

500
Latv. Nod.

Baltu valodu teksti

Prof. J. Endzelina
izraudzīti

R ī g ā

Ramaves apgāds

1936

Īpašniece Latvijas universitātes filoloģijas un filozofijas studentu Ramave

K. A. I.

Latv. Nod.

4
—
565

Baltu valodu teksti

Prof. J. Endzelina
izraudzīti

Rīgā

Ramaves apgāds

1936

Ipašniece Latvijas universitātes filoloģijas un filozofijas studentu Ramave

195

Grāmatu spiestuves kooperatīvs
„GRĀMATRŪPNIĒKS“
Rīgā, Pils ielā Nr. 14.

41.02

✓ *Būbi*

L. V. B.
In. ~~308978~~

0305031201

Priekšvārdi.

Šīs grāmatas nolūkos sagādāt tekstus Latvijas universitātes baltu valodu semināra dalībniekiem. Tos izraudzījis semināra vadītājs prof. J. Endzelīns. Drukai tekstus sagatavojuši un uzraudzījuši druku prūšu valodas daļai Kr. Ancītis un H. Grase, leišu J. Bičolis, veclatviešu rakstiem E. Ābele, latviešu izloksnēm K. Kurcalts.

Apgāds.

Satura rādītājs.

	Lpp.
Priūšu valodas teksti	5— 17
A. Baušļi 5—9; B. Ticības gabali 9—12; C. Tēvreize 12—15; D. Rīta un vakara lūgšana 15—16; E. Benedicite et Gratias 16; F. Elbingas vokābulārs 17	
Leišu valodas teksti	18— 55
Paskaidrojumi	18
A. Vecleišu teksti	19— 35
a. 1547. g. katechisms 19—20; b. 1549. g. slavas dziesma „Te Deus laudamus“ 20—21; c. 1559. g. „Forma Chrikstima“ 22—24; d. 1579. g. Enchiridions 24—25; e. 1591. g. Postilla 25—26; f. 1595. g. (M. Daukšas) katechisms 26—27; g. 1599. g. (M. Daukšas) Postilla 27—31; h. 1605. g. katechisms 32—33; i. K. Sirvida sprediķi (1629. un 1644. g.) 33—35	
B. Leišu izlokšņu teksti	35— 55
a. Priekules izlokšne 35—36; b. Galbrašku 36—38; c. Garļavas 38—40; d. Ūnišķa 40—41; e. Gervēču 41—42; f. Kaltanēnu 43; g. Tverečus 43—45; h. A. Baranaušks 45—49; i. Vieķņu izlokšne 50—51; j. Kornēlija Nepota tulkojums 51—52; k. S. Daukants 53—54; l. M. Valančus 54—55	
Latviešu valodas teksti	56—116
A. Veclatviešu teksti	56— 79
Paskaidrojumi	56
1585. gada katechisms 57—60; 1586. gada katechisms 60—66; Vndeutsche PSalmen 66—71; 1587. gada evaņģēlijs 72—73; 1615. gada evaņģēlijs 73—74; Līnuvēveņu šrāga 74—77; Mancēla saruna 77—79	
B. Latviešu izlokšņu teksti	79—116
I. Vidienes izlokšnes	79— 81
a) Bīdienes izlokšne 79—80; b) Društu 80—81	
II. Kursiskās izlokšnes	81— 90
1. Dienvidkursas izlokšnes	81— 84
a) Rucavas izlokšne 81—83; b) Nīcas 83; c) Bārtas 83; d) Kalētu 84; e) Priekules 84	
2. Tāmnieku izlokšnes	84— 90
a) Zlēku izlokšne 84—86; b) Dundagas 87—90	
III. Vidzemes lībiskās izlokšnes	90— 94
a) Pēterupes izlokšne 90; b) Lēdurgas 90—91; c) Liepupes 91; d) Limbažu 91; e) Umurgas 91; f) Svētciena 91—94; g) Vecsalacas 94; h) Alojas 94	
IV. Vidzemes augšzemnieku izlokšnes	95—104
a) Jaunrozes izlokšne 95; b) Mazlaicenes 95—96; c) Veclaicenes 96; d) Jaunlaicenes 97; e) Lejasciema 97—99; f) Vecgulbenes 99—100; g) Liezēra 100—102; h) Saikavas 102—103; i) Lubānas 104	
V. Augškurzemes izlokšnes	104—106
a) Sunāksts izlokšne 104—105; b) Aknīstes 106	
VI. Latgales izlokšnes	106—116
a) Domopoles izlokšne 106—108; b) Varakļānu 108—109; c) Vārkavas 109—110; d) Dagdas 110—111; e) Pīldas 111—113; f) Ludzas 113; g) Viļakas 113; h) 1753. g. evaņģēlijs 113—115; i) Latgales periodika 115—116	

Prūšu valodas teksti.

(Pēc Dr. R. Trautmaņa „Die altpreussischen Sprachdenkmäler“, Getingā, 1910. g.)

P i e z ī m e s.

- 1) Zem teksta pievienotās piezīmes ir R. Trautmaņa.
- 2) Attiecīgo burtu tipu trūkuma dēļ tekstos atrodamās horizontālās svītras vietā virs a, e, i, o, u likts jumtiņš (^).
- 3) Teksti iespiesti tā, kā tie atrodami Trautmaņa grāmatā. Divi paralēlas svītras, t. i. ||, nozīmē rindas galu oriģināla tekstā, bet viena vertikāla svītra, t. i. |, interpunkcijas zīmi; 3. katechismā iekavās liktie burti nozīmē: K — 3. katechisma Karaļauču universitātes, D — Drēzdenes bibliotēkas eksemplāru. Kvadrātiekvās liktie skaitļi nozīmē lappuses šais eksemplāros.

Tekstos sastopamās zīmes „B ij alle“, „B iij wir“ u. c. ir oriģināla lappušu numerācijas zīmes oriģināla lappušu beigās.

Kr. A. un H. Gr.

A. Baušļi.

I katechismā (Trautm., 5. lpp.).

- [5] Staeh dessempts Pallapjaeh.
Birmaš.
Thou ni tur kittans deivans tur= || rettweh.
Anters.
Thou nh tur schan emnen twaise || deivans nh anterpinsquan
menentweh¹
Lirts.
Thou tur schan lanfenan deinan || swintintweh.
Ketwertš.
Thou tur twaian thawan bha mut= || tin somonentweh.
Benckts.
Thou nh tur gallintweh.
Wuschts.
Thou nh tur pattinijskun lembtweh¹
Sepmas.
Thou nh tur ranektweh.
Asmus.
Thou nh tur falsch widekausnan || waitiatun preifen twaien
tawischen¹

¹ Hier fehlen die punkte am ende des satzes.

[7]

Newints.

Lhou ny tur pallapsittwey twaisi || tawischis buttan.

Dessimts.

Lhou ny tur pallapsittwey twaisi || tawischis gennan / waikan / merg= || wan / pecku / ader katanassen asch¹.

II katechismā (Trautm., 11. lpp.).

[5]

Staeß dessimpts Pallapsaey.

Birmois.

Lou ni tur kittans deiwans tur= || rhytwey.

Unters.

Lou ni tur sten emnen twayse deß= || was nienbaenden² westwey.

Lirtis.

Lou tur stan lanfinan deynan || swyhtintwey.

Retwirtz.

Lou tur twahien thawan bhae || mutien smunintwey.

Bhienfts.

Lou ni tur gallintwey.

Wfts.

Lou ni tur salobisquan limtwey.

Septmas.

Lou ni tur ranktwey.

Amus.

Lou ni tur reddi wehdikaußnan || wahtiaton prehen twahien tau= || whschen.

[7]

Newyntz.

Lou ni tur pallapsittwey twayßis || tauwhschis butten.

Dessimpts.

Lou ni tur pallapsittwey twayßis tau= || whschies / gennan / wahtan / merg= || wan / pecku / adder katanassen heft.

III katechismā (Trautm., 23. lpp.).

[27 (R); 11 (D)]

Stai Dessimton

Pallapsai kâigi stans ains

Butti Lâws / twaiâsmu sei-

mînan preigêrbt turri.

Stas Birmois Pallaps.

Lou niturri kittans Deiwan pagâr || mien turritwei.

Ra ast sta billiton? Ettrais.

Mes turrimai Deiwan stan Ritijan kirscha || wissan powijstin biâtwei bhe mijlan turit | bhe stef= || mu auschaiditwei.

¹ asth.

² æ gibt æ im original wieder.

Stas Antars Pallaiþs.

Lou turri stan Emnan twaisei Dei= || was ni enbândan westwei.

Ra ast sta billiton? Ettrais.

Mes turrimai Deiwan stan Rikijan kirscha

B ij alle

[29 (R); 13 (D)] wissan powijstin biâtwei | bhe milijt | kai mes sen ten || nêison emnen | ni nideiwiskan gunnimai | ni wertem || mai | flantemmai | bebinnimai | waidleimai | adder || mêtimmai bhe paikemmai | Schlâit stanubban en= || wissai nautei entwackêimai | Bosinnimai | girrimai || bhe dinkauimai.

Stas Tirts Pallaiþs.

Lou turri stan Lânfinan Deinan || Swintint.

Ra ast sta billiton? Ettrais.

Mes turrimai Deiwan stan Rikijan kirscha || wissan powijstin biâtwei bhe milijt kai mes stan || preddikausnan bhe swaian wirdan ni perweckam= || mai schlâit stanubban Swintan lâikumai | reide || klausêmai | bhe mufinnimai.

Stas Rettwirts Pallaiþs.

Lou turri twaian Lâwan bhe Mâtien || smûnint kai tebbe labban êit bhe ilgi giwassi || nosemien.

Ra ast sta billiton? Ettrais.

B ij wir

[31 (R); 15 (D)] Mes turrimai Deiwan stan Rikijan | kirscha || wissan powijstin | biâtwei bhe milijt | kai mes tennêi= || son paggan | noušons | Braisins bhe Rikijans | ni || perweckammai neggi erner-timai | Schlâit stans en || smûnin lâikumai | bhe stêimans schlûsimai | poklu= || smai | mijlan bhe teisîngi lâikumai.

Stas Biênets Pallaiþs.

Lou niturri gallintwei.

Ra ast sta billiton? Ettrais.

Mes turrimai Deiwan stan Rikijan kirscha || wissan powijstin biâtwei bhe milijt | kai mes tennêi= || son paggan | noušesmu Lawi-schen | en swaiâsmu || kermnen | ni ainan schûdan bhe wargan seggê | || mai schlâits stesmu galbimai bhe brewinnimai | en || wissans ker-meniskans nautins.

Stas Wichts Pallaiþs.

Lou niturri Sallûbanlintwei.

Ra ast sta billiton?¹ Ettrais.

Mes turrimai Deiwan stan Rifijan | firſcha || wiſſan powiſſtin
biätwei bhe milijt | kai mes tennêi- ||
willen

[33 (R); 17 (D)] ſon paggan | ſfiſtai² bhe teiſingi³ giwammai |
en || wirdeſmans dilans bhe pomijriſnans | bhe erains || ſwaiān
ſallāban milijt bhe teiſint.

Stas Septmas Pallaips.

Lou niturri Rānctwei.

Ra ast sta billiton? Ettrais.

Mes turrimai Deiwan stan Rifijan firſcha⁴ || wiſſan powiſſtin
biätwei bhe milijt | kai mes tennêi- || ſon paggan | nouſon Tawiſchas
penningans bhe || labban ni immimai | neggi ſen reddiſtu perdāſai |
ad- || der wargafmu kauptiſkan prēimans pidimai | || Schlāits ten-
niſſmu ſwaiān labban bhe maitāſnan || galbimai walnint bhe
popecfāt.

Stas Wsmūs Pallaips.

Lou niturri reddewiſdikaufnan dātwei || priji twaian tawiſchan.

Ra ast sta billiton? Ettrais.

Mes turrimai Deiwan stan Rifijan | firſcha || wiſſan powiſſtin
biätwei bhe milijt | kai mes tennêi- || ſon paggan | nouſon tawiſchan
ni reddewingi ep- ||

Ⓒ beliegen |

[35 (R); 19 (D)] mēntimai | perflantemmai | perpettas waitiāmai
ad || der wargan girſnan tieſinnimai | Schlāits turrimai || ſtan etwi-
nūt | bhe labbas eſſe ſteſmu waitiāt | bhe || wiſſan prei walnennien
wartint.

Stas Newints Pallaips.

Lou ni turri Pallaipsitwei | twaiſei ta- || wiſchas buttan.

Ra ast sta billiton? Ettrais.

Mes turrimai Deiwan stan Rifijan firſcha || wiſſan powiſſtin
biätwei bhe milijt | kai mes tennei- || ſon paggan | nouſmu tawi-
ſchan | ni ſen wīngriſkan || no tennēiſon weldiſnan adder buttan
ſtallēmai bhe || ſen aiueſmu ſwāigſtan ſtēiſei tieſrōmiſkan ēnmans ||
pidimai | Schlāits ſteſmu ſtanſubban prei polaiſāt || brewingi bhe
ſchlufingifſtu boūton.

Stas Deſſimts Pallaips.

Lou niturri pallapſitwei twaiſe Tawi- || ſchas Gannan | Wai-
fan | Wērgan | Peckan | || adder ka tennēiſon aſt.

¹ billiton. ² Ich glaube mich mit ziemlicher ſicherheit für i entscheiden
zu können, was in D. deutlicher iſt als in R. ³ i oder i, was nicht entſchieden
werden kann, da der querſtrich des ſ ſo über das i hinüberraagt, daß in ihm
auch . aufgegangen ſein können. ⁴ firſcha.

Ra ast sta billiton? Ettrais.

C ij Wir

[37 (R); 21 (D)] Mes turrimai Deivan stan Rikijan | firšča ||
wissan powijstin biätwei bhe milijt kai mes tennei- || jon paggan
noūsmu tawiščan | ni swaian gennan || seimīnan adder pečan |
aupaičkēmai | aufšpāndi- || mai adder emvertinnerwingi tečinnimai |
Šhlāits || stanšubans enlaikūmai | kai tennei polijnku bhe || segge ka
tennei štellāntei ast.

Ra billā tēnti Deivs esse wis- || jans šhins Pallaiψans?

Ettrais.

Tāns billā titet.

As stas Rikijs twais Deivs | ašmau || ains Stūrintiekrōms
Deivs | kas noštans || quoi mien dergē stans grīkans steisei tāwans ||
kāimaluke | ēnšteimans malniψkans | ergi en || tirtin bhe fetwirtin
štreipstan | Adder stēi- || mans quai mien milē | bhe maians pallaip- ||
sans lāiku | segge as labban en tūšimtons || štreipstoos.

Ra ast sta billiton? Ettrais.

C iij Gott

[39 (R); 23 (D)] Deivs trinie prei sūndintwoti¹ wissans quai ||
šhins pallaipψans ertreppa | Steffe paggan turri- || mai mes noūmas
biätwei per tennēison nertien bhe || ni prīki stawidans pallaipψans
seggīt.

Tāns preigerdawi adder | etniψtin bhe wissan || labban | wissei-
mans Quai stawidans pallaipψans || lāiku | Stešepaggan turrimai
mes stan diġgi milijt || bhe štesmu aufšaudijt | bhe reide seggītna
ten- || nessei pallaipψans.

B. Ticības gabali.

I katechismā (Trautm., 5. lpp.).

Stas Drōšs².

IC drowe an Deivan / Thawan || wismojing / kas ast tay-
lowuns || dangon bah semmin / Bah an Je- || jum Christū swaian
ainan Sunun || nusun refian / Kas patiečots ast || ašastan swintan
naseilen / Gem- || mons ašastan jungkfrawen Ma- || rian. Stenuns
po Pontio Pylato / || serišits / aulawns bah encops. Sam || may
lesuns preipekollin / Tirtin || deinam³ att škiwuns aša gallans. ||
[9] Wneš gobuns andangon / Sin- || dats preitickrah Deivas wismo-
šingis Thawas / Stwendau per- || gubuns wiršt prehleigintweh stans
geiwans bha aulawuffens.

¹ sūndintwei.

² j. j. 4 n. [ka e neskaidrs! Kt. A.].

³ deinan.

As drowe an swintan naseilen / || Minan swintan fristianiskun
fir- || kin / Minan perroniskon swintan / || Et werpsannan grecon /
Ut skisen- || na menschon / Ba prabitscum geiz- || win. Amen.

II katechismā (Trautm., 11. lpp.).

Stan Druwin.

Es drowy en Deywan / Thawan || wissेमokin / kas est tykhn-
nonš daen- || gon bhe semmien. Bhae en Jesum || Christum swaien
ahnen Sounon || nouson rehkyen / Kas pagauts aest || haese swyntan
nasehlien. Gemmons || aefestan jungprawan Marian. || Sthienuns
po Pontio Pylato / || skresitzt | aulauns bhe enquoptyt. || Semmay
lhyons prey pykullien / || An tirtien deynan etfkyuns haese |
[9] gallans. Unsei gubons nadengon. || Snydens prehtickaray dey-
was || whissen mukis thawas / Stwendau || wirst pergubons lehgenton
staens || gehwans bhe aulaunsins.

Es drowy en swyntan nasehlien / || Aynan swyntan frichstiani-
squan || kirken / Perronisquan swyntan / || Stwerpsennian griquan / ||
Etfkhyinan menjes / Bhe pra- || busquan gehwien / Amen.

III katechismā (Trautm., 29. lpp.).

Stas Swints Cri-

stianiskas Druwis | kâigi ains but-
te | tawas stansubban swaiâ-
smu seimînan no uckalâng
wingiskai prei lai-
fât turri.

Stas Pirmonnis Delljts
esfestan Teikâsnâ.

As druwê en Deivan | Tâwan Wisse- || musingin kas ast tei-
kâuns | Dangon bhe || semmien.

Was

[41 (R); 25 (D)] Ka ast sta billiton?

As druwê | kai mien Deivs Teikânus¹ ast | sen || wissans pèr-
gimmans | mennei kèrmenan bhe Dâsin || ackins | âusins | bhe wissans
streipstans | Jsspressen- || nien | bhe wissans seilins dâuns ast | bhe
dabber Jflâi || ka | Prêistan rûkans | bhe kurpins îst bhe pûton |
but- || tan bhe burwalkan | Gannan bhe Malnijtans || Laukan | Beckun
bhe wissans labbans | sen wissan || preweringiskan bhe maitâsnan
schêise kermenes || bhe gîwas | Laimiskai bhe deineniskai persurgau
/ || bhe prijki wissan wargan pokânti bhe popectuwi / || bhe stan
wissan is falswingiskan | Lawiskan | Dei- || wâtiskan labbiskan bhe
etnistin Schlâit wissan mai || an perschlâisfnan bhe wertingiskan- |

¹ Teikâuns.

perkawidan || wissan as stëismu preidinkaut | bhe prei girtwei | bhe
|| përtan preischlûsitwei | bhe poklusman boût schel- || lants asmaï /
sta ast per arwistku arwi.

Stas Antars Dellijeks
Ejsestan Isran- || etisnan.

Bhe en Jesum Christum | swaian ai- || nan Soimon nouison
Ritijan / kas pogauts || ast | esse Swintan Roseilien | Gemmons
esse || stan Jumprawan Marian | Stinons po ||

D Pontio

[43 (R); 27 (D)] Pontio Pilato | Skrifits | Aulauins | bhe en- ||
fopts | Semmailisons prei Picullien | En || tirtan deinan etskiuns
esse gallan | Unsaigû- || bons no Dangon | Sidons prei tickrômien ||
Deiwas steise wissenujingin Tawas isquen || dau tâns pergûbons
wijrst | prei ligint stans || giwwans bhe aulauins.

Ra ast sta billiton?

Ettrais.

As Druwê | kai Jesus Christus | isarwiskas || Deiws esse Deiwan
Tawan en præbutskan gem- || mons bhe dijgi isarwiskas smunents |
essestan Jum || prawan Marian gemmons kas mien Jsmaitinton ||
bhe perklantiton smunentien isranfiuns ast peldi- || uns | augauins |
bhe esse wissans grifans | esse gal- || lan | bhe esse stan warein steise
Pjekulas ni sen Ausin || adder Sirablan Schlâit sen swaiasmu Swin-
ton || tëmpran krawian | bhe sen swaiasmu niwinûton || Stinsennien
bhe anlaufennien¹ | Rostan kai as ten | || nëismu subsai asmaï | bhe
entennëismu rikin po tenes || mu giwit | bhe stesmu schlusilai en pra-
butskai || tickrômiskan | niwinûtiskan² bhe deiwû- || tiskan | ainawydan |
kaigi tâns ast || etfikans esse gallan | giwa bhe || rickawie en pra-
butskan | sta || ast perarwiskai arwi.

D ij Der

[45 (R); 29 (D)] Stas Lirts Delliks |
Ejse Stan Swintiskan.

As Druwê ênstan Swintan Roseilien || ainan Swintan Cristia-
niskan fijrtin Stan || perôniskan Swintan etwerpsennian steise || grij-
kan etskifnan menjas | bhe ainan præbut- || skan giwwan | AMEN.

Ra ast sta billiton? Ettrais.

As Druwe | kai as ni is supsai ispreinâ neggi || spartin | en
Jesum Christum maian Ritijan druwit | || adder præistan perëit
massi Schlâits stas Swints || Rosëillis ast mien prastan Euangelion
perwûka- || uns | sen swaians Dâians erschwâistiuns | en tikrô- ||
miskan Druwien Swintinons | bhe er laifûuns | || Ainawijdei kaidi³
tans stan postippin Christiâni- || skan | nosemmien preiwackê sen-

¹ anlaufennien.

² niwinûtiskan.

³ katgi.

rinka | erschwâigsti= || nai | Swintina | bhe prei Jesu Christon erlâifu
 en || ticfrômiskan ainawidiskan drûwien | En kawijs= || smu Christiâ-
 niskan | tâns mennei | bhe wissamans || druwingins | deinenisku wijs-
 sans grîfâns laiminti= || skai¹ etwiërpei | Bhe en maldaisin deinan |
 mien bhe || wissans aulauûfins etbaudinnonns wirst | bhe men= || nei
 sen wissamans Christiânans ainan præbuttskan || gijwan dauns | Sta
 ast perarwisku arwi.

D iij Das

C. Têvreize.

I katechismā (Trautm., 7. lpp.).

Sta Thawe nufon.

Thawe nufon kas thu asse an= || dangon. Swintints wirst
 twais || emmens. Bergeis twais laeims. || Twais quaits audasseisin
 na fem= || meh feh audangon². Nufan deini= ||

B

[11] nan geittin dais numons schin= || deinan. Bha atwerpeis
 noumans || nufon anschautins / kah mas atwer || pimah nufon au-
 schantnikamans³. Bha nh wedais mans enperban= || dan. Elait
 is rankeis mans || assa wargan. Amen.

II katechismā (Trautm., 13. lpp.).

Stan Thawe noufon.

Thawe noufon kas thou æesse æen= || dengon | Swyntits wirse
 twahs || emmens / Pæehseh noumans twah || ia rkeh / Twahs
 quaits audasehsin || nasemmieh kah endengan / Noufon ||

b

[11] deyninan gehtieh⁴ dahs noumans || schian deynan. Bhae et-
 werpeis || noumans noufon anschautins⁵ / || kah mes etwerphmay
 noufon an= || schautinekamans⁶. Bhae ni wedehs || mans enperban-
 dasnan. Elait is || rankeis mans æesse wargan.

Emmen.

III katechismā (Trautm., 33. lpp.).

[47 (R); 31 (D)]

Stas Lâwa Nou-
 sôn kâigi ains Butta Lawas stan
 jubban | swaiâsmu Seiminan

¹ laimingistai.

² andangon.

³ anschautnikamans.

⁴ gehtien.

⁵ anschautins.

⁶ anschautinekamans.

vefa lāngiwīngīskai |
preilaikāt turri.

Lāwa Noūson kas tu essei Endangon.

Ka ast sta billiton? Ettrais.

Deiws quoi sen stawiḍsmu mans waekitwei || kai mes Druwit
turrimai tāns ast nouson tiefars || Lawas | bhe mes tennēison tiefrai
malnijfai | No- || stan kai mes glandewingei bhe sen wissan aufchau ||
ḍisnan tennan madlit turrimai | kâigi stai mijlai || malnijfikū swaian
mijlan Lawan.

Stai Birmoi Maddla.

Swintints wīrst twais Emnes.

Ka ast sta billiton? Ettrais.

Gottes

[49 (R); 33 (D)] Deiwas Emnes ast arwiḥfai en sien sups || Swints
adder mes madlimai ênschien madlin | kai || tāns præimans dijgi
Swints postānai.

Kai audâst sien sta? Ettrais.

Quei stas wīrds Deiwas | kaltziwingīskai bhe skj- || stan mu-
fints wīrst¹ | bhe mes dijgi Swintai kai stai || malnijfai Deiwas
postesmu giwammai sta galbje || mans mijls Lawo endangon | Kas
adder kītewidei || mukinna bhe giwa | nijfai stas wīrds Deiwas mu- ||
finna | stas niḥwintina sirsḍau noūmans sten emnen || Deiwas | Esse-
stan pokuntieis mans Dengnennis || Lawa.

Stai Antrâ Maddla.

Berēit twais Rijks.

Ka ast sta billiton? Ettrais.

Deiwas rijks pereit labbai essetennan subbai ir || bhe noūson
madlan | Mes madlimai adder ênschan || madlin kai stas dijgi præi-
mans pereilai.

Kai audâst sien sta? Ettrais.

Kaden stas Dengnennis Lawo | noūmans || swaian Swintan
Noseilin dast kai mes swaiasmu ||

Ḥ heiligen

[51 (R); 35 (D)] swintan wirdan | pra swaian etniḥtin druwēmai ||
bhe Deiwiḥfai giwemmai schien kīsmīngīskai bhe || stwen enprâbutskan.

Stai Tirti Maddla.

Twais Quâits Audâsin | kâigi² Endan- || gon tijt dēigi nosēmien.

Ka ast sta billiton? Ettrais.

Deiwas labbings etniwings quâits audâst || sien labbai schlâit
noūsen madlan | adder mes mad- || limai ênschan madlin | kai stas
dijgi præimans sien || audâst.

Kai audâst sien sta? Ettrais.

¹ i ist hier kursiv.

² kâigi.

Radden Deiw's wissan wargan prâtin bhe || quâitan Iemlai |
 bhe kûmpinna | quai noûmans stan || emnan Deiw's niswintinai |
 bhe swaian rîkin ni= || quoitâ daton perêit | kâigi stwi ast | stêifi
 picullas || stessei Switas | bhe noûson kermeneniskan quâits | ||
 schlâit schpartina bhe polâiku mans drûktai | en || swaiâsmu wirدان
 bhe Drumien | ex prei noûson || wangan | sta ast swais Etneiwings
 labs quâits.

Stai Retwirta Maddla.

Ⓔ ij Unser

[53 (R); 37 (D)] Nouson deinennin gettien dais nou= || mans schan
 deinan.

Ka ast sta billiton? Ettrais.

Deiw's dâst deinennien geitan | dijgi schlâit || noûson madlin |
 wissamans wargans smunentins || adder mes madlimai enschan mad-
 lin | kai tans nou= || mans erfinnat dast | bhe sen dincausnan po-
 gaût || nouson deinennien gettien.

Kai billê dineniskas geits?

Ettrais.

Wissan ka prei kermenes maitâsnan prewe || rîsnan perlânkei
 kaigi stwi ast | St | Poût | Rûkai || Kurpi | Buttan | Burwalkan |
 Laukan | Becku | Pen= || ningans | Labbas labban seimanan | labbans
 bhe au= || schaudiwingin Lucktairikijfskan labban rickâusnan || labban
 winnen | Packe | Railûstifkun | Rânztin | tei= || schin | Labbans gin-
 nins | auschawidwingsins kaimi= || nans | bhe Steison polijgu.

Stai Bienektâ Maddla.

Bhe etwerpeis noûmas nousons au= || schautins | kai mes etwêr-
 pimai noûsons au= || schauteniskamans. Ⓔ iij Ka

[55 (R); 39 (D)] Ka ast sta billiton? Ettrais.

Mes madlimai enschan madlin | kai stas || Lâws endangon¹ |
 ni endeirît quoitilai noûsons gri= || fans | bhe tenneison paggan |
 stawijdan madlin ni || perbilliton | beggi mes asmaï stwi dijgi ni perschlâ || siuns |
 Schlâit tans quoitilai noûmans stansubban || wissan | is etnijstin
 datwei beggi mes deininistu tû || lan grîkimai | bhe labbai wissa-
 weidin sândanper || schlâsimai Lijt quoitâmai | mes arwiskai stêi-
 mans || etkûmps dijgi sirîsku etwiêrpt | bhe reidei labban se || gît |
 quai sien en mans grîkifi.

Stai Wichtai Maddla.

Bhe ni weddeis mans emperbandâsnan.

Ka ast sta billiton? Ettrais.

Deiw's perbânda arwiskai niainonton | adder || mes madlimai

¹ So Neffelmann; Berner „endangon“, aber derselbe Strich über e,
 der von den sonstigen Dehnungszeichen verschieden ist, begegnet auch in „ge-
 wisslich“ f. 30 z. 5.

en ſchan madlan | kai noumas || Deivs quoitilai popekut bhe erlai-
 kût Noſtan | kai || mans ſtas Bickûls | ſtai ſwitai bhe nouſâ menjai
 ni || popaifâ bhe perweddâ en nidruvien perdwibugûſ- || nan | bhe
 fittan | debitan | gidan bhe eptieckan. Bhe || ikai meſ fenſteſmu
 ankaititai wîrſtmai | kai meſ en- || wangan augaunimai | bhe ſtan
 epwarrifnan po- || lâikumai.

Die

[57 (R); 41 (D)] Stai Septmai Maddla.

Œhlâit iſrankeis mans | eſſe wiſſan || wargan.

Ra aſt ſta billiton? Ettrais.

Meſ madlimai en ſchan madlin | kâigi en em- || pijreiſku | kai
 nauumans ſtas Lawſ endangan | eſſe || wiſſawidiſkan wargan | Ker-
 menes bhe Daûſin || Labbas qhe¹ Teiſin | iſrâitilai² bhe en pans-
 damonni- || en | kaden nouſon ſtündicks perëit | ainan Diwûti- || ſtan
 wangan polijeki | bhe ſen Etniſtan eſſe ſchan || powargewingifkan
 lindan | præſien imlai en ſtan || dangon.

AMEN.

Ra aſt ſta billiton? Ettrais.

Kai aſ turri auſchawdwings boût | ſtawidas || madlas | aſt
 ſteiſmu Lâwan Endangan enimme- || wingi bhe poklauſimanas |
 Beggî tans ſups aſt || noumas laipinnans titat prei madlitwei bhe ||
 tauſinnons | kai tans noumans quoitê || klaufiton | Amen | Amen |
 ſta aſt || arwi | arwi adder Ja || Ja | ſta turri ſien || titet audât.

‡ Das

D. Rîta un vakara lûgsna (Trautm., 51. lpp.).

Kaigi ains Buttas Lawſ ſwaian

Seiminan turri mukint

Angſteina bhe Bitai

ſien Signât.

‡ iij

Des

[79 (R); 63 (D)] Angſtainai | Kaden tou is twaiâ- || ſmu Laſtin
 etſkiſai | turri tou tien || Signat ſen ſteſma Swintan || Œriſin bhe
 billit.

Œtwi galbſe Deivs | Lawſ | Soûus² | bhe || Swints Noſeilis.

Noſtan poquelbton adder ſtânintei || ſtan Druvien bhe Lawa
 Nôſon || Squoitu | tit maſſi tu ſchin || madlikan præiſtan gerbt.

As dincfama tebbei mais Dengnenniſſis Lawſ || pra Jeſum
 Chriſtum twaian milan Soûnan | kai tu || mien ſchen Naktin pirſch-
 dau wiſſan ſkâdan bhe || wargan aſſei pokûntuns | Bhe madli tien |
 Lou quoi || tilaiſi mien ſchan deinan Deigi pokûnſt pirſdau gri || kan

¹ bhe. ² iſrâitilai.

² Soûns.

bhe wissan wargan | kai tebbei wissa maia segi= || fna bhe gitwan
 podingai | Beggi as polaipinna mi= || en | maian kermenen bhe
 Doustin | bhe wissan en twai || ans rânkans | twais swints Engels
 baûsei sen mâim || kai stas warg's præisiks | ni ainan warrin ênmien
 aû= || pallai | Amen.

Bhe pansdau titet sen wessliffan | || prei twaian Dilan gubas |
 bhe ainan grîmi= || kan grimons | kâigi | stans Dessimtons pallaip-
 sans || adder ka twaiâ Seilifku dâst.

Des

E. Benedicite et Gratias (Trautm., 53. lpp.).

[83 (R); 67 (D)] Kâigi ains Buttas Law's Swai
 an Seimînan turri mukint stan
 Benedicite bhe Gratias gerbt.

Stai malnijkai | bhe Seimîns tur || ri sen senditmai rânkân bhe ||
 kânxtai | pirschdau stan stal= || lan trapt bhe billit.

Wissas Aekis gièidi notien Kikij's | bhe tu dâse || stèimans | ten-
 nèison landan | prei swaian kerdan | || Loit etwère twaian rânkan |
 bhe sâtuinei wissan ka || stwi gitwe sen labbapodingaufnan.

Pansdau stan Lawa noufon bhe || schan ripintinton madlin.

O Deime Kikij's Dengnennis Law's | Signâts¹ || mans bhe
 schiens twaians Dâions | kawidans mes || esse twaian dêigifkan labban
 prei mans immimai || Bra Jesum Chistum² noufon Kikijan | Amen.

Lit dijgi po idin turri Stai aina= || widifku figgit | kânxtai sen
 senditans || rânkans stallit bhe billitwei.

S ij Dancket

[85 (R); 69 (D)] Dînkauti stesmu Kikijan | beggi tans ast ginne= ||
 wings | bhe swaia labbifku | wêraui Enprâbutfkan || kas wifmu mensen
 landen dâst | kas stesmu Pecku || swaian pêrdin dâst | stèimans mal-
 dans Warnins | || quai tennen enwacê | Lans ni turri podingan
 en ste= || ssei spartifku steiseisei³ ruffas | neggi podingaufnan || no
 ainontsi kaulan | Stas Kikij's turri podingan en || stèimans quoi
 tennan bia | bhe quai no swaian la= || biffan gêide.

¹ Signâis.

² Chistum.

³ steisei.

F. Elbingas vokābulārs (Trautm., 82. lpp.).

Got [169a]	Dehwis	25	Lehm	Lahdis
Engel	Rapa		Sant	Sirdo
Hemel	Danguš		Let	Lahso
Gestirne	Laurnoš		Berg	Grabis ⁴
5 Morgenstn'	Dehnayno		Grunt	Dambo
Sebengeſt'ne	Paſcoran	30	Tal	Padaubis ⁵
Sunne	Saule		Grabe	Ramhs
Monde	Menig ¹		Stehn	Stabis
Vulken	Wuphan		Bäer	Panno
10 Helle	Pheulš		Kole	Angliš
Lufel	Cawr	35	Buncke	Soangti ⁶
Idr	Mettan		Brant	Rnaitis
Somer	Dagis		Aſſche	Belanne
Herbiſt	Aſſaniš		Stopaſſche	Pliehniš
15 Witter	Semo		Rouch	Dumis
Woche	Sawahte	40	Brodin	Pore
Sontag	Nadele		Hiezze	Gorme
Montag	Bonadele		Vuerſtant	Goro
Dinſtag	Wiſſaſehdiš		Glut	Sari
20 Mittewoche	Poſſiſawaite		Flamme	Lopiš
Donirſtag	Retwirtire ²	45	Wft	Winiš
Fritag	Pentiniš ³		Nebel [170a]	Rupſiniš
Sonnobent	Sabatico		Rehn	Aglo
[169b]			Mercline	Melcove ⁷
ENde	Same		Rehnen	Euge

1. Meninš.

2. Retwirtice.

3. Pentnir.

4. Garbiš.

5. Hf. Pandaubis, wo aber n mit 4 feinen strichen durchstrichen ist.

6. Spangti.

7. Meltowe Mercline.

Leišu valodas teksti.

Paskaidrojumi.

Saisinājumi. LChr. = Э. Вольтеръ. Литовская хрестоматія. [E. Volteris. Lietuviška chrestomatija.] Санктпетербургъ. Выпускъ 1. 1901; Выпускъ 2. [Antróji laidā.] 1904. (Grāmatā lpp. vietā slejas; 1. burtnīcā 1—248; 2. b. 249—490.) — Lesk.-Brugm. = Litauische Volkslieder und Märchen aus dem preussischen und dem russischen Litauen gesammelt von A. Leskien und K. Brugmann... Strassburg, Verlag von Karl J. Trübner. 1882. — Mitteilungen 11 = Mitteilungen der Litauischen literarischen Gesellschaft. Elfte Heft... Heidelberg. Carl Winters Universitätsbuchhandlung. 1886. — Mosvid = Mosvid. Die ältesten litauischen Sprachdenkmäler bis zum Jahre 1570. Herausgegeben von Dr. Georg Gerullis... Heidelberg 1923. Carl Winter's Universitätsbuchhandlung. (Grāmatai ir arī paralēlizdevums Lietuvā ar titulu un ievadu leišu valodā.) — Punktay = Šyrvids Punktay sakimu (Punkty kazaņ). Teil I: 1629. Teil II: 1644. litauisch und polnisch mit kurzer grammatischer Einleitung herausgegeben von Dr. Franz Specht... Göttingen Vandenhoeck & Ruprecht. 1929.

M. Daukšas Postillas tituls nodrukāts pēc LChr. 6. reprodukciju pielikuma.

Sakārtoti vecie teksti chronoloģiski, izlokšņu ģeografiski, sākot ar Prūšu leišiem, beidzot ar austrumizloksnēm un galā atgriežoties pie žemaišu dialekta. Teksti uzņemti, cik vien atļāvuši tipografijas apstākļi, stingri pieturoties pie pārdrūkājamiem oriģināliem. To revīzijas nav bijis, kā LChr. tekstu salīdzinājuma ar to oriģināliem, kauču vienā otrā vietā ir bez salīdzinājuma redzamas kļūdas, piem., viena vertikālā svītra divu vietā u. t. l. Nav izveidēti arī izlokšņu tekstu akcentējumi; atstāta akcentējuma sistēmu dažādība. Ievērojot šīs grāmatas lietātāju ipatos uzdevumus, tas būs ne tikai pieciešami, bet pat derīgi!

Burti un zīmes. Viena vertikālā svītra norāda veco tekstu pieturas zīmi, divas — rindas beigas. *f* burts izveidots no *f*, kas šur tur saskatāms. *β* ligatūras vietā vienkārši lietāts *f* un *z* salikums blakus: tāpat ar *a* un *e*. Vecās saisinājuma zīmes vietā *9*, vecais etc. = *rc.*; franču pēdiņu vietā parastās. Aiz tipografijas apstākļiem nav ievērota pārdrūkāto tekstu *z* augšējās zīmes dažādība: kā punkts, akūta zīme, parastais apgrieztais jumtiņš, puslociņš; tālab arī gotisko burtu starpā vietām latiniskie (*ū*) un parastajā drukā kursivs (*ŕ*).

Daukšas Postillā punkts virs patskaņa aizstāts ar punktu pie burta, piem. tata*.*i. e ar svītru apakšā nodrukāts trekni. *t* ar punktu augšā atlidzināts ar *t* un svītriņu; bet punkta vietā virs *p*, *r* un *g* likta akūta zīme un *b* augšas punkts nolikts blakus.

Priekules tekstā mazais *a* un *e* pie *o* jāliek virs *ši*; tāpat ar *o* pie *ū* Galbrašķu *t*. Vieķšņu tekstā *ē* aizstāj *ē* ar punktu zem jumtiņa; *â* aizstāj *â* ar nāseņa zīmi.

Pēc A. Barauska sistēmas akcentētajos tekstos *ē* aizstāj *ē* ar akūta zīmi; *īn*, *ŕ*, *ŕ* burtos akūta vietā jāliek gravis. *â* jāsaprot kā *â* ar *o* zem jumtiņa; *ā* kā *ā* ar *o* zem cirkumfleksa; *ê* kā *ê* ar svītru zem jumtiņa. Punkts zem līdzskaņa šos gadījumos aizstāts tā: *ŕ*, *ŕ*, *c* jeb *ç*, *č*, *v*, *ŋ*, *k*, *g*, *D*, *ž*. Trekns *ž* jāsaprot ar punktu augšā. *ĕ* ir *ĕ* ar akūtu vidū; *ŭ* ir *ŭ* ar akūtu blakus *o*. 1591. un 1605. g. tekstu svītra | norāda arī uz rindas beigām; dažu veco tekstu *'* rindas beigās jāsaprot kā biedrzīme.

J. B.

A. Vecleišu teksti.

a. 1547. g. katechisms.¹

(Mosvid 8—10: daļa no „dzejiskās” autora griešanās pie lasītājiem.)

KNIGIELES

Pacziās byla Letuunifump jr

Ēzemaicziump.

Brālei sešeris imkiet mani ir skaitkiet |
Jr tatai skaitidami permankiet.
Mašļa šchito tewai iusu trašhdawa tureti.
Ale to negaleia ne wenu budu gauti.
Regiety to nareia sawa akimis |
Šaipyr ishgirsti sawa ausimis.
Jau nu ka tewai nakada neregieia |
Nu šchitai wišš iusump ateia.
Beizdekiet ir dabakietese šzmaneš wyšas
Šchitai eit iusump žadis dagaus karalistas
Malanei ir su dziaufsmu tā šzadi prigimkiet
U iusu hufiusu šheimina makkiet.
Suaus dukteris iusu tur tatai makiety
Wsa šchyrdy tur tā dewa šady milety.
Jei brālei sešeris tuš šadzius nepapekšit
Dewa tewa ir sunu jau milu padarišit.
Jr pašlawinti pa akimis dewa bušit.
Wišofu daitofu palaimi turesit.
Šchitu mašļu dewa tikrai pašyšit
Jr dagaus karistasp prišartyšit.
Neušztr
Neuštrukiet brālei sešeris maneš skaitlity
Jei pagal waleš dewa narit giwenty.
Jei kaš šchwenta giesme nar giedaty
Mane po akimis sawa tur turety.

¹ CATE- chismvsa pra-| sty Šzadei, Mašļas šlai-| tima rašhta yr
giesmeš || del friščzianistes bei del || berneliu iannu nauiey || sugulditas ||
KARALIAVCZVI VIII. || dena Meneses Šausia, || Metu v šgimima Diewa. ||
M. D. XLVII. || Soli Deo gloria ||

Diena ir nakti p̄reg saweš mani laitiķiet¹
 Ir nekada maneš nog iusu neatmešķiet.²
 Jei kurfai mane nog saweš atmeš
 Tasai newena pašitka³ manip negaus.
 Ušĥ sakau iog taĥ sai wišada tur kleidety
 Ir ape sweikata sawa netur neka ĥinaty.
 Kurfai nenaretu to mašsla ĥinaty ir makiety
 Tasai amĥinasu tamšibesu tur buti.
 Tadrin iuš ĥmaneš manešp prištarĥnķiet
 Ir pagat to šĥwenta mašsla giwenķiet.
 Tamšibes senaseš nog iusu šĥalin atwarisit⁴
 Sunuš dukteris nog iu isĥgielbesit
 Jeitā maĥa krišĥĥianiu mašsla makiesit.
 Ir pagat io iuš patis sawe redisit.
 Rautuš Szemepatis ir laukafarguš pameš-
 Wišas welnuwaš deiweš apleisķiet. (ķiet
 Toš deiweš negat iuš neka giera doĥy
 Bet tur whsuš amĥinai prapuldinĥy.
 Sweikata wišuš diaktuš⁵ nog to dewa tu'
 Kurio prišatimuš czia manip regit.⁶ (rit.
 Tasai dewaš dagu ĥeme ĥadziu wenu sutuere⁷
 Šĥĥtu budu ĥmaneš ir wišuš daiktus pa-
 U ņ dare.
 Tassai kašnam ĥmagui wenaš gal padety
 Sweikata ir palaimi tassai gal pridoty.
 Tassai Diewš whšas ĥmaneš nar didei mileti
 Dagaš karaliste dawanaĥ nar dawanaĥi
 Althwars ir deiweš to negat padariti
 Beth ing peklaš vgni weikiauš gal istumti

b. 1549. g. slavas dziesma „Te Deus laudamus“.

(Mosvid 80—84: tituls, priekšvārdi, 14 dziesmas rindas.)

Giesme G. Am= || brašĥeĥiauš, beĥ G. Au- || gušĥina, ĥure
 wadin: **Te** || **Deū** laudamuš.

¹ Vārda vidū stipri deformējušies burti. E. Volteris (LChr. 6) drukā la ik (t) i ķ i e t, iekavās ieslēgdams oriģināla burtu.

² e zīme tikko manāma; to saskata E. Volteris l. c.

³ Sabrucis ĥ burts.

⁴ Beidzamaiš burts neskaidrs.

⁵ Pareizi daiktus.

⁶ g burts deformējies.

⁷ Beidzamaiš burts neskaidrs: atgādina š.

Su gef- || memiš ape ischnurustu || priedima Jesaus
Chri- || staus, Jgulditas per M. || Mossuida Waitkuna
rc. || Ant naudos Ragahnes || Baņniczeh ir fitu etc. ♀ ||

Dzdzos ir aufstos gijmines wiruh, || Ponuh Sebastianah
perbanth Heubt || monuh¹ Ragahnes etc. ||

M Mossuidis Waitkunas etc. Swei- || katas duschas
beh kuna geidz nug Diewa per Christu. ||

Supratau klausitojus Diewa'rodza || norinczus tureti gesme
ta kure wadin: Te || Deum laudamus. Todeley ije kaip isch-
guldzau sukutomis, ant schwesos ischiun- || sti, ir tawa Mi-
listaš warduy ije priera- || schiti, pastaczau. Jau nu ije isch-
siunzdams || tawa M. prieraschau, ir wietoye welikas ||
panta² do wanaiju, pakarnah praschidams, || idant S. M. linksma
schirdi ta dowanele || prielijntumbi Lobel Diewa meileije.
Ra- || gayneije 3. diena menesis Rowa. Metu || Diewa vghi-
mima 1549. ||

Tawe Diewa garbinam |³
Tawe wieschpati pašinstam.
Tawe amžinaghi tewa
wissa žeme schlowin.
Tawesp wissi Angelah |
Tawesp wissokias daugaus galibes.

a ij Tawesp
Tawesp Cherubins ir Seraphins
schau balsu neperstojenczu.
Schwentas | Schwentas |
Schwentas wieschpatis diewas Sabaut.
Pilnij esti dangus ir žeme
Maiestota garbes tawa.

Tawe
Tawe schlowintingas Apaschtalu choras.
Tawe Pranaschu pagirtasis, skahczus.
Tawe muczelniku skahsczahses'
sis garbin pulkas.
Tawe pa wissa žeme, schwen'
ta pašinst baņnicza.

a iij Tewa

¹ E. Volterim (LChr. 249) pēc 1897. g. Dr. Z. Ceļichovska izdevuma Heubtmonug.

² E. Volterim l. c. p. 4. a. t. a.

³ Oriģinālam pievienotas notis.

c. 1559. g. „Forma Chrikstima“.¹

(Mosvid 129—134: M. Lutera dziesmas tulkojums bez beidzamā panta.)

Giesme duča

wna | ape musu S. Chriſt
ſchta ſugulbīta nug²
D. Mart: Luthera.
Chriſt vnſer Herr zum
Jordan ſam.

Chriſtus Jordanop ateiha:
Priēme chriſſchta nūg Jana:
Raip io ſewas noreiha:
Pildidams ſawa vreda:

E iij E

E mums Chriſſchta paſti-prina:
Ant ghreku apmaſgoghima:
Iz ſmertis paſkandinima
Krauihu ir ſaiſdomis ſawa:

Dudams

Dudams mums nauhe giwato.³

Klauſit bei ſupraſt nu koſnas
Rū wadin Chriſta Diewas
Rā tur tiketi ſzmū wernas -
Ieng Kocerums buš iſchweng-
taš

Diewš liep ieng wandu buš
Chriſtas

Bet ne eſt wiens wandū praſtas
Prieg wandens eſt ſzodiš iſchwen-
taš

Iz ſchwentš Duchš eſt priedu-
taš⁴

Šaš Chriſti togis eſt tikraš
Šatai Diewš ſchwiesei iſchrei-
ſte

¹ Forma Chrikstima. Raip Baſniczas Iſtati- || mae Herſiſtiſes
Prusu || ir kitosu žemesu lai- || koma ira. || Drukawot Karalauczui || per
Jona Daubmana || Metu Chriſtaus || M. D. LIX.

² E. Voltera pārdrūkājumā (LChr. 15) n ū g.

³ Šim pantam oriģinālā pievienotas notis.

⁴ E. Volterim l. c. p r i e d ū t a s.

Weidais ir šodzeis pamoke
E iiii Dievas

Dievas Sewas balsu schauke
Jordaniep ghi est ischgirde
Sews kalb | tas est mans miels
sunus

Ghis man est didei malonus
Sa asch dowanoiu iumus
Sam ius buket paklusnus
Ir pildiket io šodzus.

Sunus Diema te patš buwa
Weide šmogistes sawa
Attheiha ir Dwasse schwenta
Weidu Kara ela¹ apwilfta
Saip tifelem stipra wiera
Raip iau busim eme Chriſta
Jog Traice mus apchriſtiha
Bei prieg musu ant swieta
Gitenti tur wissada.

Apastalus Pons siunš sawa
Mofinti liep wissa swieta

Jog
Jog est pratapits' del ghreka
Todel tedara pakuta
Kurs til ir prieims Chriſta
Tas aptures ischganima
Nauiha bus šmū giwenima
Kurs negal mirti ant amšza
Gaus karalifte² Diema.
Malonei tai kurs³ netifi
Amszinai giwens ghrekt
Raš ghis amšzinaie smerti
Tur peklas vgnie dekti
Jo schwentibae ghi negelbaes
Nei wissi iq darbai iem padaes
Wsch nieka priegimts ghreks da-

ra
Šmogaus darbus ir giwata
Sau smoguš negelbt nieslaka.

¹ E. Volterim (LChr. 16) karwela.

² E. Volterim l. c. karalifte.

³ Vardam pirmais burts deformējies; pēc E. Voltera kurs.

Mufu atis reg wandeni
 Unt waita pilamaghi
 Cv Szmo=
 Szmogus per Dwasse te weisdi
 Wernai ing Christaus kraughi
 Zem wandu est frauš raudonaš
 Diwnai Christaus frauhtu fro-
 fitas
 Unt senu zaisdu gidima
 Swiets kurias gaun isch Ado-
 ma
 Mums priegimtas nūg sena.

d. 1579. g. Enchiridions.¹

(LChr. 257—258: daļa priekšvārdu. E. Voltera teksts no A. Becenbergera
 Litauische und Lettische Drucke des 16. Jahrhunderts III.)

Ta Catechisma | alba Chrikszcionischka || moksla | tokiu
 trumpu ir prastu a pygu budu || padariti | primiwerte ir pri-
 filia dideghi ir rau- || dingoghi reika | kure neseney ischtiriau |
 kada || wifitoru buwau. Ach gielbek Pone Diewe || koki
 tulima warga esmy regeyes | iog paspali- || tas hmogus nieka
 nehina apie moksla Chriks- || czionischka | a jpaczei kiemustu
 giwenaghie. Ir || labai daug jra Plebonu netinkancziu ir nega-
 dnū ant mokima. A wienok wifsi nor idant || Chrikszcionimis
 butu wadinti || ir apchrikschti- || ti | ir schwenta Sacramenta
 pryimti | a ne- || mok ney Tiewe musu | ney Wieros | ney
 de- || schimties Diewa prisakimu | ir giwen kaip || (pag. 2)²
 banda bei neischmintingoses kiaules. Ir nu || Euangeliei apfi-
 reischkus grašei issimoke wif- || fokiu walnistu kitrei nepato-
 gume laikitiesi. ||

O yus Biskupai | kokj wienok atšakima || Christufui dūšite |
 iog taip nūdemai hmones || všttrukdet in vreda yussu niemaf
 prieg yū ne- || parodet. Jeng yus wifsa nepalaima aplenkto. ||
 Vhšdraudziet wienna daly | Wiczeres Pona || ir ant yussu jstati-
 mū

¹ Enchiridion Catechimas || mašas dael paspalitu || Plebonu
 ir Koznadiju || wokišchku liebuwiau para- || ichits per Daktara Mar- || tina
 Luthera. || O isch Wokišchka liebuwia ant || Lietuwischka pilnai ir wiernai
 pergul- || ditas | per Baltramieju Willentha || Plebona Karalauzuie ant ||
 Schteindama. || Iščspauštas Karalau- || czui per Jurgi Ošterber- || gera |
 Metu Diewa || M. D. LXXIX.

² Oriģinālā jaunās lpp. sākums.

hmogifchkū werczet. A || priegtam nieka neklaufet iey
hmones mok || Malda Wiefchpatifchka | Wiera Chrikfzcio-
nifchka | ir defchinti Diewa prifakimū | alba || paen wiena
hodi. Ach ir baeda ant yuffu kakla || amhinau. ||

Todelei dael Pona Diewa praſchau yus || wiſſus mana
mielus kunigus ir brolius | kurie || Plebonais ir tarnais hodia
Diewa | alba || Koznadejomis eſte | idant vreda ſawa iſch ||
ſchirdies priſijmtumbit | ir ant hmoniu kurios || jumus jra pa-
lecawotas | fuſſimiltumbit | ir || mums Catechiſma padetumbit
hmones mo- || kiti | a daugiaus hmones iaunaſes, A kurie
ge- || reſnei nepagaletu mokiti | tada teym tą forma || alba
buda mokima | ir teiſchgulda hmonems || nūg hodia ik
hodia | taipo. ||

e. 1591. g. Poſtilla.¹

(LChr. 18—19: gabals Ildienu ſprediķa par Markus ev. 26. nod.)

Ant Pirmo.

Ape Kriſtaus priſſikielima iſch numirusiu.

Daug hmoniu | nūg pradzius ſwieto buwuſiu | bet wiſſas
numirusias girdim | koſna diena hmones mirſchtanczias ir
pakafamas regim | Ir mus wiſſus kadaſgi mirſenczius tikrai
hinau | Ir kaip numirſchta hmogus | tur ſuputi | ir heme
atpent pawirſti | iſch kurios buwa imtas. A nehinom newiena
hmogaus | kurſai nūg pradio ſwieto pats per ſawe butu iſch
numirusiu priſſikielens. Tiktai apie wiena muſu Pona Jeſu
Kriſtu raſchama | ſakama | tikima | ir giedama ira | nu aukſch-
cziaus puſantro tukſchtanties metu | Ghi pati iſch numirusiu
trezia diena kelūſi | kiti kurie kieleſi | kieleſi iſch numirusiu
prikelti Diewo | ne patis ſawa mace.

(7)² Bet kadangi ſchos Wieros delei | mes krikſchczonis |
netiktai Turku | bet ir wiſſu pagoniu | kurie Diewo nepaſiſta
| eſme apiūkiami. Ir kadangi ant ſchos wieros uſgul muſu
wiſſu duſches iſchganims | tada labai mumus priwalu ira
hnoti Kriſtu tikrai ir iſch tieſos iſch numirusiu priſſikieluſi.

O Pona muſu Jeſu Kriſtu po nukriſhawoghimu ir paka-
ſimu | nepaſſilikuſſi hemeie | nei patreſchimo alba pagedimo

¹ Poſtilla tatai eiti Trumpas ir Praſtas Iſchguldimas Euangeliu |
ſakamuiu Baſzniczoie Krikſchczioniſchkoie | nūg Waeliku ik Aduento. Per
Jana Bretkuna Lietuwos Plebona Karaliaucziue Pruſſiu. Jſſpauſta
Karaliaucziue Jurgio Ofterbergero Maeta Pono 1591.

² Oriģinālā jaunas lpp. sākums.

regeiufi | Bet ifch tiesos treczia diena ifch numirusiu priffikie-
lufi | Tatai ifch fchiu Schefchiu daiktu tikrai fjinam.

Pirma. Ifch pranefchimo paties Diewo | ir fchwentu
Praraku Senoio Testamento. Diewas Tiewas teip kalba Ado-
mui bei Euai¹ po fугrieschimu iu. Neprieteliste dariufiu tarp
tawes ir Moterifchkies | ir tarp tawa seklos ir ios seklos | ta
fzalczui futrins galwa | Ir tu igelfi kulni ios.

Schicze pats Diewas Tiewas kaip ir keturis tukfchtantis
metu pirm pranefch iog Welinas priefch Sunu io Kristu | kurfai
ifch Pannos Marios turreia ufzgimti | ftengtuufe | bet iog
Sunus io | ghi apgaletu | tatai efti | ifch numirusiu keltufe.

f. 1595. g. (M. Daukšas) katechisms.

α Gabals vakara lūgšnas.

(LChr. 260—261.)

Małdos pasifakimop arba izpažinimop nūdemių
ir prieiimop fkomios (ftato) Wiefzpaties, pri-
de^araczios.

Málda ant Nakties.

Ne^a izbitomošios geribes Diewę, ir izganitoiei mánas, vž
wiffús didžiaušius, ir ne^afuškaitomus gerodarimus, kuriūs mañ
pawargelui, ir niekam' ne^aderaczem zmogui atwirzt došnai
teikeis, labái dėkawoiu maieftotui tawám. Tu manę mañoni-
aufes wiefzpatie, ant pawekšto, ir ant patogumo tawo padares
iz nieko, kad' per nūdemę, pirmoio Téwo buwáu pražuwęs,
nūg mirimo amžino, ir prágaro, fmarkiaie^a kanczia tawá at-
pirkt teikeis. Su mañ tai dawéi, ir táwai tai mañonei ne^a ma-
ñemus, koklémus nūpeł [namus] (186)² namus, arba gimditių
manų prirafzinėiu, iog mané tikėiimop tawop fzwetop pawad-
int, ir prieg iam' nēt ik fze^am meči, laikit teikeis, kadág daug
kitų, kurie to ir tikėiimo ing tawę ne^a patwėrę pražúwo.

Bať ir fžitą ne^a mažęfni táwą geradarimą izpažiftu, iog
manę nūg prietikimų daugiaropú, o fpaczei nūg nūdemes
mirfztamós per mañone tawo, ir apginimo, Angelo táwo, kuri
mañ fargu dūt teikeis, izwėrzei, ir izgelbeie^ai vžfaugoie^as
manę dabar gerói fweikátoi,³ ant gailėiimo už nūdemes. Vž

¹ Pret šo vietu malas norādijums: Gen. 3.

² Norāda oriģināla lpp. Iekavās iēsłęgtais vārds nākošās lpp. pirmā
vārda norādītājs; oriģinālā tas, kā parasti, lpp. apakšas labajā pusē.

³ E. Volterim (LChr. 261) 1. zilbes i otrādi apģriezies.

kuri aš3, ir vž wišsus kitus ne^a izškaitomuš geradarimus tawūs, begālei geribeļ tawo [nūš3ir-] (187) nūš3irdzei dékawoiu: ne vžmirzdamas ir to, iog maņē teip itgāi, nevertā, ir ne^apaklūšņū tarnā tāwā, mēlāš3irdingai nukēst' teikēis, kuriš graudinimo, ir įkwepimo tawo gerōp, dažnāi ne^a kļaufēu, nei šķēkioiēu.

Pridekiģ wel ir tai šujimistājis Wief3patie ne^a izkālbtump anūmp ge^aradarimump tawūmp, idānt gačēczie^{a1} iz maļones tawōs, tōbutēi nū is3wist', ne^aprite^akimūs, abširikimūs, ir nūde-mes maņas wišfās, kuriū š3iā diena dārbu, žodžiu, ir padū-moimu priēidžeuš, idānt man' ieš per ne^a kālťū kāncziā, ir mirima tāwa brāģēuši, maļonēi, atlēišt' teiktūmbeiš. Amen: [Cze^a] (188).

β Pirmā baušļa izskaidrojums.

(LChr. 58.)

M. Kaipāģ izģšauģōšsimē pirmāij prišākimā?

Mo. Laupšindami paty wiēnā Diewā, io biiōdamies, ir gārbin-dami iy, drin' io wišša daridami, miļēdami iy, ir tarnāu-dami iam iz wišfōs š3irdēs. ļaukdami nūģ io wišfokio wāisto ir āģos mūššū, kaip nūģ reditoiaus ir weršmēs wiššo gero.

M. O kaģ prazēģia š3itā prišākimā?

Mo. Szitie ipaczei, kurie gārbinā vgnj, žemīnā, giwatēs, žalczius, pērķūnā, mēdžius, aļkūs, Mēdeinēs, kaukūs ir kitūs biēšsus: ir anie, kurie žinauia, būre, nūdiā, ātwu yr waš3kūlāia, ant' pūtos ir ant pāuto weįzdi ir kurie tā tiki: š3itie wišši Diewo atš3izada ir prištōia weņnōp ir vž Wief3paty šau āpturi.

g. 1599. g. (M. Daukšas) Postilla.²

(LChr. 29—41: daļa sprediķa par Jāņa ev. 2. nod.; paralēlais poļu teksts atmests.)

(68)³ Anuo metu: buo šwodba Kānoia Galileos, ir bū ten mōtina Jēšaus. Kwieštas wel bū ir Jēšus ir mōkitiney io

¹ Tas pats ar ē.

² Postilla || CATHOLICKA. || Šai est: || Įģguldimas Ewan || geliu tiekwiens Medelos ir šwe || tes per wiššūs metus || Per Kūnigā MIKA-LOIV DAVKSZ || Kanonikā Mēdniku || iz Iēšisko pergāšdita. || Su walā ir daļaidimu wireu šī uij. || W Wilniui || Drukārnoi Akadēmios SOCIETA-TIS || IESV. A. D. 1599.

³ Oriģināla lpp. norādijums.

švõdbon. Ir kad ne teko wino, täre motina Jėsaus ioþ. Wino ne tur: Jr täre iei Jėsus, kas mañ ir taw moteriške? Dabar notėio mėtas mānas. Taria mōtina io tarnāmus. Ką norint iumus taris padarikite. O bũ tenāy akmeningi rikai šezzi padėti pagāl apczis̄tiimā Zydų pītėsi kiekvienan podu arba tris wiedrus. Bīto iiemus Jėsus: pripilkite rikūs wāndenimi. Ir pripite iūs sklidinus. Ir taria iiemus Jėsus: šiamkiteg nũ, ir nešzkite wiriaušiam wedžiui. Jr neše. Jr kad paragāwo wiriaušias wādeni winān permainitā. (ir nežinoiõ izg kũr butų, bet tarnāi žinõio, kurie šeme wādeni) pažādino iaunikio wireušias wėdis, ir täre iam. Kiekvienas žmõgus pirm gerā winā padest: ir kad pasšigeria, tad tā kuris yra plakiašnis. O tu laikie giarā winā, net ik šziõlai. Tā pradziā žėkltu padāre Jėsus Kānoie Galilėos, ir apreiške garbe šawā ir intikeio ing iĩ mōkitinei io.

Izgvldimas.

Jog žinõio W. Kristus, kad turėio instot tokie Heretikay kurie turėio mōkit mōkšto welinių (kayp ir Põwilas S. ape iūs pranāszāwo), ir vzdraudinėt wėdimo ir tēkėiimo, kayp butų iamę ne wienas izganitas ne gatėtų bũ; kokie bũ, Marcionas, Tacianus, Enkratitai: todrināg Jėsus ne tiekiai žõdzeis, štonā szwėntā, wėdimo ir tokėiimo pagėrbĩ teikes, bet ir buwimu: šawūiu, ir mergos mōtinos ir mōkitinių šawų aņt tos šwõdbos, ir tũ pirmūių praiewũ šawũ, kurĩ toi' šwõdboi' padariĩ tēikes, žėkligu, padowanõimu teyp' gėro, ir gausaus wino. Bet' iog izg antrõs szalies žinõio, iog turėio raštis kiti Heretikāi, kurie štonā moterištes, aņt' mērgišzko ir nāszlišzko pėrkelineĩ, ir ľabiāus ľumā ne wėdzių, ir nāszlištes, kaip' ne padõrų regima: i peykĩ turėio, ir norėt idānt' kitaip' nedaridami wišsi weštųs ir tekėtųs, ir minikay šu minišzkomis: ir tureio klāpoĩ Baznīczią S. wišfatime, kaip' ana mōkitų mōkštų weli nišzkų, ir wedimā ir tikėimā žmonėmus draustų: kokšāi bũwo pirm to Iowiniõnas heretikas, o nũ Ewāngelikai. Todriniāg izganitoies mũšų, gadindamas ir tũs ir kitųs kłaiõiimus tiekiai tā kartā aņt šwõdbos tēikes bũt'. O mergāwimā teip pāgerbe, ir numiteio, iog ir patis iĩ iztišsā arba cieļā yzlāyke, ir mōtinā šawā mieļaię noreio turėt āmžina merga, ir Jõsephā S. tikėtā tēvā šawā tēypaiū mergišteie ir czis̄tatoie apriko, ir gerėus kayp kitĩ Dāktorāi raszo, izg toš šwõdbos tikrai Jõnā S. iauniki pāszauke, idānt' aplāides mōterĩ kurios dābar nepaziņo mergištoie ir czis̄tatoie Wieszpatĩ fakiotų. Todriniāg idānt niekas neriklõtųs, pāszakisimę prieg tos Ewāngelios šzwėntos šwėikā ir tiesõs pamõkšļā ape moterište, paga'l rasztā šzwėntā (69).

I. Ira¹ tad moteriste lūmas šwēntas pirmiaus nūg paties Diewo Rōiue, dabar pirm' pražengimo, del' bēndrōs pāštatpos ir palikšminimo, ir del' prawayšsimo giminēs žmoniū įstaitas, ir potam. naujame zōkane nūg paties Wieszpaties Christaus patwirtintas. Teip iog Pōwitās S. biō: Pagerbtā yrā moteriste wiššūšę dāyktūšę, ir pātālās ne pateptas: šwētimmoterius, ir paļaydunūs W. Diewas šūdis. Wienōkiġ nōrinť lūmas wēdušiu ir tekēiušiu geras yra: bēt' gerēšnis nēwēdziū našzlū ir mergū. Kaip' tāšiauġ Pōwitās plāczēy rāšzo: kuršāi tieġ, yra bē mōtēres, te ne iēšzkai mōteres. Ir wel: Kas dūšť vž wiro dūktēri šāwā, gerēi dāro, bet' kas ne dūšť, ir lāiko iā czisťatoię gerēus dāro. Ir ape² našzlās biō: Joġ lāymēšnes bus, iei teip' patektū.

Bet; idānt žinōtumbim' kame tikroii moteriste vžgūli, ir kam', o kayp' nēdera. Tūrime žinōť Joġ moteriste nēšt niekas kito, tiektaī patōgus, ir padōrus šuglāudimas wieno wiro šu wiena žmōna. O tāsi šuglāudimas arba rišzis āuga izġ nudawimo paties šawes antrām', arba āntrai: per tūs, arba tiemus ligus žodzius: Ašz tawē imū vž šāwā mōteri. Ašz tawē imu' vž šāwā wirā. Neš tūiau kaip' tatai štōšis iau yra tikrā moteriste, norint noteitū šugūldimōp: kur tiektaī priēis žōdzei tikroio Piemenies arba kito kūnigo, kuriam iišāi pērlāidzia. Ko padōrei moteristesš Concillium S. Tridentino priwāto. Bet kad šaw teip' šū žadas ant' atēišenczio mēto. šulūbiū, iog tawe paimšiu, ir āšz tawe: tad' tatai dābar neēšt mōteriste, bet šulūbiiimas.

Antra šakiau iog moteriste yrā padōrus šuglāudimas, o tatai todrin', idānt iī atškirczia nūg niepadōraus šuiugimo, kokes yrā tarp šwetimmoteriū, ir paļaydūnū žmoniū, kuriūs W. Diewas tuť šūdiť³ ir korōť.

Trečzia, iog moteriste yra šuglāudimas wieno wiro šu wiena žmōna. Tatai priesz daugmoteriste bediewe. Nes' idānt. wienā mōte turētū du arba daugēšn' wirū, tatai yra: priesz pātį prigimima. Todrināġ to niekad wieszpatš Diewas nēliepe. Wel idānt' wienas wiras turētū dwi mōteri arbā daugiašn', nōrinť to nēkuriēmus Diewa's pērlāido šenamę zōkonę, del' prawiššimo žmoniū.

Bet' naujamę zōkonę niekū budū: kadāġ ir tatai yra priesz prigimimā moteristes, o daugēus iz' tos šzalties, iog yr šakrāmētū, tatai ir žēkltū anō šuglāudimo kurį tuť Wieszpatis

¹ Malā norādijums uz: Genēf. 2., Mat. 19., Hebr. 13.

² Malā: Corint. 7.

Malā: Hebr. 13.

Christus šu wienu S. bažnicia šawāie kaip' šu wienu apziedūtine šawą. Nes teip' ii w. Christus ape tatai bišo. Jog W. Diewas ant' pradžios Rōiuię šuglaude wieną wirą, šu wieną tiekai žmōna norint' iam' ių ir daugęšū galėio padarīt. Ir tāre dābar ant' to. Jog bus du wienamę kūnē. Du bišo ne tris, ney keturi.¹ Tatai wel dabārg W. Christus patwirtin.² Nes' iey iisfai šawamę žōkonę neprišaidžia aplaidus mōteri, norint' ir del padōrios priežasties (kayp' del' ios šwētimwirawima) kitos šaw paimt', kaip' žōtağ izgiršime, tadāg toli mažęus prišaidžia turēt' dwi arba tris draugie.

Ketwirta bilau. Jog mōteres paemimas, yr nepērskirtinas šuglaudimas: tatai yrā tokšai šuriszimas, kurio niekas kitas, tiekta mirimas izšrišt' ne gal'. Nes' kur yra tiesus paemimas mōteres, tad' norint' iūs pērskirtų, del' padōrios priežasties, tad' tacziau patēka ānsfai šuriszimas iog nei wiras kōtai mote giwā, ne gal turēt' kitos, nei mōte kito wiro, kōtai giwas bus ānsfai pirmasis. Nes' teip' W. Christus bišo. Jog kuriūs Diewas šuriszō tų zmōgus teneiszrišz. Jr kitoię wietoie³ Kas norint' aplais mōteri šawā, o kitā paims daro iā šwētimwirę. O iei mōte aplāis wirā (70) šawā ir nutekēs vž kito, tad šwelimpataūaia. Teipōg ir Pōwilas S. Tiemus kurje yrā wēde tšepia, ne afz, bet' Wieszpatis, idānt' mōte nopleistu wiro, o iei ij apšeis, tad' be wiro totliēktis, arba šu wiru šawūiu tē šuligšī. Tōdrināg pāpeiktas yra klāioiimas ir apiakimas šzios kartos Ewangelikų, kurie wiramus perlaidžia wēst' kitā mōteri, pirmā pamētūs, norint' ir drin' šwētimwirawimo. Nes' iemus tai nieko ne padēst' iog W. Christus tāre Matheušziep': kuršai norint' pamēs mōteri šawā, tiekta drin' šwētimwirawimo, o kitā paims tāsšai šwētimmoterāuaia. Nes' tatai ne teip' izmānoš: idānt' tāsšai kuris' mōteri šawā pamētes del' šwētimwirawimo, galētu kitā wēšī. Bet' teip': iog iei ka's pamēta mōteri šawā (izžēmus del' šwētimwirawimo) tāsšai nudeštis: ir kuršai pamētes pirmā (norint' ir del' šwētimwirawimo) wēs šaw kitā, tāsšai teipaiāg šwētimmoterāuaia, kaip' ir ānsfai kuris wes io pamēštā. Izg kur' szwiesūs daiktas yra, iog wiro ir mōteriszko parēdnas šuiugimas, niekad negal' būt' pērskirtas, net ik numirštānt'⁴ wieno izg wirmoterių. Kaip' ir Pōwilas S. bišo. Jog mōteriszke yrā pririsztā žōkonōp' mōterisfes (kōtai giwas yra wiras ios).

¹ Malā: Mat. 19.

² Malā: Marči. 10.

³ Malā: Mat. 19., Mark. 10.

⁴ Malā: Corint. 7., Rom. 7.

Pekta tariau, iog moteris̄te yra parednas suiugimas, o tatái drin' to. Jog tuos yra peršonos, kurios su šawimi negal westis, nei tekētis. Kaip wayka i pirm ketwirtūlieku metų wiriszkūšia: o móteriszkūšia pirm antrūliekų: kaip artimas su artimā, ik ketwirta'm keliu izžemus del dides kokios priežasties, perlaistų tatāy piemū bažniczios š. wisatimes, káip perlaidzia karalumus, arba kunigaikšzczemus, ir didiems štonamus del fuderinimo ir pakáiaus wišsos krikščzionistes. Teipog kurie W. Diēwuy kūnus šawūs a'pža'deiimu czistatos pászwente: kaip minikái, ir miniszkos, kunigai ir kiti, tie wel wētis negal, ligei kaip ir šzitie kurie tu' pirm kitā moteri, arba kitā wira. Nes teipaiag ir tie addawę iau kūnus šawūs W. Dieuwuy, o kaip tu' iūs addūt kitam žmōgui! Nes iesi tafsái kuris pamētes pirmā mōteri, paims šaw kitā, šwetimmoteriū yra. Kaipog toli didesnis šwetimmoterāwimas ir šzwentwagište yra, aptáidus Diewa ir ablubenikā dągūieii, paimt šau kitā.

Teipog žmōgus krikščzionis, ne tu' westis nei teketis su žmōnemis kitos wienos, kaip su Zydaus, su pāhonimis; su heretikais, del triių priežastų. Pirm iog tarp iztikimo, o ne izštikimo moteris̄te arba ne est šakramētū: arba iei est tad tacziau tokiemus W. Diewas ne dūšt mašones, nei pašáiminimo šáwo: paškui ko eit, jog tokioi giwatoia niekad šuderejimas ir meyle tikroii ne gal būt.

Antra: iog tatái yra priesz didžiausia giarā moteristes. s. tatái yra wayšių, kuri gimditoiei tikrame tikēiime, tur vžaugint ant garbes Diewo. Ko padarit negal ieig ábeietas nebūs wienos ir tiesios wieros. Neš téwas tes ant šawos wienos, O motina wel ant šawos. Trēczia: iog tokie indūštis ing didi šmūrta paterioiimo wieros, ir atštoiimo nūg bažniczios Diewo Kodriū¹ W. Diewas šmārkei Zydamus vždraude, idant ne westus nei tekētus su pāhonimis; idant dukterės šawos ne nudūtų vž sunāus pāhonies, ir šūnui šawa'm ne imtū dukterės Pāhonies vž moteri. Nes, tieg, izwęs šūnų táwā, idant mane perlaistū, o dauglašū tarnautū šwetimmiemus Diewamus.

Bet taris̄si iog Pōwitas š. perlaidzia giwent wirui izštikimam su nieišzikima. Ties̄sa: bet nieku' neštepia, nei perlaidzia, idant ysztikimas turetū west ne izštikimā, arba² izštikimā teket vž ne izštikimo. Neš iei perlaidzia izštikimai peršonai, ne giwēnt su neysztikima iei ne noretų: o kaipog tur perlaist šuwenczewótis, su ne izštikimū arba neysztikima? Neš koki šádora yra Christaus su welinu?

¹ Malā: Deut. 7., Jofue 13., Pfal. 105.

² Malā: I. Corint. 7.

h. 1605. g. katechisms.

(LChr. 58—60: vairāki gabali.)

2.¹ Psalm 112. | Szłowinkite waykáy | wieszpati, szłowinkite wár- | du io.

Tesi wárdas wiesz- | paties gárbintas. |

3. Pergulditoias skáyti-|toiuy to Kathechismo |sweykátu. |
Atáio ausiump máno | ne wieno žodzey ku- | riē neysz-
mánu sákos Cathe- | chismo pėrguldito nuog io | milistos
kúngo Mikató | iaus Dáukszos, Kanoniko | Bažnicžios Zemáy-
ciu, iog | ésus ánas pėrguldis ii Ze- | máytiszkay, ir gieyde
aniš | nuog mani, idant Lietú- | wiszkay butú pėrgulditas. |
Tey žynáu gierey, iog io | milista, ir Lietuway ir Zemáy-
ciamus norėdamas gie- | 4. rey padarit, abėietuy Cate- | chis-
mu pėrgulde ir todrin | abeiós giminės žodžius pa- | gulde.
Wienók idant Lie- | tuwá tuo gieraus ir ła- | biáus sawo
prigimtui Lie- | túwiszku Liežuwi ir pazin- | tú ir permanitu
ir žodzey a- | nié kurios bišo (ne túrime | Catechismo Lietu-
wiszko) | nustotú: tú Ledesmos Ca- | thechismu iz nauio
pėrgul- | dziau, kúris iau pirma to | búo pėrgulditas ir, ne
žy- | náu kayp, nugayszyntas. Ti- | kiu tam, iog tuó pėr-
guldi- | mu túliemus inteyksiú, kad | 5. tykriáus, kaypmi
rėgis, neyg | pirmas, ira pėrgulditas. Iey | wel kúris izgi
Lietúwniku | to pėrguldimo nemėgs, ła | báy didzey nuog io
giey- | dziu, idaňt gieraúš ir ti- | kriaus ii pėrgulditu. Mes |
pramineme kayp primánu | kitiemus táku, iau irá didis | métas
prieg tam takuy, ie- | mus kielu wieszu praskint | ir gražey
nudarit. Buk | sweykas ir ážu- | mani Diėwu | melsk. |

62. Mo. Kaypgi isipildisime | pirmu prisakimu: „Esz
esmi | wieszpats“ ? |

M. Kadu gárbinsime páti wiė | nu Diewu, bišosimes ir
dūsime | iam czėsti ir del io wissa giėra da- | rysime e mitė-
sime ii nūszirdziėy, | tykiesimes nūg io wisso giero ir | ałgos,
kayp nūg sawo daritoio ir- | pradžios wisso giero. |

Mo. Kurie isižingia tami | prisákimi ? |

M. Labiausiey tie, kuriė mėldzia | vgni, Giwatės, ža-
keius, žemi- | nas, Deywes, Perkunus, medzius | ełkus ir wel
tiė, kuriė tyki burto- | mūs, žinemus nūdinkiemus wá- | szko,
szwino ir páuto, łeymuy ir | kitiemus tokiemús dayktamus. |

94. 5. Karunowóimas tošgi Pan- | nos Mariós ir pá-
aukszczinimas | iós vnt wissu Anėėlu ir szwintu- | iu Diewo
Dúnguy. |

¹ Lpp. norādījums.

Kadu pro pāce vnksty Pie- | tumis ir wakarū warpū
isz-tyнка teyp réykia melsties. |

Vnt pirmo isztykimo. |

Angelas wiészpates apréyszke Panney Mariéy ir prasi-
déio żywa | ty izgi Dwásios szwintos. Swey- | ka Maria etc. |

Vnt ántaro isztykymo. |

Sztey esmi tarnáyte wieszpa | tes, tesi man pagaléy
zódzio ta- | wa. Sweyka Maria etc. |

Vnt trecio isztykimo. |

Ir zódis pastoio kunu | ir gi- | weno terpu musu. Sweyka
Maria etc. |

i. K. Sirvīda sprediķi (1629. un 1644. g.).

α 1629. g.¹

(Punktay I, 40—43: gabals sprediķa par Mateus ev. 2. nod.)

PVNKTAS II.²

Szwyntieii iz kalines || Bažničiu, a piktieii, iz Ba- || žničios
daro saw ka- || liny. ||

Swo sfiriafi gierieii || ir tehsuš | nuog piš= || tuu ir be Die-
wo bahmeš || giwenunciū. Aniemuš || kaline atsimahno ing | baž-
ničiu | a tiemus³ ba= || žničia pagrīža ing ka= || liny. Sah
regime Jo= || niep fwhntump | kuriš || kaliny pawerte saw ing ||
bažničiu. Neš ion isa= || dintas | sahp bažničion || kofion iwestas
| tah ti= || nah dare | fu paprato || žmoneš bažničioh darit. || Met-
des Diewuh sawo || mustu [41. lpp.] muste saw ape ii | gar= ||
bino iz wišoš širdies | ir || kituš mofie ape Diewu || kuriuoš
prieg saw ture= || io | ipacieh sawo mofi= || tiniuš | ir šiunte iuo
š || Wiešpatiesp Christu= || sop | kaip girdeiome iz || Euangelioš.
Sah dare ir || Dowidas | pustinioh ir || hafose | štepdamasiš nu= ||
og Saulo | kuriasie Diewu | garbino | kaip Bažni= || čioh fwhntoy
| kur asie= || raš kunigah asierowo= || dawo | kur sfrinia Wieš= ||
paties paguldita buwo || ir kur Diewas ipaćiu || budu sawo
bunti tulayš || žinl layš rodidawo. Seh | ape sawi safo patš

¹ PVNKTY || KAZAN || od Adwentu aż do Poštu || *Litewskim ięzy-
kiem, z wytkumá-* || *czeniem ná Polskie* || PRZEZ || Księdzã KONSTAN-
TEGO SZVRWIDA || *Theologã Societatis IESV* || *z DOZWOLENIEM*
STARSZYCH || *wydãne.* || W WILNIE || W Drukárni Akãdemiey Societatis
IESV || Roku M. DC. XXIX.

² Parallelais poju un latiniskais malu teksts atmests.

³ e burts, ko pãdrukã E. Volteris LChr. 262, izskatãš pēc s.

š. || Dawidaš. Ziameh ap̄teh= || stoh | ziameh kurioh neh || kielo
neh wundenio ne || buwo | tah ira girioh || pustinioh | tehp kaip
šwyntineh taw stačiau= || si | tehp meldžiausi ir ta= || wi garbinau.
Tah dare || Moyses ganidamas a= || wiš girioh | tah Elia= || J
šius || [42. lpp.] šius vnt katno Goreb: || Tēhp wifš šwyntieii ||
furie giriaše giweno. || Priesz wel piktieii ba= || žniciu pawercia
saw ing || hohu ir wietu latru. Tah || sako patš Wieszpats. || Na=
mah tieg mano | tah || ira bažnicia | namah ira || mašdos | a ius
padarete || hohu latru. Todryn iž= || widiš tinah trunksmu || ir
statuš su pinigayš | iž= || girdiš prefauincius ir || parduoduncius |
bar= || niš | šzauksmus kaip tur= || guj kofiamy bažnicioh || pa=
daris saw botagu iž || wirweliu izkŕeste iuos ir || izmete iž baž=
nicioš | ap= || werte statuš | izbarste || piniguš iu | ir tare žo= ||
džlus paminetuš. Tēhp= || pagi rašo S. Ezechielis¹ || ir sakoš
regieis bažniči= || oy wiruš garbinuncius || swetimus diewaycius |
a= || moteris werfincias A= || donideso paganisžo die= || waycio.
Tah pta= || čiey izguldit gatešiš || kaš || [43. lpp.] kaš čionay²
trumpay ažu= || sirakina | mokštu duo= || dunt kaliniamš | ku turš
wehšt kaliney. Ne kor= || tomis žahšt | ne girtaut rc. || Tēhgap,³
ir tiemus furie || bažnicioh ne priderun= || čiaš ažuštahko. ||

β 1644. g.⁴

(Punktay II, 175—176: gabals Lielās ceturtās sprediķa par Jāņa ev. 13. nod.)

PUNKTAS I.⁵

Ape attolinimu vžusťo- || klu giaruu darbuu. ||

TERPU vžusťoflu⁶ gia= || rop. Pirma | ira ru= || pestiš pra=
bangi āpe || pianu ir kuo žmog⁹ dewetu: || kaip duost žiniu paš
Wiesz= || patš | taridamas: Ne sifie= || kawartokite āpe duštu
iusu | || ku walgitumite | ir ape kunu | || kuoy apsidentumite.
Tah || vnt afieš regimia terpu⁷ war= || guolu kiemioniu | kuriey ||
kayp || [176. lpp.] kayp šturmiey žiami raužda= || mi | dienomis | ir

¹ E. Volterim LChr. 263 Ezechielis.

² o burts sabrucis.

³ E. Volterim LChr. 263 Tēhpagi.

⁴ PUNKTY || KAZAN || NA POST WIELKI || Tęzhyem Litewskiem
Przez || W. X. CONSTANTEGO SZYRWIDA || Theologā Societatis IESV || nā=
pišāne. || ā || Seraz nā Polski Tęzhyt przetłumaczone || y oboiem || do Druku
podāne. || Zā pozwoleniem Stárszych. || W Wilnie || W Drukārni Akademi
Societatis IESV. || Roku Pańskiego, 1644.

⁵ Parallēlais poļu un latīniskais malu teksts atmests.

⁶ E. Volterim LChr. 61 vžusťokļu.

⁷ Šai un nākošajā vārdā izstieptā veida r.

naftimis || pasipeneimo ieszfo: o¹ bažni= || čion eyti | izpažinimu
 šáwo || nusideimu dáríti | šwenciá= || šlop Safrámentop pry=
 eyti || šáfofi ne paspeiu | árba wel || kuoy vszimestu ne turi.
 Ir || teyp darbus vnt izganimo dušios reykumus aplaidžia.

Didžiunay wel | del šáwo || puotu | gierimu | ir pitwo ap=
 sunfinimo | kiti del brangiu || ir prabangiu pasiredimu || kurejš
 redosi | dažnay áplay= || dzia giárus dárbus: árba² ne. || pato=
 gumis tumpa: net ataii³ || bažničion | árba patiš saw || stiabifi | ir
 vnt rubu dayrofi || o ádunt iu ne sulažitu | árba || ne pateptu
 rupinasi: árba || wel po wafariškšciey puotay⁴ || ne ismiegotii žowau=
 ia | o Die || wop šyrdies šáwo pakilet | ir || iam kayp pryderetu
 melsties || ne gal. Bet ir Safrámentus || šwentus ne kártu
 áplaidžia. || Nieko čia ne katbu ape áp= || laydimu iatmužnu | ápe
 abi || daš | furiaš artimiumuš šá= || wo niafaš ne kártu dáro |
 á= || dūt sawiemuš weiam⁵ | bur= || nay ir rediklamuš inteyftu.

B. Leišu izlokšņu teksti.

a. Priekules izloksne.

(Mitteilungen II, 333–334: vēstule.⁶)

Mēts po^{ans} kōnigs!

Nēs kas jau kartā šzieřdēje pažadēta, tai tōr būte ir
 ātefēta, ro^{ads} yrā šakýta, kas grētai dod, tās dwēlinkai dod,
 āle ašz tēep wis beseskōbindams šōgašzto ir paselēkō paškōtēnis.

To^{dēl} ir tōrū šakýte, mano pagadinta wāle wé(i)kei⁷ šzi
 weik tā dērba, bēgeme wis apšesto^aje ko^{wo}ajent no^r ātelšī,
 ir Szeto^{anas} wis kankēna ir karaújent wis gašzēna, jei ne tāwa
 wirnybe šýlā dod išz aukšztybīs!

Māžā do^{wanē}lē, būtent wēnā do^{lerj} peningū, tai bēdnai
 nerēgenczei mo^{terē}lei ant pagālbo^{as} šuntò. — Tēep no^{rēc}ziau

¹ E. Volterim I. c. nav.

² E. Volterim LChr. 62 bez '.

³ Neskaidri i burti.

⁴ E. Volterim I. c. puotoy.

⁵ E. Volterim I. c. bez ⁹.

⁶ Vēstuli publicējis A. Kuršats, izloksni noskaidrot palīdzējis raksti-
 tāja dēls — redaktors un tiesas tulks. Kuršats norāda, ka ~ jālasa vārdos:
 kašb, kašbant, Kalwaitj, iškēštas, mašdā, meldž, pamelst, Tilžēs, Tilže (locat.),
 žwelgēm. o ar ' : borno^{as}, broalī, broaliu, diēno^{as}, do^{alerj}, kowoajent, no^r,
 po^{ara}, po^{šta}, apšestoaja, Szeto^{anas}.

⁷ i tikko dzirdams.

daugiaūs pašekalbēte, āle tēep nēr czēša, wākars yra, rēk¹ fkbīntē gro^amatēl ant po^asta nēs3te.

Dar mázōma! Sō jūsō brō^aliu ēsau(w) jau ir š3i kaftā i wōlmōnus paškērtu, tai jei Dēws šweikātā, dō^s, šu Dēwu uš3 karāliu ir tēwiš3kē jau ant škyrēmō dēno^s atšerāšewo^s i paškērtā wētā; tik mān ļabaī² gaitō: mūsō zēm(e)s tēwā ļabaī, kad galēcziāu kūniš3kai, tai iš3 meilīs eī(j)cziau štēprint, kad jis Dēwoi drutaī nufetekētū, āle dabār tiktaī dwāšiš3kai šu wēlyjēmais bei dušāwēmais.

Ir dār, — kad aš3 šō jumīs šōšēējaū, kaip tai ženāi, Tēl-zē(je), aš3 fakaū, kad aš3 eš3iū iš3 Dētawo^s, āle jūs bro^alioi nēdewet ļabū dēnū parnēs3t(i), aš3 pamīšlyjau, kad aš3 eš3iū per prāšts; āle aš3 po^atām gailējšaus, kad aš3 nu jūsō neprāš3iāū. Aš3 pargrižāū pas bro^alī, tai aš3 nētōro nēkā.

Āle dabār dar wēnā api anā gro^amatēlē, kōrē aš3 raš3ydams pašēdawjau i jūsō wālē. Tai yr gerā, kad dārēt pagāl jūsō wāl(ē). Āle dēlei cigārū arba tabo^akō cze aš3 nelēidz(u), kol gerdziū iš3 jūsō bōrno^s, ar grēks arba nē; aš3 drutaī tweriū i jumīs; nēs tik pry žwākēs gāl(i) nāktī matyt.

Padēk Dēwe ir šu Dēwō š3em kaītoi.

Dittauen den 22. Oktober 1863,

Anskis R.

No^ars man wēnām žēno^ama darýk i Keleīw(i) per pō^ara žo^adēl(iu), tik wařdā dēl peningū nē, tik tēk: A. R. D.

b. Galbrašķu izlōksne (Galbrasčiū tarmē).

(LChr. 290—293: pasaka; E. Volteŗa teksts no gr. „C. Jurkschat. Litauische Mārcen und Erzāhlungen im Galbraster Dialekt. Heidelberg 1898“.)

Du brōliu mediņcziū.

Jaū senēý, kai' du brōliu namiē nepastīgdāmu ussimāni i šwiētā keliāt. Jū^odu abūdu būwa mediņczei, ir sāwa padārgus pašēmuse wienu keliū isztrāki. Prē krýžkele pr'ējuse skýrēsi; wiēns po kaīrei, aņtras pašēje po dēszinei. Ālē atsiskirdāmu īsmeigi kōžnas sāwa peilī i mēdī pašizādēdamu, po miātū i tā pāczē wiētā sugrýžt.

Katrās nepareišēs aŗ katro peilis būšēs surūdļeš, tā antrāsīs tūrīs isz bēdos wālnyt. Kušs po deszinēs kreipēs'

¹ rēk un rēkals pēc G. R. norādījuma.

² ļabaī esot no rakstu valodas, izlōksnē tai vietā dideī.

māžne wisā swiētā pērkeliāwēs ir daūg naujŃnu pamātes po miātu ī tā pācēzē wiētā sugrŃža liŃksmas, sweiks ir bagōts. Sāwa peilī atrāda dā' bežibant betwiskant, āle brōle peilī surūdijusi. Tūjaū' suprāta, brōlī bēdō' bešant' ir tū^o pacziū keliū pāskuy sēki, wis klāsinēdams. Tei' jis nusiklāsinēje ik' ī nekurī miestēlī ir tiā' prē naszlēs ī nakwŃnē patrōpyje. Tā moteriški jān patika, īf jis brōle užmišzdams tik' apie jē wis szlaistēs' kōl ji jī wēdi. Jū^odu gražēy sutika, tik' jān padywēje, kat jī kas mielā wākarā wis tā wiēnā lāngā užklōje, kurī jis isz sāwa lōwas matyt galēje. Wiēnā wākarā jei užmišzus tei' padaryt, pamāti jis pro lāngā toli an' kálnā lyg žwāke, lyg žiburī diāgant (= diāgantī) ir tūjaū' paszōkes klāsi sāwa moteriszķe, kās tai per žwāki ēsanti. Tā jān atsiliepi: „Dēl diēvū! neklāsinēk! Jau māna pirmāsis wŃrs tos jieszkōdams iszēje īf daugiau' ne parēje ik' szeŃdie'. Aī ir tū dā' nōri prapūlt? Tē žib' tas žiburŃs, kās tau rūp!“ Tyrinēdams isztŃri, jos pirmāji wŃrā būwus' tā brōlī, kuriō jis gēlbēt būwa iszējes, ir nē dawi jei pakājaus, ik' jī jān wislāb prāneszi, kā tik' žinōje. An' ākszta kálna ēsas smāks, tūm' žiburiu, diāgancziu panaktimis, žmōnes priwiliōjas, āle iksziō' dā' niēks nesugrŃžēs, kuīrs an' tōs szwiesōs tik' ējes. Taigi būk ir tū pakajings, ne norēk tai matyti! Bet jis atsiliepi: „Māna brōlis tiā' prapūli, jān žadējaus', gēlbēt, negaliū kitaī, turiu eiti, o kāt ir pāts prāzucz'. Bet mānding ne žūsiu, mārōds wēl sugrŃsziau. Moteriszķi ir sāwa aŃtrāji wŃrā iszlydēje raudōdama. Ō jis lipa an' kálna prē tōs szwiesōs. Gālā palipēs atrāda didī kārda, ālē pa-iŃt norēdams nē waliōje pakēlt. Wēl gālā palipēs atrāda rŃkā raūswō wāndeŃs ir isztrōszķes būdams wisā iszģeri. Tūjaū' pajūta sawŃ' didē sylā ir grŃzdams pāliktaji kārda pa-iŃs. Alē ir dabaī bos wiēnā gālā t'iatkēli, wisā nepakrūtina. Dā' ākszcziaū' užlipēs atrāda wēl rŃkā mēlynu wādenēliū papildytā. Tā iszģerēs wēl grŃža prē kārda; waliōje jān pakēlt, ālē ne waliōje panēszt. Wēl āksztŃ' dā' lipdams atrāda trēcziā rŃkā žāle wādenēle pilnā. Tā iszģerēs skūbinos' prē kārda, īf dabar leŃgway pakēlēs galēje su jū^o ir māstieģūt, kai' norēje, tōke būwa jō sylā. Kārda prisijūšes wēl lipa an' kálna, āle smāka ne rāda, būwa jau rŃte anksti iszlēķēs. Wislāb apwaiksztinēdams atrāda czē moteriszķe an' kálna, tā jān wisā lābā iszdawādyje. Tas smāks yra būwēs smarkāninks, kurs daūg žmoniū gyws būdams nužawina, āle sāwa atlyginima nē sulāki. Dabaī ir numirēs ne tūr pakājaus, bēt kasnākt' daug wŃrams szio' wiēto' gālwas nūkiart'. Eīksz! parōdysiu, kiek tiā' gūl negywū!“ Īf nusiwiādus' ī daūbā parōdi didē krūwā lawōnu ō szalē galwū daugŃbē. „Jey kās tām smākui gālwā nūkert,

taī potām pakājus. Ō kas jō kraujū negywūju kāklā āptep', tās matys wisus, wisus wēl atgỹjant'. Ir māna wergỹsti tad' gālā gātu, nēs ir manē dā' jānā pasigrīēbēs aņ' szio kálna atsineszi, ō dabar māt'! jau pasenaū! Alē mataū, tawē jī waliōsent', nēs prē tāwa szaliēs smarkūsis kárdas kyba, kurs smākui gálwā nukīfs. Dabaī pasislēpēs ilsēkis'. Jām reikiant parlēkti tawē jau pribūdysiu, kariāk tada drāsey ir Diēws su tawim'!" Taī pasākius' parōdi jām wiētā ilsētis' ir ēje prē sāwa dārba. Priesz wākarā greit' atbēgus' jī pabūdina, o jīs atsikēlēš iszgrīda smākā atūžent', ir tām an' zēmes wōs nusi-liādus ir nepasidabójant greit' priszōkēs tū' didziū'ju kārdu wīenu kircziū jo gálwā nukīfta, kat kraūjes srowēm's wis bēga. Sziltū dā' kraujū negywūju sprāndus āptepi ir tiē wisi atgijē jām dēkawōje ūz iszwālnyjimā. Iī jo brōlis tarp tu atsirāda. Potām abūdu pilnu dziaūgsma no kálna grỹza prē abiēju moteriszkes. O tā du wỹru sulākus' nemeņk' issigaņda, padūmōdama kienō dabar būsenti. Galiā' su gerū sutikē' pāliepi moteriszkei tamsō' riapūkā mēst, kurj tū' trōpys, tas gālīs jos wỹrs būt'. Teip ir padāri. Wiēns pasilika prē tōs moteriszkes, ō antrās is grỹzdams jī sāwa tēwiszkē kitā pācze sau pasijieszkōje. Rāsi ir szeñdie' dá' gywi.

c. Garļavas izloksne (Garliavōs tarmē).

(Lesk.-Brugm. 233—235: pasaka; uzr. K. Brugmanis.)

Āpē mergāitē ir jōs mōczekā, katrā būvo rāgana.

Būvo vēnā naszlē, ō jī būvo rāgana. Ir būvo vē'nas vỹras naszlēs. Tā naszlē turējo trīs dukteris, vē'nā sū vē'nā akē, kitā sū dvē'm, ō trēcze sū trimi akim; ō tās naszlēs tik turējo vē'nā mergāitē. Ēmē jē' ir apsižēnyjo. Tā mōczeka nemylējo sāvo vỹro dukters. Viskas dē'n gānē galvijūs, ir lē'pē tā rāgana, kād tā mergāitē māiszā linū kazdē'n suvērptu ir iszāustu ir iszbāltītu ir gātavā vakarē namó parnēsztu. Tā mergāitē nuējo ānt kapiniū pās sāvo mōtinā ir pradējo ānt jōs kápo vērkt. Mōtina zēmē pradējo sakýt: „Nē lýje, nē snē'kti, ō nó mēdziu rasā krinta.“ Tadā mergāitē atsilēpē: „Nē snē'kti, nē lýje, nē nó mēdziu rasā krinta, tik āsz cziōn verkiū.“ Paklausē mōtina: „Kōgi verki?“ Atsākē mergāitē: „Mān lē'pē rāgana mōczeka, kād āsz kazdē'n tūs linūs iszvērpce ir iszbāltīcze ir iszāuscze, gātavā vakarē namó parnēszcze; ō linū cē'las māiszas prikimsztas.“ Atsākē jei mōtina: „Kaip nueisi ānt ļauko, yrā tōke kārvē tāvo pulkē: imk tā māiszā sū linais, kīszk taī kārvei in aūsī, ō pēr kitā isztrāuksi, taī būs gātavas āudektas ir suvērptas iszāustas ir iszbāltītas.“ Ēmē

teip ir padarė. Tadà rágana mislyje, kaip ji padaro. Kitą dė'ną vėl davė kitą mąiszą linú ir léido vė'ną dukterį savo dabót su vė'na akė. Kaip iszėjo ànt lauko sù gyvoleis, atsi-sėdo abi tós mergaitės ir tą linú mąiszą pasidėjo. Ale tà raganiukė sáko: „Kodėl tú nedirbi? Vakarė nebùs gátava.“ Ó szita sáko: „Àsz táu tą gálvą pajeszkósiu.“ Ó tà ráganos duktė atsákė: „Tik tú dirpk.“ Ale bėt ji mė'go užsimánė, ir pradėjo jei gálvą nėžėt, tadà sáko: „Pajeszkókgi biskj.“ Kaip ėmė jeszkót, ir pasákė: „Cziuczió liulió, vėnakėle!“, ir už-migo tà vė'nà akis. Tadà mergaitė pàémė tą mąiszą sù linais, àtnesžė pàs kárvę ir tús linùs kieszo in aúsį, pėr kitą ėmė lauk jáu áudeklą gátavą, iszbáltjta ir iszáustą tėp gražėi. Paskui priėjus szaúkė: „Sésut, kėlk, jáu gincim namó.“ Pakláusė ráganos duktė: „Voí, tavo dárbas ár gátavas?“ Atsákė: „Gátavas.“ Kaip namó pàrginė, pàdavė mąiszą sù áudeklu. Rágana kláusė pàs dukterį savo: „Ár matei, kaip ji padarė?“ Atsákė vė'nakė: „Nemacziaú, àsz mėgójau, ó ji dirbo.“ Treczė dė'ną léido sù dvė'm akim ir vėl davė mąiszą linú ir vėl lė'pė teip padarýt, bėt tà mergaitė ir tą teip užmigdė. Ketvirtą dė'ną léido sù trimi akim, ėmė migdýt, alė tà neuzmė'ga, sáko: „Lė'pė mán mótina, kàd àsz tave dabócze, kaip tú pa-darai.“ Ėmė vėl ir tai teip gálvą nėžėt. Pradėjo teip vėl migdýt, užmigdė dvi akis, ó treczė tik biskj prisimėrkė. Pas-kui mergaitė pàemus mąiszą nunesžė ir vėl kieszo linùs in aúsį kárvės, pėr kitą ėmė lauk áudeklą sùverptą, iszáustą ir iszbáltjta, ó tà ráganos duktė viską maté. Priėjus mergaitė sáko: „Kėlk, sésut, jáu gincim namó.“ Pàrginė namó, ir pa-sákė ráganos duktė: „Viską macziaú, kaip ji dáro.“

Tadà rágana ėmė papióvė tą kárvutę. Nuėjo vėl tà mergaitė ànt kapiniú, pradėjo vėrkt. Mótina atsilėpė žémė, sáko: „Ár snė'kti, ár lýje? Nó mėdžiu rasà krinta.“ Atsákė mergaitė: „Nė snė'kti, nė lýje, nė rasà nó mėdžiu krinta, tik àsz czión verkiu.“ Pakláusė mótina isz žémės: „Kógi verki?“ Atsákė mergaitė: „Jáu tą kárvutę mào papióvė.“ Pasákė jei: „Aik namó, praszyk, tegùt táu dū'da žarnas iszczystyt. Ó tošė žarnosė rasi zė'dą ir mė'žį ir ávižą, tai tú jús parnėszk ir pasodjk pó lángu.“ Tà mergaitė pàs sódzeltą beczystý-dama rádo viską, ká jei sákė, ir pasodino teip, kaip jei lė'pė. Ànt rytójaus rádo tén szulinį vyno ir mėdį sù obúleis.

Ir atvažėvo vė'nas karaliúnaitis. Pakeliui važiú'dams gávo tenais tò vyno ir siuntė tą ráganą pasėmt tò vyno ir tú obú-liú atnėsz. Kaip atėjo tà rágana pàs tą szulinį, tás vynas

Ľabaĭ gileĭ pasid r  ir t  ob leĭ auksztai iszkilo. Paskui at jo t  mergait , tai t s v nas pasid r  piľnas szulin s, ir t  ob leĭ visai Źemai nu jo: paskyn  ob liu ir pasilm  v no mergait  ir n nesz  karali naicziui. Karali naicziui ľabaĭ patiko, s ke: „UŹ t kj traktav jima Źsz t ve Ź nysi s.“ Paskui r gana iszgirdus t kius ŹodŹius  m  mergait , pakav jo in t k  kamara, uzrakino,   s vo d kterĭ leido uŹ karali naiczio.

VaŹi je r ganos dukt  im baŹn cz   nt szliubo, al  negali taĭs czeverykais apsiaut, katr s d v  karali naitis mergaitai.  m  r gana nutasz  k jes s vo dukters, paskui ir  pav  ir iszleido im baŹn cz .   t  mergait  pal ido v ľ gan t. B t t  mergait  l k  kaip pa ksztis ir l gdama s k : „Kuku, kuku, ragani k s k jos nutasz tos!“ Iszgirdo karali naitis, k d teĭp s ko; mislyje, turb t m n apmain  p n . Pad r  revizij  ir r do, k d teĭp nutasz tos k jos. T ja s t  pav r ,   s  tai apsiŹenyjo ir gyveno geraĭ.

d.  niŹka izloksne ( niŹko tarm ).

(LChr. 389—390: dainas.)

1.

Augyk, t ėvai, s n ly, k p auks ljo Źied ly.
 Piľki , t ėvai, Źirg ly ir tur ck  baln ly,
 Ir tur ck  baln ly, in kep ry kvi tk ly,
 In kep ry kvi tk ly ir Źveĭtrĭj  sobl ly.
 Is dvar ljo is j au, ja  Źirg lys sustojo.
 Daj j u piľm  pulk , ja  Źirg lys sukl po;
 Daj j u  ntr  pulk , ja  sobl l  nul Źo;
 Daj j u tr cj  pulk , ja  galv ly n j m .
 — L k, deg le, nam pi, perl kdam  k k okie.
 L k, deg le, nam pi, n Ź mot lei Źin ly;
 N Ź mot lei Źin ly peľ Źalĭj  gir ly.
 Tinai rasi darŹ ly, tam darŹ ly' r t ly,
 Tam darŹ ly' r t ly ir m no seser ly,
 Ir m no s sery, ir m no merguŹ ly.
 Pasakyki  mot lei, k  jei liko varg lys,
 Pasakyki  t ėv ľjui, k  jam liko dvar lys,
 Pasakyki  broľ ľjui, k  jam liko Źirg lys,
 Pasakyki  ses lei, k  jei liko jaut lei,
 Pasakyki  merg lei, k  jei liko Źied lei.

2.

Ói ań kalnēljo, ói ań áugštojo,
Stóu žāljas jovarēļys (2×).

Tamī jovari, tami žaljami,
Dzvi degūlēs kūkāvo, dzvi ráibjajos kūkāvo.

Ti nē degūlēs, ti nē ráibjajos,
Mótē dukrēly bārē (2×).

„Dukrēle māno, viēšnēle māno,
Kuŗ dējei veinikēļy?„ (2×)

— Motūle māno, širdēle māno,
Bernēljui dovenójaū (2×). —

„Dukrēle māno, viēšnēle māno,
Ań ilgo dovenójei? (2×)„.

— Ói nei ań ilgo, ói nei ań truņpo,
Ań sā viso viékēljo. (2×).

Ējaū peŗ dvārū gaļei verkdamā,
Bernēljo prašýdama (2×).

— Bernēļi mānas, jaunasei mānas,
Kuŗ dējei veinikēļy? (2×)

„Mergēle māno, jaunóji māno,
Ińmetjau Dunojēlin (2×)„.

Prāšē mergēlē margōs ancjūlēs,
Kād surāst veinikēļy (2×).

Pō krańtū frstēs, pō dūgnū nārstēs,
Atrādo veinikēļy (2×).

e. Gervēču izloksne (Gerviēčju tarmē).

(LChr. 399—400: daiņas.)

1.

Peŗ mā tēvēljo naūjū dvārū
Kreivā ūpē tēka.

Tekēdama, varvēdama
Žaljū vynū kvēpja.

Iŗ atjójo nenáudēļys
Sēnas neženótas.

— Tū mergēle — lejijēle!
Kuŗ tāvo tēvēļys? —

Kám tau mā tēvēļys?

«Žaljū vynū privitósju,
Medum čestavósju».

— Nejiņš māno dá tēvēļys
Tõ žāljo vynūļjo, nei saldaūs
midūļjo. —

Vēļei aš sāvo tēvēļjo
Dagiljū daržēļy',
Anei aš tāvo, nenáudēļi,
Naujaņjan dvarēļin.
Aš dagilēļy išráusju
Peť tvōrū pērsviesju,
Ē aš tavý, nenáudēļi.
Niēkur nepaēsju.
Nei veinikēļin inpínsju,
Nei uņ galvōs dēsju,
Nei tuņcjuj' neprášōksju,
Nei karčēmō pragērsju.
Tei aš tavý nenáudēļi
Niēkur nepadēsju.

2.

Žāljas mēdzjas, júodos vúogos,
Nēt šakēlēš liņksta.¹
Šaļi kēļjo dū Jonēļei
Bērus žirgus gānē,
Žirgus gānē, pūncjus vijo,
Sū panēlēš kļegējo.
Tū panēle, mā dūšēle,
Ar būsi mán mieļi?
Aš pašjūsju sā Jonēļjui
Žālju abrūsēļy.
Oi tū klāpčjau, klapčjuķēļi,
Kū panēlēš veķja?
— Vienā vija, kitā pīna,
Kū panēlēš veķja?
— Vienā vija, kitā pīna,
Trecjā gaļei veķja. —
Oi tū klāpčjau, klapčjuķēļi,
Kúo panēlēš vardū?
— Vienā Onā, kitā Panā,
Trecjōja nedaklāusjau. —
Oi tū klāpčjau, klapčjuķēļi,
Vēdz panelēs tuņcjun!
— Vienu vedū, kīdu žadū,
Trecjā gaļei veķja.

¹ E. Volteris norāda, ka vārdā l ciets kā poļu ł.

f. Kaltanēnu izloksne (Kaltanēnu tarmē).

(LChr. 385—386: gabals pasakas.)

Mergā nečystā dvasjā.

Pāsaka.

Vienas bērnas vis aīdavā guļt un šienā. Egi un jý pradžē aīt mergā. Kāp tiktei vidūnaktis — daržinēs dūres zyýr... *ir un jý* unaina nepažýstama mergā, liīda un jý *ir* nedúoda ažmigt lýk gaidžegysteī. Kās darýt? A~nas nuvē spāvēdin *ir* pasākē kūnigui: teip *ir* teip — un jý ataīna mergā nākty *ir* nedúoda atājilsjā. Kūnigas sākā: „tū pajiīm švystūs škāplērjus *ir*, kai anā atais, graīta uždžek jei. Anā pērsvers un visākjas bēstijas, bēt tū turēk jū.“ A~nas šite *ir* padārē: pājēmē škāplērjus, nuvē *ir* gūli. Lāukja, lāukja, — vāt *ir* vidūnaktis. Tiktei dūres zyýr... Ataīna mergā. A~nas gūli prismýgys; pasnārāvijā škāplērjus. Anā graīta usākā un šienā, paliīdā pā jā kaļņeis. Tik ānas graīta pājēmē škāplērjus, usdžē jei *un* kāklā *ir* tūri! Šitā' mergā ažustāugē, iš akjū kībirkstēs paspylē, duntīm sugrīzē *ir* pērsvertē gyvatī. Bērnas pērskundā, bēt nepalēidē. Tadū anā pērsvertē varli, pērsvertē ļevū, vélnju. Bērnas visas drēba, bēt nelēidzja. Anā pērsvertē vēzimū, katērās grjūva *un* jā; ānas vis tūri. Visākjam baidýklēm anā vērtēs, bēt ānas jāš nelēidē. *Un* gālā anā ī vē pērsvertē žmāgystī *ir* prāsā léist jū, bā jei dušnū. I~ bērnas, kaip jām liēpē kūnigas, nelēidzja, Anā ī vē pradžējā pērsverstīnēt visākjam žvēriīm, pērsvertē žmāgystī *ir* nūmirē. „Kās darýt, mīslja sáu, anā *un* šienā palīkt nemožna, raikja nēšt“. Ē tī až ūlčjās pamīškēj būvā pirkēlē, jā jau sapei niēkas negyvēnā. Vāt ānas *ir* mīslja: „raikja tī nunēšt *ir* palīkt, teī niēkas *ir* nežinās, kú aš jū aždūsinau“. A~nas šit *ir* padārē. Pājēmē, usidē až pecjū *ir* nuvē. Padžējys atā' atgaljā *ir* atsigul. Jā jau miēgas nebējima. Tik dūres ī vē zyýr. Ēgi ataīna vélņas dīdeļys, sū ragais, sū barzdū, kaip pař āškū, *ir* sākā: „kād tū mākēj mānā meřgū aždūsint nākty, teī mākēk *ir* pakavāt jū nākty“. Pasākē ī pranýkā.

g. Tverečus izloksne (Tverēčjaus tarmē).

(LChr. 379—381: pasaka.)

Šviīntas Jūrgys.

Būvā džiēdas ī bāba. A~nies turē súnū ī dūktegy. Kai jau vaikai džīdeli būvā, atjā *in* jūos šviīntas Jūrgys ī prāsā,

kāt ataduōt až jā sāvā dūkterj. Pā vesēlei šviņtas Jūrgys, ašprāšys tēvus ķiemaņ išvazjā sū sāvā bābu namā. Nēzilgā pā tām dziēdas sākā: „Bābū, ķep p̄yrāgū: aš aisjū in dūkterj ķiemaņ“. Bāba jām pākēpē p̄yrāgū iš pacjū gerūjū miltū, i ānas nuvē. Aina ānas, aina, raņda paķelj sēnū ūbagū. Tās jām sākā: „sēç sū manim, tabākās pavuosçysme, ģērū žādzy pakalbēsme“. — „Nēç kadū, aš ainū in žintū ķiemaņ“. A-nas nuvē pāvakari in šviņtū Jūrgy. Tās jy paçestūjā ģerei i liēpē jām aiç gulç. In rytājus, kai pasķelē dziēdas, šviņtas Jūrgys jām sākā: „Peç maņi i sveçei peultjja, aš višiem dūomu dārbā; tāu reiks avēlēs gaņyc. Tē tāu vō buteljķelē i rakteljys. Çitel dabā, kāt ģerei nugaņytum, ē nē tei ar¹ tavi pēklān insviesju“. Dziēdas pājēmē raktelj sū buteljķeli i nūsvārē avelēs laukaņ. Ti būvā graži pieva, žalēs paļy ķeljū, aljā avēlēs nesgānē in vienā deiktā. A-nās vis bēgā i bēgā nuō vienā deiktā in ķitā. Ir ūpē arçi ti būvā aljā i ģerç nējā. Vākarā ģēna dziēdas namā avelēs sūvisu ālkanas. Šviņtas Jūrgys, ušvūdys, kū dziēdas ālkanas avelēs perģinē namā, labai ašširdzija in jā, i paķeljys dūņny insviedē jy pēklan, stāçei kaçilaņ.

Bāba, nesulaukdamā sāvā dziēda, susņiņkā paçi aiç. Pašikēpē iš ģeresnjū miltū p̄yrāgū i išē. I anā susçikā ķelj sēnū ūbagū. U-bagas i jei sākā: „sēç p̄iē mān, tabākēlēs pavuosçysme, ģērū žādzy pakalbēsme.“ Aljā bāba açisākē, kū jei nēç kadū. Šviņtas Jūrgys priçestūjā i jū i in rytājus liēpē avelēs gaņyc. I bāba negalē aveljū nugaņyc. Šviņtas Jūrgys insviedē i jū pēklān kaçilaņ.

Sūnūs lāukja, lāukja jū naņiē, niçkap negāļi sulāukc. Mišļija sū: „kū aš çjā lāuksju, ainū i aš ķiemaņ.“ Išē pirkāitēn, susgrūdē iš pā ģirnū šiek — ciek miltū i pašikēpē sū parplēzū. Pasjēmys jy su savim, išē. Aina ānas ķeljū i raņda tū pācy ūbagū sēdzjunc. Ubagas jy klāusja: „Kur ainī?“ — „Ķiemaņ in šviņtū Jūrgy.“ „Sēç su manim, tabākēlēs pavuosçysme, ģērū žādzy pakalbēsme.“ — „Ģerei“, sākā, i sēdās draugēj sū ūbagu.

Ūbagas jām sākā (itas ūbagas būvā pōc Dziēvas): „kai tū nuveiši in šviņtū Jūrgy, tei ānas duōs tāu avelēs gaņyc Kāt neišgaņysi ģerei, tei ānas tavi pēklān inmēs. Šviņtas Jūrgys duōs tāu raktelj i buteljķely, kai bēģinēs vienā avelē nuō ķitās, tei tū suzvāņy rakteljū i ānās ēs grazei krūvāj, ē kai nārēs avēlēs ģerc, atķimš buteljķely i ānās nuveis in ūpy i aciģerš.“ A-nas padzēkavā ūbagui aš ģērū žādzy i nuvē.

¹ aš.

Sviņtas Jūrgys pačestūjā j̄y i liēpē aic gulc. In rytājaus pādevē ānas jām raktēly sū butelķeli i liēpē avelēs ḡyc. A~nas pašjēmē, insdē ķešēnjun raktēly sū butelķeli, i nūģinē avelēs laukañ. Kāp citei pradē avēlēs bēģinēc in visūs kraštūs, ānas išejēmys raktēly sučjarsķē jūo. Avēlēs vē subēgā krūvān i gražei gānēs perđziēn. Pāvakarī panārē ānās gērc i vē pradē bēģinēc. Tadū ānas išejēmē i atķimšā butelķēly. Tuojās pasdārē ti ūpē. Avēlēs visās subēga, acigērē i gražei gānēs l̄yk vākarui. Vākarā atāģinē ānas namā prišēdusjas avelēs. Sviņtas Jūrgys nurāšķē trīs cibūljū lēišķus i pādevē jām. „Astei,“ sākā, „kū tū ģerēi išganēi avelēs, tē tū icie tr̄ys leiškai; tū jeis gaļi tēvū sū māmū iš pēklās istrāukc.“ Šviņtas Jūrgys pr̄ivedē j̄y, adārē dūģny i liēpē jām trāukc. Sūnūs inķiše vienū cibūljā leišķū i sākā: „kabintēs, dūšēlēs!“ Tuojās ašikabinā māmā, tēvas i dā paskui jūos daūk dūšjū. Māmū pājēme zlāscis, kū i ķitas dūšjās išeis iš pēklās per jās sūnū. Anā nārē jās nuskrac̄yc. Aljā, kāp citei paskracis, cibūljā leišķas nutrūkā i, b̄impc, visās atgaljā pēklān, dā ģiljau, nei pirmā būvā. A~nas inlēidē i ķitū leišķū i vē sākā: „kabintēs, dūšēlēs!“ Ašikabinā māmā, tēvas i paskui jūos dā daugjau dūšjū, nei pirmā būvā. Māmū vē zlāscis pājēmē i anā vē paskrātē. Vē visās nugrjūvā pēklān dā ģiljau. Inlēidē ānas paskuiciny leišķū i sākā: „Nū jau dabar ģerēi tūrytēs, bā jau paskuiciny leišķas.“ Ašikabinā māmā, tēvas i dā daugjau dūšjū, nei pirmā. Pradē ānas jās trāukc, jau sūvisu būvā netāļi istrāukys, aljā māmū sū tēvu, vē zlāscis pājēmē, i ānies paskrātē. Vē visi nuburzdē pēklān dā ģiljau. Sūnūs dā paskiemine per šviņtū Jūrgy, paskui sugr̄yžā namā i ģerei ģyvēnā.

h. A. Baranausks.

Anykszczū szilēlys.

(LChr. 475—483: 176 rindas.)

Kólnai kałmúoti pakótn,es nupliky!
 Kās jūsū grōzei šanóbinei tiki?
 Kur tój puikýbe jūsū pasidėjo?
 Kur ramūs jūsū ūzimas nō wėjo,
 Kai bółto mīszko łapēlai szlamėjo,
 I šēnos pūszys siūrōwo, braszkėjo?
 Kur jūsū poukszczai, pouksztēlai, pouksztýtes,
 Katrū czifbunczū teip ramū klousýtes?
 Kur jūsū źwerys, gywulai źwerēlai?
 Kur źwerū ólos, łoužai iť urwēlai?

Wisa prapúoty; tik uít toũko pljko
 Kēlos puszētes apýkraiwes liko!...
 Skujôm, szakētem ir szískon nuklótũ
 Kēpina sáule *nanoudingũ* plótũ;
 Uít kurý žiuriunt teip *ńaramũ* rēgis:
 Lig, tartum, rúmas suĩrys, nudēgys;
 Lig kokiõ miēsto iszgriũwus pũstýne;
 Lig kokiõ raisto apswĩtus kimsýne!..
 Miszkań búdawo *aeĩni*—tai nēt õky wēria;
 Wát teip linksmına dũsziũ, azũ szirdēs twēria,
 Kád nēt, szirdžai apsõtus, *ńakaftũ* dũmõjai:
Aĩ miszki õsz czà stówju, *aĩ* dunguj, *aĩ* rójuj?!
 Kur tik žiuri, wĩs gražũ: žõla, liēkna, grýna!
 Kur tik uostai, wĩs mieta: *girià* nõsy trĩna!
 Kur tik ktousai wis lińksma: szlõma, užia, siõũdža!
 Kũ tik joũti, wis ramũ: szirdy glõsto, griõũdža!
 Minkszuczũkai sõmanũ pataĩai isziēsti
 Gõlwũ uít sawỹ tráukia *ĩ* lũla uzliēsti.
 Wogenõjai, kaip rũtos, *kaĩmaĩs kaĩmaĩs žēla*,
 Júodas, roudõnas wúogas isiĩpusias kēla.
 Uít žõlo, roũswõ, bõłkszwo dũgnio taszkaĩ grýbũ
 T' *aĩp* mēdžũ margulõoja isz sawũ sodýbũ.
 Wowarũszkũ leikētes kúr*ń*akur prõ plýszy
 Isz põ sõmanũ mõrszkos sarmatlywai kýszy.
 Czà paliejpũ toriēłkos põ miszkũ iszklõtos,
 Czà kioũlabudes pũpso, lig piēwos kimsõtos,
 Czà põ *ae*głem szejmýnom sudýgy ruduõkes,
 Czà pusžýni isz grúodo iszáuga žaluõkes,
 Czà roũswos, malswos, piłkos ũmedes sutũpy,
 Linksmũtes, gražiai auga, niēkas jõm *ńarũpi*.
 Czà kazlėkai pakrũmem uít peĩmanũ tõko,
 Tartum kupkėlai kniũpszti, kaip Mickėwczus sõko.
 Czà *ńamũnes* isz kėłmo, lėpsziai t' *aĩp* alksnýno;
 Czà szalpjõnai t' *aĩp* stobriũ dýgsta isz skedýno.
 Czà mũsmires roupũotos, warszakai gleiwėti
 Czà grýbai *ĩ* szungrybjai wardais *ńazimėti*;
 Anei jũ žmõnes *raĩka*, anei žwėrys gráužia;
 Jėg begdami paĩ miszkũ galwĩjai isztáužia,
 Arbõ põtys sawõimi suglėby supũsta;
 Isz jũ trũszos žalĩmanais aplińkom iszplũsta.
ae isz wisũ wirszēsnyš *auga* *barawýkas*,
 Walig dainũszkos žõdžũ — „grýbũ pułkounýkas“:
 Płatus, stõras, paspũtys, lig tartum uzklõtas
 Uít kieto, drũto koto blũdas paliwõtas;
 Graĩt *auga*, jĩłgai *ae*sti, giminiũ wisõkiũ:

Paūžuōlū, roudonīkiū *ī* kitū kitōkiū. —
 Žali aēglai, kaip kwiētakai, pō dirwonus kēri;
 T'arpū jū kīszkiai gūli, krōpkos waikūs pēri.
 Krūmai žōti barzdōti krasztais mīszkū riēcza
ī līnijos pa'ajōs skarsai mīszkū szwiēcza.
 Alksniai, lēpsziū sodýba, patoūkem sužėly
 Szakōm *kakās* reszuczū łazdynai iszkėty,
 Atōkaitoj brindina; ē kaŕklai pō stėny,
 T'arp lūlunczū pawėrsmiū pamėgo pawėny.
 Putinai kroūjū wařwa, sarbintai pō Szłowy
ī palūnem kūrākur priėgtoudū sōw gōwy. —
 Bōltasai mīszkas kōtnais, kaip tik padabōji:
 Czà b'aržėlai kaip mařdai Pōszławy apstōjy.
 Czà wisais łōpais drėba aēpuszes nusguņdy;
 Kožnoj kłaiķū *ī* akuntriōš žalktýczos atrundi.
 Czà ūžōtai *ī* ūsiai prė aēgtem sustōjo:
 Lig tartum, czà žalktiene pōty aproudōjo,
 Kai piėno putōs wiėtoj, kroūjo putū plūdo
ī sū waikais, isz sōwo mōtyniszko sūdo,
 M'adzai gōilystu wiřto: pati aēgli tōpo,
 Jounuczukūs aptaiše waikūs rūbais łōpo.
 Jiėwà, głuosna *ī* bliņdis, grūsziė, ob'atėte;
 Sōwo sėšary skūndža liėknà šaduřtėte.

Winksznos, szat,ėkszniai, liepai *ī* ūsuskaitýti
 Kitōkiū mēdzū skýriai t'arp jū isklaistýti.
 Jōs tiktai miszki aūgy žmōnes t'apažýsta:
 Daktarai *ī* žiniuōnys, kū pō miszkūs klýsta,
 Jū łōpais, jū žewėtem, arbō szakniū kietu,
 Nō ligū *ī* padarū gydža wisū swietū
 aē mūm prastiēm žmonėtem, tik žiūrėt' patōgu,
 Kai jōs diņgia Apwėizda žalū łōpū stōgu,
 Kai kōžnà burbolýte isprōgsta, suskýta;
 Kai žedū wōrszki szōkos ob'atū pražýta:
 Kai parwōsar žalūoja tūmsous szilo szōni;
 Kai rud'aniōp łapėlai galtōni, roudōni,
 Tartum kroūjū Mařczupjo pakōtnas aprāukia
ī kai pliki stabarai pawōsario łaukia.
 aē puszėtes! puszėtes tōs ūsurokuotos!
 Tūnkios, aūksztos *ī* liėknos, wirszūnes kwetkuotos,
ī wōsarū, *ī* žiēmū kaip rūtōs žalūoja,
 Lemō lieřmany plōka, kaip mindres siūrūoja.
 Už pūswarsczo ūasmōto—toksai tunkumýnas!
 Nōrs nei łoužais, nei szieksztom ūažugriūwys, grýnas;
 Nei szakėtes ūadzūwy ūažupýny wiėtos,

Pūsyzs áuksztos *ir* lýgios, tartum nuğanétos.

^aE kwepimas, jou kúgi! czà sakais puszélū,
Czà wejēlys dwélkt' ali sù kwapù žiedēlū:
Jouiti piēwos dóbiťū bóťū *ir* roudónū,
Jouiti ramuňas czebrūs—žolalàs dirwónū;
Jouiti isz júodo kōpczous skrudelýno kwōpū,
Ir isz mēdzū, isz szískū, isz skujū, isz lōpū,
Wís kitóki kwepaťai: kaip wejēlys dwélksi,
Kōžno kaťto kitókiu kwapū usiwélgsi.
Czà sōmanos sù brūkniom szitaťu užplūko:
Czà mēdzū žedū kwōpas—līg sōdas pratrūko.
Tartum mšzkas kwepúoja—ňalyginunt žwēris:
Sōwo kwapūs pō łoukūs kaip berťi pabērys,
Łoukais, piēwom atgáuna. — Widuj' puszynēlū
Jouiti sōw graźiai kwōpū dirwū *ir* pewēlū.
Ir teip wisa sumiňsza, wejalū praskýsta,
Kād nei nōsis szii kwapū wisū ņapazýsta;
Tik tartum girià, piēwa *ir* łoukas sustōry,
Isz brungiausiū kwepaťū mšziny padōry,
Diēwui *uťt* garbēs rúko teip ramiai, teip meľlai,
Līg kád skripkúoja, juōkias, gieda, weťkia gailai,
^aē tē batsai wisóki teip kruwōň susioūdza,
Kád jū skyriuň ņazýmu, — ^aē tik szirdy grioūdza,
oi sioūdza graźiai mšzkas, ņatil kwēpjya gardźai,
Sioūdza, ņzia *ir* skuňba linksmai daľlai, skařdzai.
Widúnaktyj teip týkū — kád giřdi, kaip jáunas
Lōpas arbō žedēlys *uťt* szakēlū kráunas.
Giřdi, kaip szakōm sznibźda mēdzu kaťba szwiňtā,
Kaip žwaigždētes plawēna, gaili rasā kriňta.
Deltō *ir* szirdýj' wisos pajautos nutiľsta,
Ramum tykumū, maľdū, dūszià dungoň kiľsta.
^aē kai jou, diēnai bréksztunt, rytai szwiēsu twiňksta,
Rasōs piľnos žōlynū žamýň gólwos liňksta;
Tadū szitas nubuňda, wisa ýra týľa,
Prasid'ada pamažū szwiňtā denōs býľa.
Kās ti szlōma? — ^aē wēju pōpūstas łapēlys,
^aēgi guszťōj' nubūdys sūjuda pouksztēlys —
Kās ti trēsška? — ^aē wiľkas: diēnū māt azúodza,
Isz naktīnes mādžōnes pať pakrúmas skúodza,
^aēgi łope *uťt* ōlu zūsiōkū intskúndus,
^aēgi barsiūkas bēga iszliňdys isz łúndos;
^aēgi linksmūte ¹ stírna pať puszynū striúoksi;

¹ linksmūte.

^aēgi pusziñ isz puszēs wowaryte lúoksi;
^aēgi, māt, szirmonēlys ir kiáune jodója
 Ir wisóki źwerēlai pō mīszkū ūlója.
 Kās tì táukszi? — ^aē stúobry kapója gánēlys.
 Kās mikēna? — ^aēgi, māt, ǫarkúno ožēlys.
 Kās tì sznjbžda? — ^aē sznŷpszcza isz kélmo piktója;
^aēgi srōwi t'aszķēna upēte Szwintója.
 Kās tì kařbas? — ^aē žūsys pa-upēj' gagēna;
^aēgi, māt, lizdi stařkus pamiszķej' klagēna;
^aēgi ūntys „prý! prý! prý!“ priskrīdy uñt lúnū;
^aēgi kukutŷs kláusia sōwo pōczū, súnū;
 „Kū, kū, kū jūm atnēszte? kū jūs kařbat niěkūs?
 „Kū, kū, kū, kū? ař grūdus? ař musiās? ař sliěkūs?“—
^aēgi, māt, gágutēte dairos ir ketójas:
 Czà, kūkúodama, wãřkia, szà juōkias kwatójas. —

Skuñba tik, skuñba mīszkas? czà wōłunge Jiēwū
 Trótina: „Jiēwa, Jiēwa, ñaganŷk pō piēwū.“
 Czà, poupēj': „rī-u! rī-u! rī-u!“ tilwīkas suszūko;
 Czà wēl bařsū wisókiū lig trūkti pratrúko.
 Wis kitóki bařs^aēlai, wis kitókios bŷlos,
 Dagīlai, ǫaczaťundos, strazdēlai, czyžŷtos,
 Keksztai, szórkos ir kītos, wis sōwiszkai gieda:
 Tój juōkias, tój waitója, ^aē tój niěkūs klīeda.¹
^aē ūž wisūs wirszēsnyš łaksztiñgales bařsas:
 Piņas, skardūs, grioudingas, ir, teip sakŷt', skařsūs:
 Skuñba ūžia pař krúmus, ir wis kiteip maĩnos,
 Ir wis dūsziõ intsmãnga — lig Letuwōs daĩnos.
 Tē wisóki bařs^aēlai teip kruwōñ supłauķia:
 Tartum kōžnas łapēlys czīřba; kláuga, szoūkia,
 Ir sutartīny taĩso, ir teip gražiai dēra: —
 Sioūdža tik, tartum, sioūdža — rintawimo nērà;
 Anei tū bařsū oūsis skyrium ıapažŷsta:
 Līg, kàd uñt žalōs piēwos žolynai pražŷsta,
 Ir wisóki žedēlai teip t'ařp sawŷ pinas, —
 Kàd isztóto tik rēgis gražūs margumŷnas. —

¹ E. Volterim rinda divreiz nodrukāta.

i. Vieķšņu izloksne [Vieķšņu tarmē] (žemaišu dial.).

(Lchr. 313—315: dainas; uzr. ārsts Bukants [Būkantas] 1901 g., akcentus salicis K. Būga.)¹

1.

Ōi dukrēle, dukterēle, ōi, ōi;
Myliēk sāwa matušēle ōi, ōi, ōi!
Numiņs tāwa matušēle, ōi, ōi!
Tū paliksi šratēle, ōi, ōi, ōi!

Gūl matuše a'nt lēntēles,
Vērk dukrēle prý šalēles.

Oi, matuše, metušēle,
Ar bematá sáv' dukrēle?
Ār begiŗdi gāid(ž)ē bālsa,
Ār dukrēle griāudē vērkjnt?

Niē maņ rēike gāid(ž)ē bālsa,
Niē dukrēles griāudē vērkjnt!
Tik maņ rūpī keliuonēle
Ū āmžīna viēčnastēle!

Oi, matuše, matušēle,
Ār niēr īlga šī naktēle?

Kūo būs īlga šī naktēle,
Ār nemjīnkšta piernatēle!
Ābliaus skeidū podžšķēle,
Pluonuōs drūobes druobžlēle!

2.

Ōi, kúliāu, kúliāu šiaūdus bé grūdū;
Padariāu alúti grynū avīžū.
Mōna alūtis — saldus mīdūtis.
Ānčgiēriāu mergēle skāiste rauduōna.
Mōna ānčgefta, mōna myliēta
Išiēje ŷ lānka šeinēle griēbtī.
Kēik brūkiu braūke, tēik griāudē vērke,
Ānt nāuje griēblēle susīkrisdamā.

¹ E. Voltera norādījums: akcenta zīmes ˘ (kritošā), ˜ (kāpjošā), ^ (kāpjoši kritošā) virs garajiem patskaņiem un divskaņiem; ˘ virs īsajiem patskaņiem; u — vidēja skaņa starp īsajiem ū un ō; ģ un ģ atbilst vidējai skaņai starp ģ un ē; q — vidēja skaņa starp on un un.

Ōi, žēme, žēme, žēme jouduoje,
 Ātiēmē tū mōna tiēva, muotina,
 Ātiēmē mōna brūoli, sesēle,
 Atīmk īr mūni vārga mergēle!
 Mergēle mōna, jaunuoje mōna,
 Ne-ysīsiūliuosi jāna būdamā!
 Vargēliē gīmiáu, vargēliē āugau,
 Ūž vārga bernēle īr nutekiējau!

3.

Kuóks tēn lēngvus pailsēlis naujame svirnēlie:
 Viējas pūte, svērnas ūže, balāndis brukāva!
 Eīsiu laūkān paveiziēti, kuóks viejēlis pūte:
 Ār galiēsiu tou viejeliū y laivēle tūpti?
 Tūo laivēliē baļtī silkā, žaļī meirōnēlē,
 Baļtī silkā mastinīnkā — raņkuovēliems siūtī!
 Žaļī, grāžī meirōnēlē — vainīkēliou pīntī!
 Susīskýnus, nusīpýnus sēksiu ant galvēles,
 Užsīsēgus ant galvēles siēsiu ūž stalēle!
 Āš, mergēle, tāvi klāusiu, ar tū muóki āustī?
 Kās išmúokys mūni jāna, nebiēr matušēles!
 Kās išmúoke gegužēle gīrēliē kukóuti?
 Gegužēle Dēiva (irgi Dēiva) leīsta gīrēle kukóutī!
 Āš, bernēli, tāvi klāusiu, ar tū múoki ártī?
 Kās išmúokys mūni jāna, nebiēr tetušēle;
 Kās išmúoke balāndēli gīrēliē brukóutī?
 Balāndēli Dēivas léide gīrēliē brukóutī!

j. Kornēlija Nepota tulkojums¹ (žem. dial.).

(LChr. 181—183: gabals par Miltiādu.)

I. Milciades Cimonajtis Atenionis, kad jis ir senumū sawo kēlties īr garsūmū sawo bocziū bey sawo romūmū, it wiens tarp kittū wissū didiausē klestiējē, tusi jeau metusi budams, kūrīusi jo ukiesaj ne wiēn gero nu jo wiltijs, bet ir ļaukti galiejē, tapsentiū jī tokiū, kokiū ije itardawo busentiū; likos, iog

¹ Giwatas. Didiujū Karwaidū senowēs surasē Łotiniszkay Kornelius Nepos. Iszgulde isz Łotiniszkos i Letuwiszką kaļbā jaunoumenēs naudon J. Dewinakis, o apskelbē Ksaweras Kanapackis. Petropilie Spaudinie pas C. Hintze 1846.

Atenionys norieĶ naujūkus i Kersonezā* lejstī, kuriū kad didis pasitīko buris ir kad daugybes geidē dar draugi tinaj dānginties, paskirusis tarp sawēs wirus nulejdo i Delphos* žniczē pasiklaust Apolino kou tur sau paskirti waldwirū tinaj kēlaudamis. Nesang tūkartū Trakionys* tus krasztus walde, priesz kurius reikieĶ kariauti. Teraujentes pasiuntems Pitea* žinie aprejszķē i wardā sawā. „Idant Milciadj sau waldwiriū paskirtum, ir je tou darisintiš, iū kietiejemas iwiksis.“ Tou aprejszķūs žiniczē, Milciādes sū sūrinktū buriū leidōs taiwinie i Kersonezā, atejas i Lemnā* norieĶ giwentoius tōs salōs i walde Atenionū igauti, tardam's iems idant Lemnionys saunorej jem pasidoutum, bet ije ticzōdamējs atsakē „tou metū tou tedarisintis, kad jis isz numū irkļoudam's szāures wiejū i Lemnā atkēlaus“ kaipogi tas wiejas nu pūsiaunaktij keļstūs priszakingū yra kēlauientims tenaj isz Atenū, Milciades, trūktī laiko neturiedam's, lejdos kūr kietijē ir i Kērzonezā nukako.

II. Tinaj trumpū laikū warwarrū burius iszblāszķēs wiszā krasztā i kūrī buwo isidānginēs ūziemē ir wietosī patogiosī pilys pastrunijē, gauie, kūrē buwo sū sawimi atwedēs paskaidē i ļaukus giwenti, ir tānkējs trasioiemajs iē itūrtino Kou ne wen protū, bet ir ļajmū isteigē: kaipogi narsibi sawo karejwiū padobēs neprietelius, bey sawo tejsybī patwirtinēs naujē twarkā, rizōs tinaj pats giwenti; buwo jis rikiū, noris iumi newadinos, kou ne teip didibi kajp sawo tejsybī buwo igijēs; wienog ir teip jis nelowies Atenionū kļausyti, nu kūrīū buwo iszlejstū. Todrin likkōs, iog ir tij, kūrīj buwo jī iszleidusis ir szij, sū kūrējs jis buwo atsidānginēs butinaj iem walde idawē. Teip pariedēs Kersonezā pagrīzo i Lemnā ir pagaļ sūtarimo rekaļawo, idant jem pile pasidoutum: kajpogi pilonys buwo žadieiusis tou metū pasidouti, kad jī isz numū kēlauienti sziauris i Lemnā atwarisīs pats sakies nūgis Kersonezi giwenūs. Tam nutikūs, newiļantes, Karienaj* giwenāntis Samno nusiminusis ne teip atijsimū sawo žōdio, kaip ļaimū neprietelū supinkļōti nebriso bestēmbti ir nu sālos prasikraustē. Ligī ļejmū jis ir kittās saļas Cyklades* wadinamās i Atenionū walde igawo.

* Šim vietām tulkotāja apakšējās piezīmes; te tās atmetas.

k. S. Daukants (žem. dial.).

(LChr. 188—190: gabals Žemaišu vėstures.)

1571.¹ Paskū iū atkelauo ir Maskoliū siuntine ne i Wilniū minauotū palaubū patwirtinte tarp kuriū kunegaiksztis Kambarau kelie nustipa. Tepat tarp Letuos kėltes virū nustipa tū meta kunegaiksztis Sanguszka 12 deino Geguzius mienesę, garsus ir laimings Letuos karwaida, kursai uōs bū loweis nu karę maskolū diel palaubū sutartuiū.

Tū patiu laiku Krīma Tautore wissa Maskolije nuterioiusis patę buweinę Moskwa su pilimis sudegina, kurios uōs tikta beissiturieję widurinę piles Kitaigorod wadinama.

Maskoliū siuntinems Augustus usakęs sueyma i Warszawa. Cze ketieję is Mozuriję su Letuwū sunerte, kū pirmū Lankū didūmene Lublinę bū pažadieiusi, bet ta wēltes i nieka pawirta, kaipogi ne wen Mozura patis to ne norieję, bet ir pates Lankū lūmas lig neprasidieuis sueimū subrusdesiu Warszauo palikinis nimei issitraukę. Tas bū dar niekados nenutikes. Letuos raszitoie stigauo, nu Augusta pasiūtusi nu Lankū nukraptu, todrin dide gailiejęs iog tas kas weina karta bū nutikęs nebgalemu buwes attaisite, sudraudę tus kurijiem tū bū patarę ir rimoję praguma, wis tū kas bū Lublinę nutikes sugaiszinte. Jo apmauds tame dakte tep bū didis, iog tujau pakriusza ir butina nulosga.

1572. Noriedams pailsieteis nukelauo i Tikouna i Žalgičius arba Patetionis, kurę weita is wissados didė miega, bet kad is kas deina silpnesniū tapę, norieję i Kniszina parsikelte.

Tu tarpū Padaugawie Wokitiu Tud ir Kruze mažne wiel uždegę karę: kaipogi tūdu apskelbę wokiszkus rasztus kernoientius Augusta ir didij Maskoliū kunegaikszti, wildamūs judū sukersztinte arba wokitius priesz abudu sukelte. Augustus nusiuntę tujau pas Jwona Maskoliū d. kunegaikszti, idant diel tūdums aplamiums palaubū nelaužitum. Tū patiū žigiu tas siuntinis sandarauo su Iwoni abejū kaliniūs iszlūsūte ir Palostekionis nu anpūliū Witesbes apigardū ramintum. Iwons wis pažadieję ir Augusta grometo skatina kū weikiause didiusius siuntinius atleiste, wardas minauodams Eustaki Wolawicziu, ir Mikaloijū Araburda diel pakaiiaus padarima i Moskwa. Tepat Maskolū bajora darę wilti Letuos siuntiniū Araburda, iog Iwons diel meiles butino pakaiiaus weike Palostekę ir Kursza Letuwems grūzins, ie Augustus nu sauo pusė nebranginses.

¹ Gada skaitlis.

Nebū dar Araburda isz Moskwa iszkelawęs, kaip Tautoriū siuntinis pernickszte laimū pasiputes atkelauo ir kaijo pergabetos nu Iwona dūkles rekalauo. Jwons kurio dar gieda praciuse nukrite szirdi io gildę, nu tūmi Tautoriū drūsūmū dar didesnie ussirustines rados: kaipogi ipūles i apmauda lijpę 300 io sondraugū galwas nuręste o suintinems patims nosis, luppas ir aussis nupiaustite, ir tep papūsztus nusiuste iūkanū su kirwiu diel pateis kana, idant is tūsmi pats sauo buweinie, kaip io žmoniems Moskwo likkos sauo galwa nukirstumi.

Tep kersztauint warwarams tarp sawei Letuwe turieję atwanga. Augustus tu tarpū swira karszatiē ir su iumi wissa keltas Jaugalaus bengies. Araburda pergrizidams isz Moskwa dar rada Augusta giwa, bet Iwona siuntine ipieden atkelawusis nebrada io. Sigismont Augustus paskūis Jaugalaitis nustipa Kniszine 18 Leipas deino 1572, 50 metų turiedams. Bū mokits wirs, kaip rets waldiones. Ont nelaima io mokštus i atskatūniu darę. Ukęs rekaūšę bū rombas nu ko wadinams bū rita kunegaiksztu.

Tikibo abejutyns ir patingus, nu ko insiweise atskatūnis io ukie. Dide steige pas sawi laikite mokitus žmonis už wis linksmus.

1. M. Valančius [Volončevskis (žem. dial.).]

(LCchr. 237—238: gabals pasakas „Bicziulej“; E. Voltera teksts no Mitteilungen III (1889. g.).)

Senowiej wisoj Letuwoj ir Žemajtysi dides buwa gires: tosi tarp kitu mediu auga daugibe lijpu, kurioms židant, bites prineszdawa daug medaus baūta; todiel ir pates weszieje ir žmoniemis ne maž atneszdawa peūna. Matidamis taj ukinikaj, daugiul aulu turieje daržusi pri sawa giwenimu, o ąnta tijk miszkusi.

Netolij nu Abelina, Szytales parakwijoj, Bubliszkiu sodoj giwenus ukinikas Ludwikas Grycius, turieje pri namu kietures deszimtis aulu su bitiemis. Mediusi krumi isztaszies kieturioliką dewiu i kures wienu metu bitis ateje. Dabar istate i medius dwideszimti kieturis ikiūis i kurius tejpogi biteles isimete.

Bet szitaj neūajme: buwa tuokart giriosi daug meszku; kurios nepadiedamas žmoniemis ikitū tajsiti, giebieje bicziūlautes ir kopti ikiūsi medu. Taj žinodamas Grycius ilipes i medi su didiu grąnžtu pargręnždawa kiauraj medi dar križisz-

kaj, i skiles ikiszdawa kartales ir dieje ant toms grindus. O taj dielto, idant ir pats ilipes medaus imti turietu ant kuo stovieti ir bicziulenes meszkas negaletu guwej prilipti.

Wiena karta wasarwidiu Grycius paemes didę lauknesę su koptomis, iszeje i kruma drewiesi ir ikiłusi medaus kopti. Kieleta parejes pridriebe sawa kodi su medu, o atiejes pas wiena ikiła, pamate medi su lig skilemis nułuzusi ir ikiła ant žiami begulęnt. Bet sztaj dar didesnis stebuktas: paregieje sawa bicziulęnę meszką betipsantę prispaustą su nulužusiu ranstu. Grycius ję pametes tare: kas tau tataj susiedi atsitika, be ne tu mana ikiła nułajpinaj nu tittale? Meszka mru, mru, mru, murmiedama ir kriokdama atsilijpe: oj kad tawi giltine pagautu, kad tu sudektumi ir suruktumi kajp sena nagine su tawa ikiłajs! parioglinaj kažikokies tęn pinkles, kanakoki tittą pri ikiła, anandiena girdi skanine užsigiejdusi, lipau i tąn medi, noriejau tiktaj wiena koreli iszlaužti, bitelu ne najkindama, maņ besidarbuojęnt pakila didis wiejas, medis tratraksz nułuža, o asz bęne nukritau žiamęn it pełu maiszas. Szoną bajsej sukulau, tujaus gunks krita ant manęs wirszune mede, prislegie tejp jogiej ir pasijudinti ne galu, łajme kad kuri szaka kiauraj manęs ne parwiere, jau trete diena kajp cze tipsau nelajminga ir ajtioju.

Latviešu valodas teksti.

A. Veclatviešu teksti.

Paskaidrojumi.

Literātūra.

1) 1585. gada katechisms: Günth. Altlett. Spr. I. = Altlettische Sprachdenkmäler in Faksimiledrucken herausgegeben von August Günther. I. Band. Heidelberg 1929. Carl Winters Universitätsbuchhandlung; lapp. 250.—252. un 253.

2) 1586. gada katechisms: Ench. 1924. = Enchiridions. Mārtiņa Lūtera Mazais Katķisms no vācu valodas tulkots. Ķensbergā 1586. Jauns iespiedums no Rīgas pilsētas bibliotēkas eksemplāra. Rīgā, 1924. Iespiests valstspapīru spiestuvē. Rīgas pilsētas bibliotēkas četri simti gadu pastāvēšanas piemiņai. Rīgas pilsētas valdes izglītības nodaļa.

3) Vndeudfche Psalmen: Und. Ps. = Vndeudfche Pfalmen vnd geistliche Lieder oder Gefenge welche in den Kirchen des Fürstenthums Churland vnd Semigallien in Lieffflande gefungen werden. Königsperg bey George Ofterbergern 1587. — Zur Feier des 300 jährigen Jubiläums der lettischen Litteratur mit zwei Facimile-Beilagen neu herausgegeben von prof. Dr. A. Bezenberger, Ehrenmitglied der lettisch-litterarischen Gesellschaft, und Dr. A. Bielenstein, deutschem Pastor zu Doblen, Präsident der I.—I. G. Mitau, E. Behre's Verlag; Hamburg, Gebr. Behre's V. 1886; lapp. 1.—3. un 10.—12.

4) 1587. gada evaņģēlijs: norakstīts no oriģināla (skat. tekstu), kas atrodas Rīgas pilsētas bibliotēkā Rātslaukumā.

5) 1615. gada evaņģēlijs: norakstīts no oriģināla (skt. tekstu).

6) Linuvēveŗu šrāga: Zwei lettische Handschriften aus dem 16. und 17. Jahrhundert. (1532. ff. 1625.) Von Docent Dr. Leonid Arbusow. Mit 3 Beilagen. Latv. Augstskolas raksti II. Rīga 1922. Beilage III. lapp. 39.—43.

7) Manceļa saruna: norakstīta no fotogrāfijas, kas pieder prof. L. Bērziņam, un salīdzināta ar oriģinālu (sk. tekstu), kas atrodas Rīgas pilsētas bibliotēkā Rātslaukumā.

Piezīmes.

Teksti sakārtoti chronoloģiski; lietātas šādas zīmes:

- / = pieturas zīmes,
- | = rindas beigas,
- || = lapas pušu beigas.
- š = ūz.
- š = tz.

Manceļa sarunā nav „|“, jo tā iespiesta slejās, tāpēc rindu beigu apzīmējumi tekstu pārāk saraibinātu.

E. Ā.

1585. gada katechisms.

(Günth. Altlett. I. 250.—252., 253.—261.)

Catechismvs | Catholicorum | Iſcige pam | maciſhen / no
themš | Papreſiſhe Galve gab= | blemš Chriſtites macibes. | Preſkan
themš nemaci= | gemš vnd iounemš | bernemš. | Cour Kungam Pet-
rum Caniſium / | thaes Schwetes rakſtes | Doctor. | Chſpreſtez Bilne
Wille / Witto= | urre Semmen / pi Danielem Lan= | cicienſem expan
tho gadde. | 1585.

Kattre gir te Diwpad= | deſſmitte gabie¹ taes Chri= | ſtites tit-
cibes? |

Taes pirmais. |

Eš titez exan Dewe Thewe / | wuſſewalditaiam / Raddita= | iam
debbeš vnd taes ſem= | meš. |

Tas oters. |

Vnd exan Jeſum Chriſtum | wingam wenigam delam / | mu-
ſam Kungam. |

Tas treſſiſhes. |

Katters ehiemptez gir no | the Schwete Garre | dcim= | miš ||
no Maria taes iumpro= | uweš. |

Tas cetturtez. |

Cetitez appeſkan Pontio Pi= | lato / cruſtan ehſaltez / no= |
mirriš vnde apractez. |

Tas pektez. |

Semmen kapiš exan helles / | treſſchan' denan atkal ouz= | kan-
celiš no temš murro= | nemš. |

Tas iſheſez. |

Wsbroucis debbeſceš / ſced pi | to labberofe Dewe couwe | wuſ-
waldige thewe. |

Tas ceptitez. |

No turreneš taš atkal na= | kam gir ſcodith dſcimeš vnd | no-
muriſheš. |

Tas aſtotz. |

Eš titez exan tho ſchwete | Garre. ||

Tas deuwitez. |

Wene Schwete Catholiſche | Baſnedſce wene droudfibe | taes
Schweteš. |

¹ Voltera izdevumā „gable“.

Tas dejmotez. |
Pammesschen taes grefes. |

Tas wenepaddeffmitcz. |
Pecelschen taes messces. |

Tas diwepaddeffmitcz. |
Vnde wene musige figoschem | Amen. |

Ra schan tha Vater? |

Iha pirma lufschcn. | Thews mues fatters tu es e= | ran deb-
bes. Schwetitez toep | tous¹ wartcz. |

Iha otre lufschcn. | Enaf mums touwe walstibb |

Iha tressche lufschcn. | Louws praetcz notef / lidse | || fa exan
debbes / tha wurson | jemme. |

Iha cetterte lufschcn. | Dode mums schoden denisse | maisse. |

Iha pekte lufschcn. | Vnde pammette mums muse | parrade /
lidse fa mes pamet= | tam scouwems parradene= | fems. |

Iha schestra lufschcn. | Vnd newedde mums lounan | kardena-
schen. |

Iha ceptite lufschcn. | Beth pesti mums no tho | loune. Amen. |

No tho Engelle. | Summaschen. |

Ra bues wenam thaei | schwetei Zumproum Ma= || ring / tho
Engelle Summe= | naschen scacith. | Summenata es tu Maria | pilne
djeclestibe / tas funrs | ahr touwem tu es schwetita | par wusscems
cewems / vnd | schwetitez gir tas ougls to= | uves meces Jesus
Christus. | Schweta Maria | Deue ma= | te ludse par mums nabba= |
gems grecenekems. Amen |

Iha tressche macib gab= | bels no thaes Milesstibes. |

Ro dhew vnd gir tha | Milesstib? | Iha gir wene Dawane no |
Deue ehlete / cour fattre | Dews scouwe patte pusce | petcz miloetcz
toep. Bet tas | tuagks | tur klat muse patte || meisce no Deue petcz
miloetcz | toep. Matth. 22. Luc. 10. | Mat. 12. |

Ra doed ceuw tha mi= | lib passisth. | Gxstan² turrechen thaes
De | wiffes boufles. Johan. 14. | vnd I. 5. vnd 12. |

Cef doudse gir taes De= | wiffes boufles / Dessmitte. | Gr 20.
vnd 24. Leuit. 19. | Matth. 19. vnd 5. Marci | 10. Luc. 15. Rom: 2: |

¹ Voltera izdevumā „tons“.

² Voltera izdevumā „Gxstan“.

Das primais Boußslis. | Es effme touws Kunrs vn= | de Dewß /
teuw nebues wai= | raf Dewes turret ka man= | nim wen. |

Das oters Boußslis. || Lou nebues Dewe touwe | kunge warde
nepattece wal= | kot. Nisto Dewß neturris | toh par nenosedfige /
fatterfs | tur walko tho warde scouwe | Dewe unde Kunge welte. |

Das teesscheis Boußslis. | Bemin ka tu tho schweden | schwete. |

Das Cettortez Bausßlis. | Tew bues touwe Thewe vn= | de mate
cenan turret | ka tu | war ilge figot wurfcon sem= | me / fo teuw does
Dewß to= | us Kunrs. |

Das pectais Boußslis. | Teuw nebues nokout. |

Das schesteis Boußslis. | Teuw nebues loulibe paer= | loust. |

Das ceptitez Boußslis. || Teuw nebues factt. |

Das astotetz Boußslis. | Teuw nebues nepattece leci= | be doedt
prettibe touwe | tuake. |

Das dewwitez Boußslis. | Teuw nebues charodt touwe | tuake
namme. |

Das desmots Boußslis. | Teuw nebues charodt tou= | we tuake
Cewe. | Nedse touwe tuake namme / | nedse tirum | nedse kalpe | ned= |
se kalpon / nedse winge wer | sie nedze lope / ieb wus kas | tam pe-
darr. |

Sche gir te schwete dess= | mitte Dewe boußsle / kattre | eran
themß, diwemß bouß= | slemß taes milestibes cagra= | ptez toep. ||
Kattre gir the boußsle | taes milestibes? | Sche / Teuw bues
Dewam | touwam Kungam miloet / | no wufce touwe scirde / no |
wufce touwe dwescell / no | wufce touwe prate / no wuf= | so touwe
spreefe / unde tou= | want tuakam ka teuw | pattim. |

Cef gir Boußsles taes | schwetes Christites Basned= | ces. Luc.
10. Matt, 1S. |

Scouwisse unde papref= | sche peetez. |

Das pirmois gir. Toes eh= | lictes unde ehwelotes schwe= | tes
denes schwetit. |

Das oters gir. Tho schwete | Wisse / vs toes ehstadites vn= ||
de ehlicttes schwedenes / ahr | godischenu unde cenischenu fir | det
unde pi dewe kalposchen | buet. |

Das tressches gir / Toes pa= | wellettes gawwame denes / | lidse
teimß Cetter dessmitte | gawwame denemß / arridjan | toes Cetterß
gadde laifes / | unde cittle schwete ehlictte | wackern / gawwat. Arri-
djan | pekdenan seuy no mese / pene | schweste / poute eschen no= |
turret. |

Das cetturtez gir. Toes gre= | kes wenam cenigam ehlict= | tam
Dewekalpam unde Bas | necefungam ick gaddeska= | erdt vs mag-

gafe wenfar= | adjit / vnde leledene laifan / | tho Sacramentt taes
ceni= || ges mefes vnd affenes Jesu | Christi pi ceu iempt. | Las pec-
tais gir / toes aij= | lectes laifes newenes khaes | nedse citte war-
dsibe wefcibe | vnde ferschen turret. |

Scet gir Bouzles taes | Natures? |

Scouwiffe vnde paprefche | diwe. |

Las primais gir. Ko tu | negrib teuw darram / tho | nebues
arridsan teuw / we= | nam cittam darrit. |

Las oters gir. Wues ko | Fues gribbet / fo the loutcz | Fums
bues darrit / tho dar= | rit / arridsan themz. |

1586. gada katechisms.

(Ench. 1924.)

Enchiridion.

Der kleine Ca= | techismus: Oder Christ= | liche zucht für die
gemeinen Pfar= | herr vnd Prediger auch Hausueter etc. | Durch |
D. Martin. Luther. | Nun aber aus dem Deud= | schen ins vndeutsche
gebracht / vnd | von wort zu wort / wie es von D. | M. Luthero ge-
setzet / gefas= | set worden. | Joh. 1. | Das Geletz ist durch Mosen
gegeben / die Gnade | vnd warheit ist durch Jesum Christum wor-
den. | Gedruckt zu Königsberg bey | George Osterbergern |

Anno M. D. L. XXXVI.

Die heiligen zehen | gebot Gottes. |

Le Desmette Bouzle / ka tös wenam Namme The= | wam
fzouwe fzaine wenfärtige preeran | turreeth vnd maczht buus.

Las pirmais Bouzlis. | Löw nee buus Czittes Dewes turr= |
eeth preerfan man. | Kas gir tas? Abdilbe. | Mums buus Dewe pär
wueffe lethe bytes / | myleth / vnd vs to Czerreet. |

Las Oteers Bouzlis. | Löw nee buus Dewe touwe Runge |
wärde nee pattese walkooth. | Kas gir tas? Abdilbe. | Mums buus
Dewe bytes vnde myleeth / ka | mhes py winge wärde nhe ladam /
needtez nhe | pattese Dewe minam / needtez burham / mhel= | loham /
ieh pewiliam / Beth to patte erfan wues= | fims Bhedims pesoutczam /
luutezam / teitezam | vnd szlaweiam. |

Las treschais Bouzlis. | Thöw buus to sweete Dene swee= | tyt.
Kas gir tas? Abdilbe. | Mums buus Dewe bytes / vnd myleeth /
ka | mhes to predicke vnde winge wärde / nhe pul= | gaham / Beth to
patte sweete hurram / labprath | czirdam / vnd maetzam. |

Das Cettortz Boufzlis. | Thöw buus touwe Thewe vnd || touwe
Mathe ezenit / ka thöw labbe klaias / vnd tu Ilge czivo wuers-
jon | Semmes. | Kas gir tas? Abdilde. | Mums buus Deme
bythes vnde myleeth / ka mhes musze whetcafes vnde funges nhe |
pulgoham / nedtez apfaytenaham. Beth tös ex- | kan Gode thur-
ram / tems kalpoham / packlou- | szam / myleham / vnde ezenham. |

Das Beetz Boufzlis. | Löw nhe buus nokout. | Kas gir tas?
Abdilde. | Mums buus Deme bytes vnd myleeth / ka mhes muszam
Luwakam py winge Mesze | neewene lizte / nedtez wayne darram /
Beth tham pallidtezam vnde kalpoiam / exkan wue- | szims mesze
bhedims. ||

Das Sestz. Löw nhe buus loulibe pärfaapt. | Kas gir tas?
Abdilde. | Mums buus Deme bytes vnde myleeth / ka | mhes fkyfte
vnd kounige czivoham / exkan | wärdims vnd Darbims / vnde ka
Jekwens | szouwe loulathe Drouge myle thur / vnd gode. ||

Das Septyz Boufzlis. | Thöw nhe buus Sackt. | Kas gir tas?
Abdilde. | Mums buus Deme bytes vnde myleeth / ka mhes musze
Luwaka Roudede lib paddome | nhe hemmam / nedtez ar wiltige Preetcze
lib | predtezeschenne py mums whelkam / Beth tam | winge pad-
dome vnde vsturrefchen pallidtezam | peaugleeth vnde passargath. |

Das Astotz Boufzlis. | Thöw nhe buus nhepattefe Vetezi- | be
doth / prettibe touwe Luwafe. | Kas gir tas? Abdilde. | Mums buus
Deme bytes vnde myleeth / ka | mhes musze Luwafe nhe wiltige
apmhelloham | nedtez aptreessam ieb wene loune szlawe dar- | ram /
Beth mums buus to aifbildeeth / wueffe labbe nho to szatcht / vnde
wueffe lethe par | labbe grefthe. |

Das Doewyhtz Boufzlis. | Thöw nhe buus ekarot touwe Lu- |
wafe Namme. | Kas gir tas? Abdilde. || Mums buus Deme bytes
vnde myleeth / ka mhes muszam Luwakam nhe ar wilte peetz |
winge Mante heb Namme sthavam / vnde ar | spidibe thäs Teses py
mums nhe whelkam etc. | Beth tam pallidtezam / vnde pakalpige
esjam / ka tas to pattur. |

Das Desmeetz Boufzlis. | Thöw nhe buus ekaroth touwe | Lu-
wafe Szewe / Kalpe / Kalpune / lope / ieb wueffe kas tam peder. |
Kas gir tas? Abdilde. | Mums buus Deme bytes vnde myleeth / |
ka mhes muszam Luwakam winge Szewe / Szaimme ieb lopes nhe
nohoutzeham / ieb nhe | nospescham / Beth tös pattes peminnam /
ka | the pallet vnd dar / kas themis peder. |

No szack nu Dewis no wueffims schims | Boufzlims? Abdilde |
Es thas Kunz tous Dewis / esme wens dusmhy Dewis / katteers paer |
teems || tems /¹ katre man enaidan tur tös | Thewe Greekes mahas

¹ Norakstā viscaur nav atstāti nākamo lapas pušu vārdū atkārtō-
jumi iepriekšējo beigās; tas vienīgi šajā vietā, jo te vārdū lapas puses
beigās raksta citādi kā sekojošās sākumā.

pemeckle / py | tems Bhernems / exkan to tressche vn- | de czettorte Au-
gumme / Beth tems / | kattre man mylo / vnd mannes Boufz- | les
thur / darre es labbe exkan tuurto- | sche Augumme. | Kas gir tas?
Udbilde. | Demz bedena szodyth / wueffes kattre schoos | Boufzles par-
kape / Tapeetz buus mums bytes | par winge dusmibe / vnde pret-
tibe thadems | Boufzelems nhe darryth. Beth tas szoly Szee- | lestibe /
vnde wueffe labbe / wueffems / kattre | schoos Boufzles thur / Tapeetz
buus mums to | arridtezan myle thurreet / vnd tam palloutes / |
vnde labprat darryt / peetz wingems Boufzles. |

Der Glaube.

La Titezibe / ka to wenam Namme | thevam szouwe Szaine
wenkartige | preschan thurreeth vnde maectyt | buhs. ||

Las pirmais Vodezcklis no tas Rad- | dishennes. | Es titez
exkan Dewe to Thewe / | wueffewalditaye / Radditaye / Deb- | bes
vnde thas Semmes. | Kas gir tas? Udbilde. | Es titez, ka man
Demz raddys gir / ar wuef- | sims Radditims letims vnde man Mesze
vnd | Dwhefel / Atzees / Aufzes / vnde wueffes | Votczeklees / Szap-
prasschenne / vnd wueffes | Prates doeuwis gir / vnde wehl vsthur /
tur || flath Dreebes vnde kurpes / Ghichen vnde | Sczeerschen /
Namme vnde Muische / Szewe | vnde Bhernes / Thrumme / Lopes
vnde wuef- | se Paddome ar wueffade wahadtczibe / vnde | vsthur-
schenne thas Meszes vnde Czivibes / | Bagatige vnde deniske abgada /
prettibe wueffe | bresmibe passarge / vnd par wueffe loune pag- | laeb
vnde szarge / Vnde to wueffenotal / aran | thre Thewige / dewige laip-
nibe / vnde Szeelesti- | be / bes wueffe manne nopelnibe vnde ezenibe. |
Par scho wueffenotal esme es tam parradan | patteickt / vnd szlawet /
kalpot vnd paekloufit / | Las gir tescham teja |

Las Steers Vodezcklis no thas Besti- | schennes. | Vnde exkan
Jesum Christum | wingam wenigam Dhelam muszam | Rungam fat-
teers eyemptz gir no to | Sweete Garre / peczimnis no thas | Zum-
prouwes Marie / czetis appef- | kan Pontio Pilato, frustan szystz / |
nomuerris vnde apbhestz, Semmen ka- || pis exkan Gelles /
tresschen denan at- | kalt auzkam czheles no tims Muerro- | nims.
Us kapis debhessis, seedhe py to | labbe Kofe / Dewe tha wueffe wal-
di- | taye Thewe / no thurrenes thas atees | szodyt to Czimes vnde
Muerrunnes. | Kas gir tas? Udbilde. | Es titez ka Jesus Christus
pattefe Demz / no | Thewe exkan muszibe peczimptz / vnd arridtezan |
pattefe Czilwheer no thas Zumpouwes Ma- | rie peczimnis / mans
Kunz gir / kattres man | paszuste vnde noladhete Czilwhefe atpefthz
gir / no wueffims Greakims / no Name / vnde no to | warre vnde
Speefe to whelne / nhe ar Szelte | ieb Sziddrabbe / beth ar szouwe
darge Affene / | vnd ar szouwe neeno szeeetzige Czeschenne vnde |
Name / ka es winge passche esme / vnde exkan | winge Walstibe ap-

peftan to Cziwo / vnde | tam falpo erfan muſzige Laijnhe / Neno-
ſzczeh- | be vnde Sweethhe / lidtez ka thas gir atfal vs | czheles / no
Nawe / cziwo vnde walde muſzige / | Tas gir teſcham teſe. ||

Tas treſſches Doczeklis / no tas Swee- | tiſchennes. | Es titez
erfan to ſweete Garre / we- | na ſweeta Chruſtyta Baſnieze / tha |
drougczibe thos Szweetes / Pammeſ- | ſchen thos Greekes / aurfan
czelſchen- | ne thas Meſzes / vnd wene muſzige | Cziwoſchenne /
Amen. | Kas gir tas? Abbilde. | Es titez / ka es ar manne paſſche
Szappraf- | ſchenne needtez Speetczibe erfan Jeſum Chri- | ſtum
manne Kunge / neowar titezeth lib pyto | naect / Beth tas Sweetcz
Gars gir man czour | to Euangelium antcenavs / ar ſzouwims Da-
wanims paſkandrohs / erfan patteſe Litzibe | ſweeths / vnd vs thur-
rehs / lydtez ka thas to | wueſſe chruſtite Drougczibe wnerſzon ſem-
mes / | ahtczena / ſzakrape / abſkadro / Sweetz / vnd py Jeſu Chriſto
vſthur / erfan wene patteſe | Litzibe. Erfan kattre Chruſtite Drou-
dczibe | thas man vnde wueſſims Litzigims deniſte | wueſſes Gree-
kes pammeet / vnde erfan to Pa- || stare dene man / vnd
wueſſes Muerrones atfal | vsmodenas / vnd man / ar wueſſims
Litziz- | gims erfan Chriſto / wene muſzige cziwoſchen- | ne dhos /
Tas gir teſcham teſa. |

veritas oratio

Das heilige Vater vnſer.

La Quuckſchenne / ka to wenam Nam- | me Thewam ſzouwe
ſzaine wenkar- | tige prexfan thurreet vnde mächty | buhs. ||
Muſze Thews erfan to Debbes. | Kas gir tas? Abbilde. | Dewſ
grib ar to mums Jouczheet / ka mums titezeeet buus / Tas gir muſze
yſtens Thews vn- | de mhes winge yſtenne Bherne / ka mums pre- |
cige vnde ar wueſſe palouſchenne / to luctt buus / | ka te mylige
bherne ſzouwe myle Thewe ludtze. |

La Pirma Quuckſchenne. | Sweethtz thope tows Wärdtez. |
Kas gir tas? Abbilde. | Dewe wärdtez gir teſcham py ſzow pat- |
tim Sweetcz / Beth mhes luudtczam erfan | ſcho Quuckſchenne / ka
tas py mums arridtczan Sweetcz thope. | Ka notefe tas? Abbilde. |
Rad tas Dewe wärdtez ſhyſte vnde ſkaidre | mächtycz thope / vnde
mhes arridtczan ſweete / | fha te Dewe bherne peetezto cziwoham /
tho | pallhdtez mums myleis Thews erfan Debbes. | Beth kas czit-
tade maetze vnde cziwo / fha tas Dewe wärdtez maetze / tas nee
ſwety ſtarpan | mums to Dewe wärde. | No to paſſarge mums myleis
Debbeſſe Thews. ||

La Odra Quuckſchenne. | Enakas mums touwe Walſtibe. | Kas
gir tas? Abbilde. | Dewe Walſtibe näck gan bes muſze Quuck- |
ſchenne / no ſzow pattim / Beth mhes luudtczam | erfan ſchäs Quuck-
ſchennes / ka ta arridtczan py | mums näcke. | Ka notefe tas? Ad-

bilde. | Kad mums tas debbesse Thews / jzouwe | Sweete Garre dode /
ka mes wingam sweetam | wärdam / czour winge sjeelestibe titezam /
vnde | dewiske cziwoham / Scheit lahfige vnd tur | muszige. |

La Treßcha Luuckfchenne. | Lows prätez notefe / fha erfan |
Debbes / Tha arridtezan wuerjzon | Semmes. | Kas gir tas? Ab-
bilde: | Deme labs vnd sjeelhy prätez notefe gan | bez musze luuck-
fchenn / Beth mhes ludtezan ex- | kan scho luuckfchenne / ka thas
arridtezan py | mums notefe. || Ka notefe tas? Abbilde. | Kad
Dems wueße loune Paddome / vnde | präte atwersche / vnde nhe
pelaische / kattre | mums to Deme wärde nhe sweetht / vnde win- | ge
Walstibe nhe leecf näcft / ka tur gir tas | Whelns / La passoule /
vnde muszes Meszes | Egribbeschen / Beth estipprena vnd patthur
mums stippre erfan jzouwe wärde vnde Titezi- | be / Is muszam gal-
lam / Tas gir winge Sjeelhy | vnd labs Prätez. |

La Czettorta Luuckfchenne. | Musze Deniske Mayse dode mums |
Schodene. | Kas gir tas? Abbilde. | Dews dode to deniske Mayse /
arridtezan | bes musze Luuckfchenne wueßims lounims Czil- | whe-
fims / Beth mhes luudtezan erfan scho | Luuckfchenne / ka tas mums
musze deniske May- | se adzzyth lefe / vnde ar patteitezibe hempt. |
Ro dherve tad deniske Mayse? Abbilde. | Wueße kas py thäs Meszes
vsthurrefchen- | nes vnde Bahaczibes pedeer / ka ehjchanne /
Sczerfchanne / Drebes / Kurpes / Kamme / | Muhfche / Thrumme /
Lope / Noude / Paddome / | wens labs loulätz Droux / Labbe Bher-
ne, labbe | Szaima / vnde petitezamme Wuerjzenefe / | wena labba
Waldifchenne / labs Gahjz / Mers / | Wesselibe Kounige / czynofchen-
ne / Gode / Lab- | be drouge petitezame Rahmine / vnde ta pro- |
iam. |

La Beketa Luuckfchenne. | Vnde pammeth mums musze Par- |
rade fha mhes pammettam muszims | Parradenefims. | Kas gir
tas? Abbilde. | Mhes luudtezan erfan schäs Luuckfchen- | nes / ka
tas Thews erfan Debbes / nhe grib vs | lukooth Muszes / Greekes /
vnd thö peetz / tha- | de Luuckfchenne mums ahs lecft / ästo mhes
nee | eßzem toczenige / fo mhes luudtezan / nedtez | eßzem arrid-
tezan | nopelnische / Beth thas grib | to mums wueßenotal aran
Sjeelestibe doth / | Nesto mhes greekoam deniske doudteze / vnde |
nopelnam nhe nefe ka Szodibe wen / Tha grib- | ham mhes arrid-
tezan to atfal no Szyrde lab- || prath pammeeft / vnde labbe
darrht / tims / kattre | jzow prettibe mums apgrekoas. |

La Szesta Luuckfchenne. | Vnde nhe wedde mums erfan Rär- |
denafchenne. | Kas gir tas? Abbilde. | Dews nee kārdena neewene /
beth mhes | luudtezan erfan schäs Luuckfchennes / ka mums | Dews
grib paglabt vnde vsthurreet / ka mums | tas Whelns ta Passoule
vnde musza Mezja nhe | pewil vnde nhe wadda erfan Netitezibe
Ißza- | mißchene / vnde czitte lele koune vnde greeke / | vnde Ja mhes

ar to kårdenate topam / ka mhes | peetz gallige vs warram / vnde
to Ezigteschen- | ne patthurram. |

La Septita Luuckschenne. | Beth atpesty mums no to Loune. |
Ka notefe tas? Udbilde. | Mhes Luudtezam erkan schås Luuckschen-
nes | ka mums tas Thews erkan Debbes no | wuessade loune thås
Mejzes vnde thås Dwhe- || selles to Paddome vnd to Gode
grib atpestyt / | Vnd peetz kad mujsa Stunde nate wene szeli- | ge
galle doth / vnd ar Szelestibe no scho bhedi- | ge Passoule / py szoew
hempt erkan to Debbes. | AMEN. Kas gir tas? Udbilde. | Ka man
huus tescham titezeeth / thade Luuck- | schenne gir tham Thewam
erkan Debbes pa- | prate / vnd pakloufite / ästo thas gir mums patcz |
pawheleis tha luuckt / vnde pezateys / ka thas | mums grib paklou-
fyt. Amen / Amen / tas dhewe | Ja / Ja / tam buhs ta notickt. |

X Der Morgensegen. |

La Ryte Luuckschenne / ka wenam | Namme thewam szouwe
Szaime | wenkårtige maetchth buhs. | Tan Rytan / kad tu auxkam
Ezeles / tad || buhs thöw Chrustites ar tho sweete Kruste / |
vnde szatcyth. | Nu pallidtez man tas Dews Thews + | Dhels + vnde
sweetz Gars + Amen. | Peetz to czelhos mesdams ieb stha- | weedams
war tu touwe Litzibe vnd | to luuckschenne treszeth / Gribtu tad |
wartu scho Luuckschenninge tur klät | treszeth | ES patteitze thöw
mans debbesse Thews / | czour Jesum Christum touwam mylam
Dhelam mannam Rungam / ka tu man scho Nakte pär wuessae nee
laimibe vnde bres- | mibe / paglabhais vnde paszargais esshe / vnde
luudteze thöw / tu gribbeete man scho Dene | arridtezan paszargaath /
par Greakims vnde | wuessae loune / ka thöw wuessae mans Darbs |
vnde cziwibe patthye. Aesto es pawhele Man / | manne Mesze vnde
Dwhesjel / vnde wuessae lethe / | erkan touwe Kofe / Lows sweetcz
Engels | sthaw man klaath / ka tas louns Enahdener | man nhe pe-
war / Amen | Vnde tad war tu precige py touwe Darbe edth / | vnde
Deuwe Eczesme szedath / ka thös Desmet- | tes Boufzles / ieb fo
touwa Szhrdtez edoma. ||

-d. an
an. gelot.

X Der Abentsegen. |

Tan wackarran / kad tu gulleth ese / thad | buhs thöw Chrusti-
tes ar to sweete Chruste / vnde szatcyth / | Nu pallidteze man tas
Dews Thews / + | Dhels + vnd tas sweetcz Gars + Amen. Peetz to
czelhos mesdams ieb sthawe- | dams / war tu touwe Litzibe vnde
to | Luuckschenne treszeth / grib tu, tad war | tu scho Luuckschenninge
tur klät tre- | szet. | ES patteitze thöw mans debbesse Thews / |
czour Jesum Christum touwam mylam / | Dhelam mannam Rungam /
ka tu man | scho Dene szejelige paglabbois vnde paszargais | es. Vnd

luudtez thöw / tu grib man panmeesth | wuesses mannes Greekes kur
 es netesjige darrhs | effeme / Vnd man scho Nacfte arridtezan jzee-
 lige | paszargaat / Aesto es pawhel Man / manne | Mesze vnd Dwhe-
 sel / vnde wuessse lethe / | exkan touwe Rose / Lows swetetz | Engels
 sthaw man klaat / ka tas | louns Enahdenex man ne | pewar. Amen. |
 Vnde tutelín war tu precige abgulleetes ||

Wie ein Hausuater sein Ge- | sinde sol leren das Benedicite vnd |
 Gratiás sprechen. |

Tems Bhernems vnde tay Szahne | buuse ar szallicktims Ro-
 fims / vnde | disshanne godige prexkan to Galde | sthaweet vnd
 szatchth. | Wuesses Atzes gaide vs thöw | Kunx / vnde tu dhos tems
 winge | Barribe szouwan lahkan / Tu atwher | touwe / Rose vnde
 peehdena wuessse / | kattre tur czitwo ar labbe prate. | Peetz to Musze
 Thews exkan to Deb- | bes Vnde scho Luuckshenne. | Kunx Dews
 debbesse Thews / gou- | szena mums schoš touwes Da- | wanes /
 kattres mhés no touwe mhlige | Szeelestibe py mums hemmam /
 czour | Jesum Christum muszam Kungam / | Amen ||

Das Gratiás.

Patteitzet tam kungam aesto thas | gir mhlx / vnde winge
 Mhlestibe | palleckt muszige / kattres wuessse Mesze | barribe dode /
 kattres tims lopims szou- | we Barhoscherne dode / tems Jou- | nemš
 froucklems kattre tho peszoutez. | Tam nhe gir labs Prätz / py tho
 sirge | stiprumme / nedtez tam gir labs Prätz | py tems Wyre selims /
 Tam Kungam | gir wens labs prätez / py tems, kattre to | bia / vnd
 vs winge Szeelestibe czerre | ieb Gaide | Peetz to / Musse Thews /
 vnd scho | Luuckshenne. | Mhes patteitzā thöw, Kunx Dews | deb-
 besse Thews / czour Jesum | Christum muszam kungam / par wuessse |
 || touwe labbe darrishenne / kattres tu | czitwo vnde walde muszige /
 | Amen. |

Vndeudsche |

Psalmen

vnd geistliche Lieder oder Gesenge / | welche in den Kirchen des
 Fürstenthums | Churland vnd Semigallien in Liefflande | gesungen
 werden. | Psalm: 92. | Das ist ein köstlich ding / dem GERN
 danken / | Vnd lobsingen deinen Namen du Höchster. | Des morgens
 deine gnade / vnd des Nachts deine | warheit verkündigen. | Psalm:
 96. | Singet dem GERN ein neues Lied / singet | dem GERN
 alle Welt. | Singet dem GERN vnd lobet seinen Namen / | Predi-
 get einen tag am andern sein heil. | M. D. L. XXXVII.

Auff die gemeinen | Sontage zur Metten |

Antiphen.

Rom heiliger Geist Herre Gott. |

Mletczę sweteis Gars Kunz Demz / pe= | puelde ar touwe
szelige Dawan / Louwes titezy= | ges Szirdes vnde prathe / Louwe
dedtczige my= | libe ededczen erfan tims. O kunz czour touwe |
gaisne Sphdibe / py tho titybe szacrahs esshe / Loes loudes | aran
wuesse passoule mhelims. Las gir thoew Kunz par | gode czedaatz /
Haleluia / Haleluia. |

Lū Sweetcz Gahzums / czenix pally / layd mums spy= |
dhet taes Czivibes waerde / vnde maecte mums Deme pattese | ad-
szyth / No Szirdes to Thewe peminneth. O kunz passarge | mums
par swessche Maetcybe / ka mhes neewene Maetcetaye | meckleiam /
ka Thesum Christ ar pattese Titezybe vnde vs= | to arwuesse speeke
palouhames / Heleluia / Haleluia. |

Lū Sweetcz Gars / szalde precibe | Nu pallydtez mums | pre-
cige vnde drosche / Erfan touwe kalposchenne is gallam pal= | licht /
Layde mums toes bhedesz nhe no czyth / O Kunz czour | touwe speeke
mums szattais / vnde estipprena taes Mejses bay= | libe ka mhes
scheit stippre zixtam / czour Nawe vnde czivibe | py thoew spezjam /
S. / S. ||

Des Sontags nimbt man die | ersten drey Psalmen. | Der erste
Psalm. | Wol dem der nicht wandelt im Rhate. |

WAB tam / kas nhe stahga / erfan to Runne toes Besde= |
wes. |

Nedtcz edth vs to czelle tos Greecenefes nedtz seede / | tur fur
te apmhedetaye seed. |

Beth tham tyke / py to Bouzle ta kunge / Vnde tresse no |
winge Bouzle dene vnde Nacte. |

Las gir kha wens Roey estadhtz py tems Wdenne vp= | pems /
fatters szouwe aogle nez szouwan lahkan. |

Vnde winge Lappes nhe Sawhs / vnde ko thas dar / tas |
labbe pacflahas. |

Beth tha nhe gir te Besdewe / beth ka peelle fattres tas | Whes
hstbarste. |

Lapeetz nhe pallet te Besdewe erfan to Szodibe / nedtcz | te
Greeczenefe erfan tho sadroudtzeeschenne toes taisnes. |

Aesto tas kunz pashst to czelle thos Tahjnes / beth tas | czel-
sche to Besdewige paszude. |

gode godel
Gode gir tham Thewam / tam Dhelam / vnde tham | ſweetam
Garram. Ka no eſafumme gir buewis / vnde allaſzin | | pallect
muſzige muſzam / Amen. |

Der ander Pſalm. ||

Worumb toben die Heiden / etc. |

Appectz tracto te pagane / vnd te loudis trefz ta whelte. |

Te Könige exan Semmes czelhas ſzoew auxam | | vnd te
Kunge runnas thur wene arotre / pretthybe to | Kunge vnd ſzouwe
Chriſtum. |

Lahdet mums ſzappleeſt winge ſzaytes / vnd nho mums |
mheſt winge walges. |

Beth katters exan Debbesz cziwo / apſzmen thos / vnd tas |
Kung apmhede thos. |

Thas wenkarth artims trefzes exan ſzouwe duſmybe / | vnd
ar ſzouwe Barczybe thas thos Iſbedenas. |

Beth es eſme manne Könige eſtadhs vs manne Swec- | te
falne Sion. |

Es grib nho wene tade Bouſzle maectzht / ka tas Kung vs |
man gir ſzatechs / tu es mans Dhels / Shodene eſme es thoew |
peczimms. | *Remedeus*

reſ gew Braſſe nho man / thad grib es thoew tös paganes par | Man-
tybe dhot / vnd to paſſoule galle par paddomybe. | *parum*

Toew huus thös ar wene czelſe Khyte Saſzht / tha po- | dhes
huus toew thos Szammeeſt. |

La lahdet hums nu paradyth hus Könige / vnd lahdet |
hums pammacht huus Szodctaye wuerſzon Semmes. |

Kalponet tam kungam ar byſchenne / vnd preceſes hums | ar
tryſſchenne. |

Skupſtet to Dhele / ka thas nhe dujma / vnd huus ſzam- |
mahates vs tho czelle. |

Aeſto winge duſmybe dryſz edex / Beth lab wueſſims kat- | tre
vs to palouhas. | *us*

Gode gir tam Thewam / vnd tham Dhelam / vnd tham | Swec-
tam Garram. etc. ||

Sha nho eſafumme gir buewis / vnd nu vnd allaſzin pal- |
lect muſzige muſzam. / Amen. |

Der dritte Pſalm. |

Ah Herre wie ſeind meiner Feinde | ſo viel / etc. |

Der danc
so viel Och Kung / ka gir manne Gnadenefe ta doudtcz | vnde | Ieſas
ſzoew tha doudtze prettibe man. |

Doudtze ſzack no manne Dwheſel / thai nee gir | ne wens
pallyr py Dewe. |

cel man zoda

*Postimus an Agors wa van in 1775
Kral. fads v. a - c - t - e - r - e - n - e - g - i - n - e - t - a - p - e - r - e - n - e - s
latine - scutum - va - no - z - e*

Beth tu Kunx es ta Skyde prektan man / vnde fatters | man
py gode lefe / vnde manne Galwe vs thur. | *- uphar d'jou*

Es pezhouetce ar manne Valerne to funge / Thad pac = | flouze
thas man no szouwe Sweete kalne. *balms. - bu eit auzam papist. k. ies pag*

Es gulle vnde dujso / vnde pamodhos / aesto tas Kunx | vsthur
man. | *agnote o - appi - page - plate u. - n - no - no*

Es man nhe bhstos par doudtce juempte tuustofches / | kattre
jzow apfart prettibe man lefaas. | *lekas. - kabi sacelas pret man*

Auzam Kunx / vnde pallhdtce man mans Dewz / aesto | tu
jzitte wuesses mannes enandenekes vs to Wahge vnde jza = | louse
thos Besdewes sobes. |

By to funge attrode hekwens pallige / vnde touwe swee = | *sue - l - e*
tumme paer touwe loudis. | *relox. gen. - Java laudis.*

Gode gir tham Thewam / tham Dhelam / vnde tham | swcetam
Garram / ka no Esakumme gir buewis / vnd allaszin | palleck muszige
muzam / Amen. |

Allein Gott in der hohē sey Chr. |

Wenam Dewam erkan auxte gir Goodtez / Vnde | patteicczibe
par winge szelestibe / Tapeetce ka nu vnd | nee proham / Mums aif-
faert war wene greeke. | Wene labbe prate Dewz py mums tur / Nu
gir lels Mers | bes mitteschen / Wuessam Karham gir nu wens Gals. |

2. Mhes godam / teitczam / peluudtczam thoew / Paer | touwe
Gode mhes patteitczam. Ka tu Dewz Thews muzige / | Walde bhes
wuessie mitteschen. Wuessie neemherite gir touwe | Walstibe / Proham
notefe ka tows praatez gir domahs / Lab | mums tha kraefna Runge. |

3. O Ihesu Christi Dhels wenhy peczimptz / Touwe deb = |
hejce Thewe. Salhdzenatahs thoes kattre by passuste / Tu | flusse-
natahs muszes enahdibes. Dewe Zeers / sweetce Kunx | vnd Dewz /
Peyem to Luuckschen no muszims bhedims / | Abjzeelo thoew par
mums nabbagemz. |

4. O sweeteis Gars tu auxtez dawans / Tu wuessie swee = | tige
Epretczetahs. Paer whelne walstibe proham passarge / | Kattres
Ihesus Christus adpestije / Ezour lele mofe vnde | rueecte name /
Nogres wuessie musze szape vnde hbede / Vs | to mhes mums pal-
louhames. ||

Der Diener zum Volcke. | Dewz Kunx gir ar jums. Das
Chor. | Mums notefe peetce touwe waerde. | Der Diener | Laydeth
mums luuckt. |

Nu volgen die Collecten. |

Im Aduent. |

Wleis Kunx Dewz / vsmodena mums / ka | mhes gatthouwe
eszem / kad thous Dhels | nake / ka mhes to ar pretczibe szahem = |

mam / vnde thoew ar fshste Szirde kalpoham / | czour to patte touwe
Dhele Ihesum Cristum / | muszam Kungam / Amen. |

Auff Weynachten. |

O Wueffewalditahs Dewes / mhes luudt= | czam thoew / tu grib
both / ka mums ta | youne peczimschenne touwe wenepeczimp= | te
Dhele czour to Mesze atpesth / katters ta whet= || cza kalposchenne
apefkan tho juge thoes Greekes | czetumman thur / ka mhes to kha
wene Besti= | taje ar precibe vshemmam / Vnd kad thas tur | szo-
dyth naer / lizmige warram eroudtczht Ihe= | sum Christum musze
kunge / katters ar thoew | exfan wenaidibe tha sweete Garre / czimo
vnde | walde / pattese Dewss allaszin vnde muszige / | Amen. |

Auff Lichtmessen. |

O Wueffewalditahs muszige Dewss / mhes | luudczam thoew /
no szirde duebben / dode | mums / ka mhes touwe myle Dhele adsziz-
stam vnde teitczam / kha tas sweetz Simeons / | to meszige exfan to
klepe hemis gir / vnde garrige | redtczeje vnde adszinnis gir / czour
to patte tou= | we Dhele / Ihesum Christum muszam Kungam / |
Amen. |

Vom Leiden Christi. |

O Szeelhy muszhy Dewss / katters tu touwe | wenige Dhele nhe
szoudtczeis esse / beth | par mums wueffems tur nodouwis / ka |
tham muszes Greekes py kruitefokc neesth bihe / | dode mums / ka
musze Szirdtcz exfan thade || Litczibe / nee muszam isbhsthas / nedtcz
hsbailo / | czour to patte touwe Dhele Ihesum Christum | muszam
Kungam. / Amen. |

Auff Ostern. |

O Wueffewalditahs muszige Dewss / katters | tu czour touwe
wenepeczimpte Dhele musze Kunge Jesum Christum / mums peetz |
to vswarreete name / to exfan eschenne py muszi= | ges Czitwibe at-
wherys esse / vnde czour szouwe | precige aurscham czelschenne / tay
wueffe passoule | pestischenne doemis / vnde wene szaddereschen= | ne
muszes szalidtczibes tur klathe darrys. Mhes | luudtczam thoew /
tu grib musze egribbeschenne | py thade Muszibe vsmodenath / vnde
toz deb= | beffiges dawanes / taes pepueldites Swabba= | dibes both /
czour to patte musze myle kunge Ihe= | sum Christum touwe Dhele /
katters ar thoew | czimo vnde walde / wens pattese Dewss nu vnde |
muszige / Amen. |

Auff Himelfart. |

O Wueffewalditahs muszige Dewss / mhes | luudtczam thoew /
dode ka mhes arridt= | czan ar tho prathe exfan debbes czimoiam |

wueffe kas debbeffige gir / meckleyam / vnde ta= || dan pratan eßam /
lidtçz ka mhes titeçzam ka | thows wens peczimptçz Dhels / mußze
sweete= | darrntais vs Debbes gir vsyemptçz / çzour to | patte mußze
Kunge Ihesum Christum / katters | erkan wenaidibe tha sweete Gar
ar thoew çzi= |woye vnde walde / wens patteße Dewß erkan | mußzige
beß galle / Amen. |

Auff Pfingsten. |

O Kuny Dewß / katters tu toes szirdes tou= | wes Titeçzigeß ar
apßkaidroßchenne / tha | sweete Garre machß / vnde wene chrußtite |
drougteçibe ſaçkraßß eße / Dode mums / ka mhes | erkan to patte
Garre / teßham tadan pratan eß= | ſam / vnde mums winge eliximo-
ßchenne allafzin | warram epreçzeetes / ka thaß mums çzour ſjou= |
we ſpeete flate ſtawe / mußßes ſzirdes ſzeelige ſty= | ſti / vnde paer
wueffe neclaimibe paglabba / ka | toutwe drougteçibe neenekade çzour
tho vsteteçe= | ſchenne tho Enaideneke ſzoew abbedayßß / beth | erkan
wueffe taißnibe waddita thope / ka mums | tows Dhels mußze mheiß
Kuny Iheßuß Chri= | ſtuß ſjolis gir / katters ar thoew / erkan we-
naidib= | be tha patte sweete Garre çziwo vnde walde / | wens patteße
Dewß allafzin vnde mußzige / Amē. ||

Auff Trinitatis. |

O Wueßewalditayßß mußzige Dewß / kat= | ters tu mums tou=
wemß kalpemß no ſzee= | leßtibe doeuwiß eßße / erkan adßzißchenne |
thaes patteßzeß Titeçibeß / to Godibe thaes mußzi= | geß Trhadibeß ad-
ßht / vnde to wenaidibe thaes | lhdteçygeß warreß vnd dewige buu-
ßchen pelu= | udteçzam. Mhes luudteçzam thoew / dode mums | ka
mhes çzour to paßthaweßchenne / thadeß Tidte= | çzibeß allafzin paer
wueße nelaimibe paßſargate | thopam / çzour Iheßum Christum
mußzam Kun= | gam touwam Dhelam / katters ar thoew erkan |
wenaidibe tha sweete Garre çziwo vnde walde / | wens patteße Dewß
allafzin vnd mußzige / Amen. |

Auff Michaelis von den | heiligen Engeln. |

Wny Dewß debbeße Thewß / katters tu | touweß Engelleß
par glabbotayßß / vnde | ſzargatayßß thoßß çzilwhekeß / prettibe tha |
whelne enaidibe vnde thaes Paßſouleß lounibe | pelhdteçziß eßße. Mhes
luudteçzam thoew / tu | grißbethe thade Glabboßchenne ſzeelige paer |
mums vßturreth / vnde çzour touwe sweete || Garre pallhdteçeth / ka
touwß præteç pñ mums | Çzilwhekeßß wuerßjon Semmeß ka erkan
Deb= | beß notouwimß Engelimß notefe / ka mhes ſcheit | petçz touwe
prathe çziwoham / vnd tur mußzige | warram teickt / Çzour Iheßum
Christum tou= | wam Dhelam / Amen. |

1587. gada evanġēlijs.

Euangelia vnd | Episteln / aus dem deut- | schen in vndeutsche
Sprache gebracht / so | durchs gantze Jar / auff alle Sontage vnd
fürnem- | sten Feste / in den Kirchen des Fürsten- | thumbs Thur-
landt vnd Semigallien in | Lieffland vor die vndeutschen | gelesen
werden. | Mit der Historien des Lei- | dens vnd Auferstehung vn- |
fers HErrn Jesu Christi / aus den vier Euangelisten. |

Gedruckt zu Königsperg in Preussen / bey | Georgen Oster-
bergern. | M. D. LXXXVII.

Euangelium am ersten Sontage nach Trinitatis / Luc, 16.

Beth tur by wens bagaatz whrs / tas apteerpees | szöw ar
sife dreebims / vn darge linne wadmäl- | le / vn thas czimowe ueden-
nes kaarige vnd erkā | lymibe. Beth tur by wens Nabbar Whrs /
ar wärde | Lazarus / tas gulleh preschan winge durwe puelns | wah-
tes vnde egribenas szöw pe ehdenams no tims || druskims / kattre
no tha bagathe Wyre galde frytte / | tomher näte te Szunnis vnde
laishe winge wathes. Beth tas notickas / ka tas Nabbar muerre / |
vnde tappe nestz no tims Engelims / erkā Abraham fleepe. Beth
tas baggatz nomuerre arridt- | czan / vnde tappe apracttz. | Kad
thas nu erkā to Helle / vnde erkā to | moke by / czele thas szouwes
ates auxam / vnd redt- | czer Abraham no talene / vnd Lazarumme
erkā | winge Kleepe / szoutce vnde szatey / Thews Abraham | ab-
szeelo thöw mannis vnde juute Lazarum / ka thas | to puerste galle
erkā vdenne emhericze / vnde czeffe- | na manne mhele / aesto es
czescho lelas mokas erkā | scho vggunne lesme. Beth Abraham
szatey / Bemim | Dhels ka tu touwe labbumme dabbuis eise erkā ||
touwe czimibe / vnde Lazarus tur prettibe gir to | loune dabbuhs.
Beth nu thope thas eprecenaatz / | vnde tu thope moetchtz. Vnd
pär to wueffe / gir star- | pan mums vnde hums wena lela starphbe /
ka te / | kattre tur gribbeete noschennes jemmen brouckt py | hums /
te nhevar / vnde nedtez arridtezan no turre- | nes schein py mums
pare brouckt. | Tad szatey thas / Tad ludtze es thöw Thews / | ka
tu to szuute erkā manne Thewe Namme / aesto | man gir whel pece
Bräle / ka thas tims Ledtezibe | dode / ka the arridtezan nhe nake
erkā scho wete tās | Moczhes: Abraham szatey vs to / themis gir
Mo- | ses vnd the Prophete / lande the tös pattes czirdeeth. | Beth
thas szatey / The / Thews Abraham / beth kad | wens no tims
muerronims py themis edthe / tad the | atsthatte no Greefims. Tas
szatey vs to / The czirde | the Mosen vnde tös Prophetes / thad the
arridtezan | nhe titzees / kad wens no tims muerronims auxam |
ezeelte. |

Die Epistel am andern Sontage | nach Trinitatis / I. Jon. 3.

Nhe hffabrinohetes hums manne Brale / khad | hums ta
Passoule enyde. Mhes szinnam / ka | mhes aran to Nawe
erfan to Czivoschenne | nakuffche essem / aesto mhes thur-
ram myle tös || Brales. Kas to Brale nhe tur myle /
tas palleck | erfan to Nawe. Kas szouwe Brale enide /
tas gir | wens nokouwehs. Vnde huus szinneth / af wenam | No-
kouweham / nhe gir tha muszige czivoschenne py | szöw pallekamme. |
Py to essem mhes atszinnusche to mylleestibe / | ka thas szouwe czi-
wybe pär mums doewwis gir / | vnde mums huus arridtezan to
czimwe par tims | Bralims doth. Beth kad wenam schäs passou-
les | baggatibe gir / vnde redtez szouwe Brale bhedes cze- | schote vn
ahs szledteze szouwe szirde prezfa to / ka pal- | leck ta Dewe myle-
stibe py tho? Manne Bherninge | nhe laideth mums myle thurreet
ar wärdims / nedtez | ar tho Mhele / beth ar to darbe vnde ar to
tahsnibe. |

1615. gada ewanğēlijs.

Euangelia vnd Episteln / aus dem Teut- | schen in die Dieff-
ländische Pawrsprache | gebracht | so durchs gantze Jahr auff alle
Sonta- | ge vnd fürnemsten Festen in der Kirchen Gottes zu | Riga /
vnd andern örtern Diefflandes mehr / vor das | gemeine Hausz-
gefinde vnd Pawren gelesen / | vnd erklehrt werden. |

(Zimējums ar parakstu: „JEHOVA. LVX. MEA. ET.
SALVS. MEA.)

Mit der Historien des Leidens vnd Auff- | erstehung vnser
Herrn Jesu Christi aus den vier | Euangelisten. | Cenn Grat. (und)
Priv. Ser. Reg. Majest. Poloniae. |

Gedruckt in der Königl. Seestadt Riga in Diefflandt / bey
Nicolaus Mollin / 1615.

Euangelium am ersten Sontage nach Trinitatis / Luc. 16. Cap.

Beth tur by wens bagaatz Whrs / | Las apteerpees szöw ar
szide dre- | ebims / vnde darge linne wadmalle / | vnde thas czimwe
hefbennes kaari- | ge vnde erfan lymibe. Beth thur | by wens
Nabbay Whrs / ar wärde | Lazarus. Las gulleh preschan win- | ge
Durwe pülns wahtes vnde egribbehas szöw pe ehde- | nams no tims
druskims / Kattre no tha bogathe Wyre | galde kritte / tomher näteze
te Szunnis vnd laishe win- | ge wathes. Beth tas notifas / ka tas
Nabbay mür- | re / vnde tappe neestz no tims Engelimz / Erfan
Abra- | ham kleepe. Beth thas baggatz nomuerre arrid- | czan /
vnde tappe apracktz. | Aha thas nu erfan to Hel- | le vnde erfan to
moke by / | czele thas szouwes atcees | auxam / vnde redtezen A- |

braham no talene / vnde | Lazarumme exkan winge | Aleepe / szoutce
vnde szat= | cy / Thews Abraham ab= | szeelo thöw mannis / vnde |
suute Lazarum / Ka tas to puerste galle exkan Wdenne | emehrteze /
vnde czeffena manne mbele / Aisto es czescho | lelas mofas exkan
scho vgunne lesme. Beth Abra= | ham szatey / Bemim Dhels ka tu
touwe labbumme dab= | buis esse exkan touwe czimibe / vnde Laza-
rus tur pret= | tibe gir to loune dabbuis Beth nu thope tas eprece= |
naatz / vnde tu thope moetchtz. Vnde pär tho wueffe / gir | starpan
mums vnde hums wena lela starphybe / ka the / | kattre tur gribbeete
noschennes Semmen brouckt py | hums / the nhewar / vnde nedtez
arridtezan nho turrenes schein py mums pare brouckt. | Thad szatez
thas / Tad ludtce es thöw Thews / | Ka tu tho szuute exkan manne
Thewe Namme / Aisto | man gir whel pece Brale / Ka thas thims
Ledtzeibe do= | de / Ka the arridtezan nhe näke exkan scho wete thäs |
Moczyles: Abraham szatey vsz tho / Themz gir Mo= | jes vnde the
Prophete / Laide the thös pattes czirdeeth. | Beth thas szatey / Nhe/
Themz Abraham / beth thad | wens no tims muerronims py themz
edthe / Tad the | atsthat no Greekims. Tas szatey vsz tho / Nhe
czirde | te Mofen vnd tös Prophetes / tad the arridtezan nhe tit= |
czees / kad wens no tims mürronims auxam czelte. |

Die Epistel am andern Sontage | nach Trinitatis. I. Johan. 3. ap.

Nhe Jffabrinoyetes hums / Manne | Brale / Kad hums tha
Passoule | enhde. Mhes szinnam / ka mhes a= | ran to Nawe exkan
to Czivoschen= | ne nakuffche effem / aisto mhes thur= | ram myle
thös Brales. Kas tho || Brale nee tur myle / tas palleck exkan to
Nawe. Kas | szouwe Brale enhde / Tas gir wens nokouweis. Vnde |
huus szinneth / Ka wenam Nokouweham / nhe gir tha | muszige
czivoschenne py szöw pallekamme. | Py to effem mhes atszinnuffche
to mylleestibe / Ka | thas szouwe czimibe pär mums döuwis gir /
vnde mums | huus arridtezan tho czimibe par tims Bralims doth. |
Beth kad wenam schäs Passoules baggatibe gir / vnde | redtez szouwe
Brale beedes czeschote vnde ays szledtce | szouwe szirde prexkan to /
Ka palleck ta Dewe mylesti= | be py tho? Manne Beerninge nhe
laideth mums myle | thurreet ar wärdims / nedtez ar tho Mbele /
beth ar to | darbe vnde ar to taisnibe. |

Linuvēveru šrāga.

No mahtzammens puifchems.

27. Tablahck fa wens meisters weno matzampuisz uszweint
grib, tam bus sinnath, ar tas no laulatems laudems pattese no dsim-
tiebe gir, wingam pehtz to tam ammatkungam exan klathbüschen to
olderman, bystter unnd schriver prexan westcz und würsz tschettre.

jeb massack pehtz attrasschen tam wetzum, jeb triesz gadde peehent jeb faderreth. Tad bus tam puiſſham preyan ſeuwim patteſe galweneſes dooboth, kattre wingam exan wiſſems letems lab preyan ſatziet bus jeb war.

28. Exan tahs pirmahs kohpan ſanackſchennes bus tam puiſſham, jeb preyan tam winge meisters, tam ammatam 2 (4) mf. exan tahs lades elickt jeb doth.

29. Ja tad wens puiſſis aran tahs matzibes behge, bus tas kluth ar pallige tos czeniges und godiges kunges atkal atwestez, tad bus to no jaune faderreth und to papreſche laiku, fo tas py ammatte biuwis gir, wairs nepelagadieth.

30. Grefchas jeb ateth tas ar labbe prate atkal, tad war ar tam weglack tapt, ha doch ar ſinnaschen tho ammatte kunge und olderman bus ar tam ſaliedezenatz tapt. Kattre meister wiſſe tho exan wehre jempt bus; katters neh pefacke, kad tam puiſſis nobehge, busz tam 20 mf. noſegum doth.

31. Nobehg tas puiſſis tha, ka te atkal newar dabboth, bus tems gallweneſems preyan to ſtatwet und tho ſtahnede nomaxath.

32. Kad nu tas puiſſis ſauwus mahtzammus gaddus godiege iſtaweis gir und dohma par wene jelle ſtrath, bus tam to letzieb und to ſwabade ſluddenaschen no ammatte teſe exan rarte liedezdallietz tapt, tad bus tas tam ammatam pehtz wetze eradum wene mutz allsz und 3 mf. exan ammathe lahdes doth.

33. Grib tas wehl ilgack par allge puiſſe py ſauwe meister jeb meisterennes ſtrahdat, gir tems walle wens ar ottre faderreth.

No jellems.

34. Wens jauns klubstams jelles, katters ſcheit iſzmahtzpies gir, bus tick ilge, ja tam ta wanderehschen jeb us ſweſſche malle ſew iſzbaudietees nepattieck, tad bus tam wehl ſcheit py ſauwe meister, fas to matzis gir, jeb meisterrenes, diuwe gadde pallieck, und tad to treſſche gadde py tam paſſſham jeb py kattre tam pattieck war wings ſtrahdat pallieck, jeb eth.

35. Noeth jeb atſtahyas tas preyan to laicke bes meistere jeb meisterrenes ſinnaschen und prathe paſſleppen, bus tam meisteram warre und walle dabboth und wingam ar teſe pehtz dſieth und atkal dabboth, und tam jellem arriedezan noſegum 20 mf. doth.

36. Stem tad newar newens jelleh preyan Maſſes Marij denas jeb Marij pezimſchen, tick ilge tas darbe lair gir, ſew grohſietes jeb no wene meister py to ottre ſew padohtees.

37. Katters tad apkarch turſche wanderreham laicke no ſauwe meister jeb meisteren, ka klahas und pederr, wallo dabbo, und py ottrem meisterem jeb atrainems ſtrath grib, bus tam tomehr 6 jerding doth, und ickwens jauns atnahckams wanderjelleh 2 mf., ta

liedez arriedezan wüffe jelles ictwens ict tjhette nedelle, kad tas wetzafais jelleh ar to büffe apfahrtheth, wene ferdinge doth py ufurrehichen tohs nabbagez neweffelles jeb exan ottremz peſpeſchammemz behdemz exan to lahde licft parradan buth.

38. Kad wenz meifterz pehtz weno jelle raxtis gir, jeb zitz tam to ſkappeh jeb pehtz parrade, tad bus tas meifterz py to patte jelle, kad tas atnack, tas tuwafais buth.

39. Ja arriedezan wenz jelle wene pargalwiege mandag tur jeb bez fadcz wahadezibes no darbe eth, bus tas par to par ictwene dene no to ammatte exan 2 mk. ſtraffehtz tapt. Ja fluſt tas meifterz fluſze zetis und tam ſellem parneſt pallidezeis, tad bus tas meifterz to puſſe, und tas jelle to ohttro tas paſſches bröhkes doth.

40. No to darbe alge nebus newenz wenam jellam, fatters ſauwe maiſe ehde, newairack ka puſz tahz nopellnaz doth. Te wahtze war to treſſche dalle patturret, und temz jellems düwe dalle pegreht.

41. Kad wenz jelle ſauwe meifter maiſe ehde, nebus tam wairack, ka to zettorto kauſo dabboth, und kattre jexan temz namneck nammemz ſtrahdah, tam bus to treſſche kauſe jeb dalle dabboth, ta ka iſſchim teſe büwis gir.

42. Stem ja arriedezan wenz jelle jeb puſſis py wene tade meifter gir mahtzpes, fatters meifterz muſe ammatte neczenier gir, jeb tahz teſaz nedarries, tam pattam nebus newene darbe doth, pirms tas tahz aiſzbildenaſchen ſwabbadiet und pehtz to teſe tohp attrastez.

43. Ja wenz lammahtz und pehtz dſietz top, bus tas lammahtais to parradiet, jeb tas tad, kaſ lammahtz gir, ſauwe nenofedziebe abbildeht warr, tad bus tas würfz to lammahtabe unkoſtinge eth, kattre tas ar galwenekemz apſtipprenath bus parradan buth.

No attraitnemz.

44. Wena meiftera pehtzatſtahte attraitne war ka papreſch to ammate bruhſeht, te kamz ka ta ſew atkal fur greſchas und aran tho ammatte kam pawehlehtz allafien uſzluohht.

45. Und bus ar peminnehichen [!] weno jaun atnakam, jeb kaſ ſwabade jelle, preſch wüſſemz meifteremz ta preſchfluſchen tapt, ja zittad tam meifteram tha paſſch jo wairack newahadezib gir jeb wingam tas ataitzenatz gir.

46. Starpan ottremz gir wenen attraitney tha papreſche dabboſchen, kattre te wawe laudis gir, und winge ſtelles bez ſtrahdene gir.

47. Weno mahtzam puſſe newar ta jempt, exan to und ticft ilge ta atraitne gir, tas buthe tad, ka tah wenz ſaprattier jelle gir, py kam tas puſſis to ammatte ticft lab ka py wene meiftere mah-

tzahs, tahs puffed pehtz bus tha tam ammatte kungam tickufsch flude-
nafschen tahs letes patturreth bus.

48. Tad bus tam oldermannam ar fawwems byfitterems few
allafien behdates, ja weno labbo felle jeb zitte kahde faine wena
atraitney petzradiet, kattrey stelles flufze ftawe.

49. La liedez arriedzan wurszon tahs und winges massems
behrnems labbum uszluftofchen ar paddom und darbe tickufche exan
wehre jemt, tah exan pattesems letems kalpoth, prexann ftaweth, petz
warreschen tah passchah labbum pallidzet.

50. Kad wens puifis paprefsch py meister to ammate matziet
pehemtz tohp und lab tur wurszon pamatzietz tappis, kad tas mei-
sters exan wüdde nomiirt tohs matzammes gaddus, busz tam puif-
fchan py tahs atraines pallickt und fawwes faderretus gaddus par-
püllnam istaweth, und fo tas nehmahck, bus tam no ottrems, tas
gir meisters jeb selleh, few parahdieset lieft, kattre few wingam tad
fcheit, exan fa tas grib, nelabpratiese parahdas, py peetze marcke
straffes, zeeferth the prettib tresz und nedar.

Mancela saruna.

Georg Mancelii, SS Theol. L.

vehl. Fürstl. Curl. Hofprediger. Zehen Gespräche Deutsch und Let-
tisch / Von Den meisten Sachen so auff der Reise und in der Hausz-
haltung vorfallen. Denen Außländern zum besten dieser kurtzen
Anweisung ietzo mit angefüget. RZGA gedruckt mit Köllers
Schriften / 1685.

Diwi Semneeki kohpa runna us Zellu.

Anffis / Mickelis.

- A. Kur eeffi / Mickel?
M. Gemu Jällghawâ.
A. Ko wedd?
M. Gir zitts Puhrs Rudju / zitts Meeschu / zitts Seeks Queeschu.
A. Passcham / wai Kunghiem?
M. Passcham. Wai tad tu itt tuckfch eeffi?
A. Ko darriez Brahlian? Es scho Ghadd itt tadai tuckfch pal-
leeku. Nei man Rudji / neh zitta Labbiba iszdewehsz. ||
M. Nhe by Linni?
A. by tadai puszlieds. Kad ta Pretze nhe buhtu bijussi / tad jaw
esz buhtu schiest isznieszis.
M. Esz scho Labbibu pahrdewis / fawai Seetwai Seetawas no-
pirfchu / und sillum us Swahkke.
A. Manna Seewa scho Ghaddu paleek plicka fa Suttis. To Sauju
Linno Saimneefam nessichu / luhgdams laid man weenu

- Kattlu aisdohd. Nahkohjchu Ruddeni luhkohssim / ka ma-
rahssim.
- M. Tad buhs ohter teef ja-dohd.
- A. No tad darries / labbs Mickeliet / jo Kunghu nhe ghribb pa-
liedseht.
- M. Sacka / Widdsemme ghann paliedsam.
- A. Titzu / es Lautalaikohsz Widdsemme nowästs usjehmu Sem /
triesz Ghaddus brie sehdejis / ghann labb eefuhleesz / att-
spructu esz ar Vohpeem par Daugham.
- M. Urrieg tad Kunghi turr pallieds?
- A. Dohd Kattlus / dohd Ghohwi / dohd Kasu / dohd Sirrghu. ||
- M. Dorrbohshz nhe dñann?
- A. Dñann / bett ka kurrann Semme. Zitts eet triesz Deenas /
zitts däwi / zitts tschetras / rättais pillu Reddelu. Birr-
deenä nhe redsehssi tu nheveenu py Darrbu / ka Wackarohsz
nahk py Rijahsz.
- M. Kahpehtz tad schurp attnahzi?
- A. Ja attnahzis / esz wehl Vohpus attwehshohsz / kad Kunghi
buhthu attprassijuschu / tad isz-eetu fails ka dascham noticka.
- M. Kahdu Wallođu turr runna.
- A. Kahdu? No Rieghas lieds Wallkam runna muhju Lattwistku
Wallođu / winna pus wallkas par Bpp par zehleesz the jaw
Jggauwistku wallođu dsirrdehssi.
- M. Kur tu dsiewojis?
- A. Esz Lährbatas Teessa dsiewoju / triesz Suhds-femes no Lähr-
batas.
- M. Kasz Kungham Wahrds?
- A. Nhe sinnu esz / Wuischneeks by.
- M. Ka tu winnus warreji prast?
- A. Pats itt schkiste mahzeja lattwistku.
- M. Kahdi teem turr Basnizas Kunghi?
- A. Us muhssu Titzibu. Mehshz Lattweeschu ghajam Lährbatâ /
turr lickam Bährnus Christiet / turr ghajam Patarohsz / turr
ghajam by Ghräku sühdseschanas.
- M. By kam?
- A. By turr wahza Basnizas kungs / tatz runnaja scho Wallođu
itt schkiste / py to mehshz ghajam.
- M. Wehlieg winns turr?
- A. Nhe titzu. Sacka nu nhe fenn aisghajuschu / nhe sinnu Sweed-
rohshz / wai Kreewa-femmeh. Bett ghann Krahshzne sacka pa-
wadditu. Wairahk nhe ka pus Pills sacka pawaddijuschu.
Ghann ta Wahza to zeenija.
- M. Es rädsu / ka töw Pastalas eijoht pliest. Mann wehl zittz
pahre Wieses Rattohshz.

- A. Raḥdi ūchurr (contract: raḥdīchur). Ko prašī?
 M. Dohd tšhettruš Ghrošchus.
 A. Mhe dohšchu / ghann es dabbiuīchohšs.

Dohdeeta Deevam Ghohdu / Tafz dohd mums pillu Blohdu.

B. Latviešu izlokšņu teksti.

Piezīme. Šie teksti ir iespiesti pēc iespējas tā, kā tos atradām norādītās vietās. Drustu izlokšnes tekstā tehnisku iemeslu dēļ ir šādi grozījumi: kritošās intonācijas zīme ' likta uz pirmā komponenta savienojumā ir. Vidzemes libisko izlokšņu tekstos, kas salikti no Rīgas Latviešu biedrības zinību komisijas XIII. rakstu kr. ē vietā salikts ie, ē vietā e, ū vietā uo, ī vietā ī.

K. K.

I. Vidienes izlokšnes.

a) Blīdienes izlokšne.

FBR. XVI, 104—105; ūzr. M. Danevičs.

blideniēki savus pušsus
 upitē samētūsi;
 reŋiteniēki pāri brāuca
 priēžu tiltu duōmādami.

iēsīm bērni skattītēs,
 kāda bi:ja Jāņa māte:
 linu kreklis līz zemēi
 ar pakulu piēdrūoknēm.

sagājāsi Jāņa bērni,
 sadēvāsi rūociņāsi;
 sadēvāsi rūociņāsi,
 saskan zēlta grezentīņi.

Jānis pūta vaļa tauri
 ūz var^atiēm stāvēdams,
 lai ceļāsi Jāņa māte
 nūo mīkstiēm spilvepiēm.

Jāņtīmi, Pēterīmi,
 abiēm smukas līzgaviņas:
 Jāņtīmi sudrabuōta,
 Pēterīmi māruōnuōta.

linu dru:va priēcājās:
 lika mana muguriņa;
 liksti pate, linu dru:va,
 neliks mana muguriņa.

labvakari, ružu laūks.
 kā dieviņa tēu līzēja:
 vakar nāca liēla vētra
 pa var^apiņu galiņiēm.

Pluņcuōs bi:ja sliņki pušsi:
 var^atu stabi nepuškuōti;
 var^atu stabi nepuškuōti,
 nava sēka kumeliēmi.

kas gribite baļtas āitas,
 zēnat āitas piēguļā:
 Jāņa nakti zēlta rasa,
 tur tās baļtas mazgājās.

stāvu metu ābūliņu
 istabā ieiēdama:
 lai Lažmīte pakalnāca
 pa ābūlu lāipādama.

laī bi laīme, kam bi laīme,
Jānītimi liēla laīme:
tam ūzaūga piecas var^apas
viēnā salma galiņā;
tam ūzaūga piecas maūkas,
Jeļgavā mitināja.

Jāņa māte siēru sēja
deviņiēmi stūrīsiēm;
šim stūrītis, tam stūrītis,
man pac siēra viducītis.

ūs tuō pusi bālsu laīdu,
ku(r) zir^ad mana māmuliņa;
bālsu manu gan zir^adēja,
mani pašu nerezēja.

tīši laīdu ganīdama
kaļpa vīra pļaviņā;
zinājuōsi: es nebūšu
kaļpa vīra līgaviņa.

es isaūgu liēla meīta
tēvam zir^agus ganīdama;
pielūocīju pillu pūru
a vēciēmi pinēkliēm.

visa bija Jāņa zāle,
kūo raū Jāņa vakarā;
kūo nūo rīta saūlītē,
tā man lieti nederēja.

dies duōd meza lūrmanim
svina acis, alva kājas;
a kājām nestaīgāt,
ar acīm nerezēt.

cel, māmīņa, tu galviņu,
es paceļšu veleniņu.

budēļu tēvaīni, kur laūzi rīksti?
— zaļajā bir^azī, beŗeziņa galā.

pustīšām gūovīs ganu,
nuōvadiņa lūkuōdama;
ira labs nuōvadiņa,
nāu tikama arājiņa;
kūtri zir^agi, mālu kaīni,
kā duīnduŗi arājiņi.

saprāulējis uōzuōliņa
gaīda bišu ielienam,
savecējis tēva dēls
gaīda manis ūzaūgam;
es kā ruōze nūoziēdēšu,
tu kā krupis nūolēkāsi.

dēļu māte man vaīcāja:
māki šūt vai rakstīt;
tāus dēliņa nemācēja
cūkai sili pataīst.

visu gadu gulēju
sakar^aņu čupā;
kad atnāca budēji,
tad lidu laūkā.

gāismiņu āustuōt,
saūlti lēcuōt,
Jānītis taīšās pruōjām brāukt;
sīmtu ratu seīdesmit (= 160),
ssptīndesmit kučiērišu.

ku palika jaūnas meītas,
ka nerez staīgājam;
sāimeniēce paglabaīse
savā cūku mīzenī.

b) Drustu izloksne.

RKr. XV, 69; uzr. I. Cīrulis.

I.

Reīz mōcītōš goš uz boznīcu; ceļā viņam piastōjiās¹⁾ nabags un nu abi gōši kuāpā, Tikoi nabags biš toīsnprōtīgāks par mōcītōju. Viņiām voidzēs iāt upītei pōri. Nabags gōš

¹⁾ ia jālasa ie (visā šās izloksnes tekstā).

pa ūdeni tikpat labi, kā pa zemi, bēt mōcītōjam bis jāmeklē loīpa. Iāgōši boznīcā. Tiklīdz mōcītōš sōcis sprediķuat — iānōcis vēlc un piārakstiš uz kazas ādas, kas smēšiās, kas snaūduši — ori pošu mōcītōju piārakstiš. Pēc diāvōrdiām mōcītōš iās uz mōjām — piāstōjas akal nabags, oiziādami abi kuāpā. Ceļā mōcītōjam iāgribās dzēft. Oiziāt piā skoīdras upītes. Mōcītōš nuādzeras.

II.

Kuplā Kōrļa siāva gōse ar uātru meītu vakarā uz muīžu kārtās. Celš gōš pa tā saūktuā Duābuā grāvi, kur — kā runōši — velli rōdišiās. Minētās gōjējas nebīšas vēl piā Duābā grāva piānākušas, kad nuā meža izskrēs mazz bēc (bērnš) un sōcis tēcēt gōjējām pakaļ un raūdāt. Pēc kāda loīcīna, kad gōjējas bišas Duābojam grāvam pōri, bēc (bērnš) akal pazudis. Gōjējas dzirdēšas abas divas bēna raūdōšanu, bēt viāna uātroi nēkā nēsocise, juā katra duāmōse, ka uātra nedzirduāt¹) un tōdēļ negribēse uātras boīdit. Tikoi muīžā, kōjas aūdamas, abas sarunōšās un viāna uātroi stōstīse, ka dzirdēse bēnu (bērnū) brēcām, bet nedrīkstēse uātroi socīt.

II. Kursiskās izloksnes.

1. Dienvidkursas izloksnes.

a) Rucavas izloksne.

FBR. VIII, 141—142; uzr. doc. A. Ābele.

kur kūminas, braūkājāt
nuōsvīdušis kumelinis?
baznīcāja braūkājām,
pādī vārdū meklējām
baznīckuīnga grāmatā
desmitāja nuōdaļā
devītāja lapinā.

*

braūcam, kūminas,
pa zaļu bīrzi,
cērtam pādīti
līkstuošu kārti

kūmas sēda, beūķi līka,
nātres auga plāninā;
eķam, kūmas, minam nātres,
lai aūg maūras plāninā,
lai varēja mūs pādīte
pa plāninu rapazāt.

*

kas diūdē, kas aīdē
gar istubinu?
svēta Māre rībēja
gar istubinu.
nāč, Māre, iēkšāja
krustubu dzēft!

paldiēs, kūmina,
saīds alutinis!
kur rāvi, kūmina,
tuōs apiēnīšus?
Daūgavas malā
tai kārklīenā!
tūr zīles dziēdāja,
tūr lakstīgalas;
tūr jaūnas mērgēles
vaiņakus pina.

*

tuō naksninu negulēju,
kad kūmās riēdījuōs;
sudrabinu spuōžināju
villaīnites derināju.

*

ak jūs, mani zili svārki,
blaīdātiēs, blaīdātiēs!
sen jūs bijāt pelējuši,
šīs diēninas gaīdīdami!

*

es kupla kūmina,
kā kupenina!
viēns stūris namā,
viēns istubā;
tas trešais stūris
az nama duru!

*

kuō kūminas, darīsim
lapse pādi pagu(v)usi;
metīsim siētū mārku,
vaduōsim sev pādīti!

*

visi glāzi bi par vēltu,
šīs glāzīnis par naūdinu,
par sudraba gabalinu!

jaūni vīri, baūdinieki
pa vēsalam dāldeřam!
mēs siēvinu nabadzītes —
cik vīrini muīms iēdeve!

*

šilīņģis, vērdīņģis
ubaga naūda!
rubuļi dāldeři —
tā pādes naūda!

*

dižas kūmas gājušas
gařus makus vilka;
kad sāka raišīt,
atrada tukšus!

*

ciēmīnc mani kūmās lūdze,
dižas naūdas gribēdams, —
es ar sava līku diķi
sēžu galda galinā.

*

kūmās(i) iēdama
kažuōkus vilku,
lai aūga pādītī
spruōgāinas aves!

*

man pādīti didījuōt
skruzde ceļu pārtecēja;
lai tā tek rudzi, miēži
manai pādes klētīnā.

*

es pādīti didīdama
ruōzi bāžu azuōtē,
lai mana pādīte
kā ruōze aūga!

šķiņķā, diēvin, tai pādīti
— es tai niēka nešķiņķāšu —
kaltus ratus,
sešus bērus kumelēnus.

ai Aīnele, man pādīte,
negul ilgu šūpulī;
celiēs agri, aūn kājinas,
aptec tēvu, māmullīti,
apšēr baļtas avētēnas!

b) Nīcas izloksne.

Lett. Leseb. 99.

1. uōzuolīn, zēmarit[i]!
kam uozaūgi lejīnā?
cūkas tavas saknes raka,
meļtas zarus nuolauzīja,
vaļnucīnus puškuodamas.
2. zīnu, zīnu, bet netekšu,
kur aūg mana līgavīna:
az kalnīna lejīnā,
tai maģā sētīenā.
treji vaļ'ti sudrabuoti;
pa viēniem saūle lēce,
pa uotriem mēnestīns,
3. kuo dnomā tu, kundzīn,
uz zuōbēna atsaspīdis?
kuo, l'autīni, neduomāšu!
jaūni vien kaŗa-vīri!
cīts nevar buņgu nēst,
cīts — zuōbēnu vēcināt.
nēbēdā tu, kundzīn!
tie var visi buņgas nēst
ir zuōbēnus vēcināt.
- pa trešiem die[v]s iebrauce.
sešis bēris kumelīnis,
čētris kaltis ritentīnis.

c) Bārtas izloksne.

Lett. Leseb. 101.

1. Jānis sauce, Jānis brēce,
Jānim zir'gi pazuduši.
2. puīši, suīi, meļtu dēļ'
jūdzi tēk kājīnām;
es meļtīna puīšu dēļ'
ne nuo krēsla nesacēl'u.
3. gribēj[a] mani tautu dēļs,
kā ieraudzis, tā dabuit;
es nebiju lauku ir'be,
vanagam nuotvēřama.
4. tautas manu vēcuō māsu
az vaļ'tīnu saderēja;
eš juo jaūna, eš juo gudra,
es atcinu sētīenā
pie tēvīna, māmul'tes.
5. tautu meļta, sila lapsa,
glāūda manu kumelīnu;
vai tu glāūdi, vai neglāūdi,
tu nesēsi mugurā;
man pašam glāūditāja,
mugurā sēdētāja.
6. ar meļtām dancāt gāju,
naudu bēŗu zābakā;
meļtām skan sudrabīnc,
man — naudīnā zābakā.
7. tautu dēļa rudzu lauks
kā ēzars līgavās;
jā būs Dēkl'a, die[v]s vēlējis,
tuo maizīti es ēdīšu.

d) Kalētu izloksne.

Letf. Leseb. 97.

<p>1. priede, egle ziemu zal'a,
tā vasaru nezal'ava;
kušs kuocinc ziemu zal's,
tas vasaru nezal'ava.</p>	<p>3. ābelīte dievu lūdze,
lai vēd meitas šuo rudeni:
visi zari nuolikuši
cimdus, zekes žāvējuot.</p>
<p>2. vaiņak, manu vaiņacīnu!
vairāk zelta ne sudraba.
es izgaīsi kaīnīnā
gruōzu savu vaiņacīnu...
vaiņacīnc atspīdēja
pie brālīša nama duru.</p>	<p>4. visi mina pur'ava zāli,
lai tā grima dubenā;
tā ir mani ser'dienīti
visi lika valuodās.   5. ganīnc biju, ganuōs dzīnu,
gana drānas mugurā;
kad pamešu gana drānas,
gana dziesmas nedziedāju.</p>

e) Priekules izloksne.

Letf. Leseb. 97.

<p>1. kam, saulīte, spuōža lēci,
kam tu spuōži nespīdēji?
kam, meītiņa, daīli aūgi,
ka guodīnu neturēji?</p>	<p>4. tautaš jāja uōlu tiltu
ābuolaini kumelinu;
rīb tiltīnc, zviedz kumel'č,
skan sudraba iemauktīni.</p>
<p>2. dzēreiš puīšis bēdājās,
kur būs jēmt līgavīnu;
balta puķe ēzarā,
tā dzērēja līgavīna.</p>	<p>5. sīr^ami zīr^agi, jāūni puīši
lūkuo mani vizināt;
nav gabalu vizinaīši,
vaicā zeltu, sudrabinu.</p>
<p>3. celies, māte, cel galvīnu!
es pacel'ču velēnīnu.
teikšu mātei raūdādama,
kuo man dara sveša māte.</p>	<p>6. pats eš jūdzu, pats es braucu
pats par^avedu līgavīnu;
kuo līdz man tālu vēsta?
snauž pir^amā vakarā.</p>

2. Tāmnieku izloksnes.

a) Zlēku izloksne.

FBR. VII, 32—33; uzr. Paulu Līzbete

Kā vēlls pil taisēs.

Viēns vēlls taisēs viēnam kuīngam pil. Ka ta pil būs gatav, ta jāūzmin viņ vārds. Bet ja viš viņ nevārs ūzminēt, ta viš pajēms viņ gāl. Vakraē meit gās uz avat un dziērdeš: „Žūžu, mazeē Ērvatiņ, pāriēs Zuīts vakraē, pārnesēs kuīng gāl, kuīngam pil ūztaisi!“ Ta meit pārgās mā un teikas, ka iēkšēn tā vāreš un ka tuō kuīng sāuc Zuīts. Ta vēlls kuīng gāl nedabēs.

Kā vēlls treps kāls.

Kuņgs bi vēcs. Viš gribēs tāds treps, kāds neviēnam nav bīs. Viš duōmēs, kas viņam tāds ūzkaļs. Bīs pats pusdiēns laiks, kad viš āzgās. Uz(cēļ) viš satiēcs viēn vīriņ. Tas viņ sveičinēs un bīs pelikas drēbēs ģērbēs. Ta viš i teiēcs: „Jūs meklē kalē?“ Ta kuņgs i teiēcs, ka viš meklē un ka viš grib tāds treps, kāds neviēnam nav. Viš piējē m̄ tuō kalē šēpt. Tad viš pajē m̄ts muīžē, bet viņam nekas nav bīs. Nu viš prasēs dzeļz. Kuņgs i piērēs tuō dzeļz un vēds mā. Un viš viēn m̄r tik pras kuņgam, lai dzeļz duōd. Trīs reīzs vēsts mājēs dzeļ(z)s nu Kuldig. Kā āzvēsts, tā sasviēsts. Pa nakī tik kaļ. Tad tas kuņgs āzgās un teiēcs: „Šī beīdz m̄ē diēn.“ Viš teiēcs: „Man trūkst misēns“. Ta pārsūtīts vēl misēns. Un runadam a baruōn istabē, viš pazūds. Tad tik zin, ka viš i bīs vēlls un ne cilēks.

Teicēja 63 gadus veca.

Pelikeš strazds dziēd:
Še vīrs, še vīrs,
ziēm mišs, prāul eīds,
šķīkst ūdēņ nuōdzērēs.

Glabēt m̄n priēks pusdiēn,
pēc pusdiēn neglabat;
veļbērn āzmigaš,
veļvārts āzslēgaš.

Seīd krēsle, m̄n māsiņ,
nenuōlaiž sōvs aēs,
lai nuōlaiž tāūt dēļ,
kas pa lāūk attecē.

Kur, lai miņ, tu sēde,
kad es gā tāūtiņas?
Tē pašē kumļē
villāiniņ iēluōkēs.

Māns dēļ vērs kāv,
brūvē saīd ātīņ;
paš eīd, paš dzeīr,
m̄n vēd smīktņē.

Māz raš tē zālē;
kas vītal ēniņē;
māz pūriš tē meīte,
kas iēt kuņig lai drē.

Vo te tāūt klētņē
bez duban āvtiš;
iētēk mās a vaiņag,
bez vaiņag iztecē.

Es māzēs meītniš
piēkrāp puīs baīdnik,
rādē baīt akmentiņ,
cerē siēr gabliņ.

Kalabad, meīts, nedziēdē,
vo ju m̄s ruēzs neziēdē?
Es dziēdē, man ziēdē,
pa visim atmatim.

Ne es paī tāl iēs,
ne es sōv pūr vēš,
pa sliēksniņ viēn pārcēļ
tāūt dēļ klētņē.

Suõvasar bāliņam
spīt'dam viēn dzīvē:
drūmalīņš, pļāvmalīņš
guēšniņam nuõganē.

Viēns pats meit puñdrits
Zlēk kuñg nuõvadē;
trīs nuõvad puļš jā
pi tuõ māz puñdriļ.

Es iēbrīd ruēzītēs li pašim pādsem,
tā ziēd mān vaig gāl, kā sārkans ruēzs ziēd.

Iēs pruõjam mēs māsīņš,
viļksēm bērsz istabē,
lai zaļē mūs mūziš,
kā zaļē bērsz biērsz.

Ne miēgam, ne kāunam,
ne katram nelaīdas;
ne dižam, ne mazam
nejāūs sēv niēcinat.

Kar, māmiņ, šūpliļ,
kar kalņē, vējiņē,
ka navaīd šūptē,
lai šūpē vējmāt.

Sārgē, diēs, kā nu vēļļ
nu dzēre tēv dēļ:
meļ krusļ, vēļļs atstā,
kuõ darē a dzēre?

Tīsam gā, nebēdē,
pi tāūtīš, tēvdēļ;
kad tas gā kruõgē dzērt,
a pātag izmācē.

Es ūzāūg pi bāliņ
dreijatē istabē,
nu vēļ mān tāūts ves
sovē skļj būdiņē.

Ķiz, ķiz, tāūt dēļs,
tu rāūdē, es dziēdē,
tu rāūd mān nēiēdam,
es dziēd mātš nelaīzam.

Neviēns mān tā nemīļ,
kā mīļ mān tāūt dēļs:
apsēdz mān a svārkim,
iētin kājs kākē,

Es ūzāūg pi bāliņ
kā brūkliļ silīņē,
ka es gā tāūtiņēš
kā lapiņ nuõbālē.

Tāūtīts mān gradzniņ
piērmēs māūc, nevalķē,
kābtē viēn nesē, gaiđē
mān ūzāūgam.

Māt mān gāūzam rā, ka es liēļ dziēdtē:
„Gan tu sēv vaīndziņ šuõruden izdziēdēs sīvjēs tāūtiņēs“.

Baļts bērszīš luõcijas
bāleliņ lāūkmalē;
bāliš luõc zuēbniņ
tāūtām mās neduõdam.

Kuõ, tāūtīļ, glāūdjas
gar manam māsīņam?
ej glāūdēs puõrmalē
gar tim viļķ drīčeklim.

Skāļ iērb nuõkliēdzas
āz upišs kalniņē,
ciērs priēd, meš laiļ,
tā būs mān līgviņ.

Tuõ celiņ dārbas gā,
tuõ āzgā tāūtiņas,
dāzš lābs asriņš
tē celiņ malīņē.

b) Dundagas izloksne.

Letl. Leseb. 117—122.

poūsars.

Piezīme. Šai E. Dinsberga dzejolī pēc Fr. Adamoviča norādījumiem izrunu apzīmējis un tekstu dažās vietās pārlabojis prof. J. Endzelins.

1. rō, poūsars ārē, sniēgs iēt zemē,
jov ciņgāl plikk, kur paskatēs;
pret soūl[i] jov stūr un pamat[i] atkussš,
lēds izrussš, grāvēs paskārēs.

2. tiē liēlē kupiņ piēdrab[ajs] gatvē,
kas pa[r] sēt[ajs] miētēm pār[i] bilja,
kur azvakar vel Mazjāns skraidē,
nu izkussš tūr[i], ka lēds vien i[r].

3. vi[ri]šs teicc jov vakar cūrvel dzifdēs
az laīdar[u] dziēdam: tri lur li!
un šorit te az bišdārz biērzē
strazds ē[r] jov vītrē: tui ti ti!

4. nu šodien a[t]kal tād sil[t]a soūl[e] i[r],
ka stroūmēm vien skrej pažuōbēls,
un ja viš vel kāds diens tāds paliks,
tad ātēr izifs viss ziems cēl'.

5. rō, ka jov skrej pa visam malam
pa grāvēm ūdiš šur un tur,
un paskatēs, ka upps jov izplūdš,
azdaībšēs nēvar tapt nēkur.

6. lēds pascēlēs ka pluōsts dik[a] višē,
Mazjāns a[r] Britan[u] āb tur višē,
vel lēkē, daņcē, . . . spārdēs, —
ja tik uz vakar[u] nē-izifs.

7. tā, ak tu luōps, kas nu i dubēl'!
tu nēzin, kur kāj[u] likt, kur cēt.
. . . pār[i] pa[r] cel'ēm eskrej grāvē
pe bedēr iēdam ūdiņ smēlt.

8. akk peskrejs pil[n]s li pašam malam
a[r] strutēn ūdiņ, smīfd tik vien;
nē tuō var dzēt, nē eidan vārt vaīrs, —
un poūsar[a] laīkē slāpst a[r] vien[u].

9. ēs tic, ka sulam vajag tecct jov
az piēdrab[u] pe tuō liēlē bērz;
but vak[a]rē pušēm jaliēk euft, —
tur petecē dīvs puzmuccs pēr[n].

10. ja būs a'vien vel tād silt[i] vakē,
tik mīlīg, lēn . . . ,
ka azvakar un vakar-vakrēs,
tad vārds sāks kuōrks[tēt] pa dūnāp[a]šēm.

11. . . . louks nokusss ē[r], ka cūk[a]s vārs rakt dābt
un vizbēls ploukt pa krūmapšēm.

12. lē mīl'ēs diēvi[n]š duōt[u], ka tā nu
a'vien iēt[u] pruōj tas ziēm[a] un sniēgs,
lē tapt[u] tiē bagat[i] luōpi[n]i klajmē!
tas but mušs nabag[a] l'ouđēms priēks.

13. tu nēzin vārs, kuō duōt tiēm priēksē:
griēsts viss tīr[i] plikk jov nograbant,
. . . un viss siēm[a] zied[i] tiēm saplucant.

14. kas tiē pa[r] braņgam, trēknam ajam
bi rudiņ, kad tuōs stalē likk!
nu tād[i], lē vāran dēgan galē
tuōs nēs: tīr[i] koul[i] un ād[a] un plikk!

15. nē pašš spēj ēst, nē jēr[us] vārs zidant;
u cēt no tādēms var kād[u] priēk[u]?
tūō pašš piēm[u], kuō no guōjam izslouc,
jēr[i] izdzer, ka tiēm nēpetiēk.

16. nu viss ziēm[a]s broūksšēns jalaiz val'ē:
zīrg sadzīt[i], ka tik klanēs v'ien . . .

17. tīr[i] petdēs gaļs šuō poušar[u] ruōkē!
tu nēzin, kuō cēt l'ouđēms priēksē:
nē rāciņ vaīd, nē kāp[uo]st[i], nē ziēriņ,
viss trouciņ[i] tukš, kur skatēs iēksē.

18. rūdz izlijš, nēvar mēiz[i] nē izcēpt;
tiē mēž[i] nu vel tas atspāids i[r];
duz[a]s iztērt viss pe pasar[u] luōpēms,
s'eēns sapūjs ē[r] tas pats, kas bi.

19. pa Juōr'gēm kungam reñt[e] būs janēs:
viss matt stāv[u] cel'ēs: kur tuō jēms?
nē pēlnt kuō dabē, nē kuō pārduōt;
rēdzs, kuō viņ žēligs prāts nu lems.

20. kaļp[i], puīš[i] un meit[a]s viss kuōrnē v'ien tik:
ja nēsūol[i]s labak ēst tiēms duōt,
uzsacēš rudiņ, Juōr'gēs atstās.
ta[d] meklē citts! nu, u tu pruōt?

21. rō, Prics a[r] Trīn[a]s no skuōl[u] nāk mājēs,
tiēms e[r] vaig līdz ik reiz[e]s sōv tiēs[u].
joūn[n]edēl' jaraīd[a] vel, tad vaīrs nē;
dārb[u] mājēs diēzgan! žēlīgs diē[v]s!

22. Mazjān! kuō tu tā azēls[i]s eskrej?
u tēv kas āre izbiēde?
„nē, . . . uz laīdar[u] pašē čukre
tag-dīteš ciēlav[u] eroūdze.“

23. lāb, lāb, man dēls! vēcc l'oud[i]s tā runē:
kad pirmē reiz[i] uz juūn[u] tuō rēdz,
tad oūgam gār līn, bet īs[i] īsīn[i],
ja eroūg[a], kad pa zēm tas lēc.

24. kad viss tāpat šuō poūsar[u] notiēk,
ka katar gād tas noticēs i:
sniēgs zemē iēt, nāk putēn mājēs,
un agrak, nēka pēr[u] tas bi;

25. tad tic: diēv[a] gādšēn tāpat būs vel,
ka li šobrid vi[n]š palīdzēs.
kas pelūd z diēv[u] un guōdig[i] strādē,
tas iztiks . . . , ka peznākēs.

26. kuō šonedēl' juūns skuōlē mācē?
ka soūl[e] stāv ciēt[i], ka pasoūl[e] skrej?
u vācīks e kād[u]s vārd[u]s juūns rādē?
tuō vāidzt, lē gudrē nē-izsmej.

27. bē[r]n[i], nēskraid[a] jal a[r] basam kājam
pa snieg[u], pa lēd un soūl[e]s ap[a]šēs!
gan edābs jūs tuō liēlē kāsal;
kas tad a[r] juūns lē nozgalēs!

28. un nēskraid[a] aplam āre no ritēms
bez putankumas! ekuōž kuō,
ka dzēgēz nēdabē jūs azkukkt,
un azsmakkš nēpaliēk coūr tuō!

29. kad būs viss putēn pārnāk[u]š[i] mājēs,
un dzēgēzs kukks un beznik dzied[ā]s,
un lakstgāls ličēs puōg[ā]s pa iēvam,
būs izplaūk[u]š[i] lapps un ābēl[e]s zied[ē]s, —

30. tad vārs jūs skraid[i]t pa ār[u], ka patīk,
pa aploūk[u] un pa dīkmalam,
dzīt ājs uz biērz[i] un guōjs uz upmāl,
iēt vak[a]rē līdz uz pegul'ēm.

31. tad mēs ar pušēm loūķē ârt iēs,
sēs ūz[a]s un miež[u]s, stād[is] rāciņ[u]s e[r],
diev[u] slāvde[m], ka bārg[a] ziem[a] būs pārciēsts,
lūgs viņ, lē vasar[u] apsveitē.

32. klò! Añn[a] pe vak[al]riņem jov klope!
dziv[uo]ts šodien diēzgan! iēsam tad;
tik sēb tâ muķskš[ē]t pa gaviņ vak[al]rēm —
tas nētik man vaīrs it nēkad.

III. Vidzemes lībiskās izloksnes.

a) Pēterupes izloksne.

RKr. XIII, 68; uzr. prof. J. Endzelīns un K. Mūlenbachs.

Teicēja, gadus 80 veca, no Carnikavas.

Kuļti gāju rijiņā,
ni spriguli vēcināt;
dzīvuot gāju taūtiņās,
ni diēver_u līdzināt.

Jānic sēž kalniņā,
zāl'a nast_a mugurā;
nāc, Jāniti, lejiņā,
duōd manam telitem!

Paļdiēs sak_u māmiņāⁱ,
kas man Jāni vārdā lika:
kad atnāc_a Jān_a diēn^a,
visi Jāni daūdzinaj.

Jānim siēva pazudusi,
Jān_a nakti līgajuot;
cel, Jāniti, liēl_u taļku,
meklē savu līgaviņ_u!

b) Lēdurgas izloksne.

RKr. XIII, 67—68; uzr. prof. J. Endzelīns un K. Mūlenbachs.

1. Lēdurga.

Es, piēdzēr^s kā vilciņč,
iēbāž galv_u krūmiņā;
lai veķēja, kas gribeja,
apkār man_u rūcumuo.

Nākat kuōpa, dafb_a lāūd^s,
es juņis grib_u dafb_u duot:
sīk_as uōl_as upite,
veļkat viņ_us maliņā!

Div stabⁱ, us tiēm stabiem muc', us tuo muc' buņb', us
tuo buņb' birž', tami birži irb's dzīva iēkša.

Kūkum tēs, garast mātē, gloūdan bērniņⁱ.

Sprīž' gār, liēt', apaļa un ciēt': iēbāž mēlla coūruma,
dar, kas pašam prātam tīk.

2. Igate.

Viēnc muņs nuōslik Mašīn-ēzara, un muņs nuōdedz
iēsāl-rij, kur iēsāl taīsi un labib žavej. Muņs tur bi jāiēt
vaktet divim vīrim (kuņks muņs stellej), un tur mēs gulejam
rija piē luōg un redzej sapnes: tas nuōslikušais seiž aiz luōg.

Viņ'č grib muņs baīdit; mēs taīs luōg val'a un saūc, kuō
viņ'č grib nuō muņs. Ta viņ'č ļec nuō zem āūkša un skrej
uz ęzar, kur viņ'č bij slicis.

3. Vidriži.

Kalejš kāl_a debesis,
uēgl_es bir_a Dāūgava.

Žēli, žēli vanagam:
cālis brēc_a kaņepes.

c) Liepupes izloksne.

RKr. XIII, 67; uzr. prof. J. Endzelīns un K. Mūlenbachs.

Jānišam siēv pazud
Jān_u nakt līgadam;
Pēter diēn a[t]dabaj
Pētersil's¹ lasidam.

nuōmin nāt_s, nuōmin zāl's,
laj aūg baīt kāpastiņ!

Saūlit sēj sidrabiņ
čēlmana lūduma;
sēj, saūlit, man tiēs
paša čēlm's galiņa;

Lec Jānit, kur ļegdam,
lec kāpast dārziņa!

d) Limbažu izloksne.

RKr. XIII, 67; uzr. prof. J. Endzelīns un K. Mūlenbachs.

Viēnam tēvam biš trīs dēl', viņ gaīdiļ gaīdiš us tēvam
nāv. Ka tēs nuōmir's, ta viņ dabaš tuo ziņg. Viēnđen pīrmaš
dēls izbrāuc ziņg un nedev ęst; uōtradiēn izbrāuc uōtraš dēls
un nedev ęst; treša diēn izbrāuc trešaš dēls un ar nedev ęst.
Ka nu viņ ęst nedev, ta tas ziņks nuōsprād_z's. Tad viņ dabaš
tik tuo ād; (viņ nau lāg ędinaš tuo ziņg.)

e) Umurgas izloksne.

RKr. XIII, 67; uzr. prof. J. Endzelīns un K. Mūlenbachs.

Kur Katvar-ęzafs, tur agrakim laikim ęsat vīr aruš: tur
biš tīruņs. Un ta nāc's meļs debes's² pa gaīs šūāgdam, un
viēnc vārn brēc's, lai bēg, ka ęzafs nāk. Cit aizbēguš pruō-
jam, viēnc palic's, tas nau vareš aizbēkt: uznāc's ęzafs vīfsu.
Tagad nevarat zvejat, ka zvejajat, ta saplēšat tīkļ.

f) Svētciema izloksne.

RKr. XIII, 66; uzr. prof. J. Endzelīns un K. Mūlenbachs.

1.

Tiēm reizim, agrakas laikas, gāj zēnc lūkt kāzas muī-
kuņg'. Muīškuņks rakst, zēnc stāv; muīškuņks u[s]skat: „kuō

¹ M. Pētersil's.

² M. debes.

tu stāv?“ Puīk atsēžas. „Uñcvat, kuô tu sēž?“ Puīk nuôgul'as uz grīd zeme. „Uñcvat, kuô tu gul'?“ Ka nau brīv gulat¹, puīk cel'as aūkša. Nu muīškuñks pras: „kuô tu teīks?“ „Es juñs nāc kāzas lūkt.“ „Vai labaks nebij, kas nāc lūkt?“ „Tiē labaki gāj pēc labakim, un es nāc piē juñs.“

Teicēja, gadus 70 veca, no Sveiciema.

Skuju, skuju, bāleliñ!	Aiziēdam, skujenieki.
nelaūžat klēt ^u juñt!	labu slav ^u aizņsāt:
lai palēk māsiñam	diēzgan ēst, diēzgan dzērt,
vēl iēkša dzīvašan!	diēzgan oūz kumēl'am.

Ka tiē kāzi bij līdz pusnaktam nuôdzēfti, tad mičaj; viēnc vedejmāt lik^a micⁱ galva, tad akal dziēdaj:

Pašķibi, pašķibi
jaūnmār^aša[m] micita.

Kur gāja panasnieki sleñderat?	ēdat gal', panasnieki,
Voi gāja stali stērķelat?	lejat sul' āzuta!
Tapēc muñs kumēl'i ģermigi dzime	Kur ^u ciēm garēm gāj,
likim kājim, loūkim piērim.	ciēm ^a suñus lacinaj.

2.

FBR. XV, 75—76; uzr. E. Putniņš.

tēs miřdams māciš sou dēļ, biēzi lai neiēt radas, grūtnej ķēu lai neduô uōtram strādat un tāli-lai neņem siēu. dēļs tuô gribeš nuôlikt vēra un deus ķēu uōtram strādat. ķēu izmetas, un viņč [otrs] kumēļ iēvilcs krūmas. dēļs rezeš, klusam gāš un nuôdīraš kumēļ un nau saciš ne čet^u. ta viņč gāš radas piē mās. mās nau viņ vaļ ne ēdinaš, ne zērdinaš tā ka agrak un lies gulet turpat, ku biš bēnam netīri poñcki. ta viņč paņēms bēnam drēb ķeša un aizgāš. siēu ta viņč gāš ņēm^t uz tālim valstim [= pagastiem]. kāzas nu biš istaisiti visādi miēlasti. bet viņč uzdevas pa nabag un nuôgūlas piē krās. šie gaidiš brūgan, bet tas nau nācs. atnācs uōtrš brūganc un aizgāš a brūt gulet. brūt guleš tā pat abģērbas. dēļs aplīdes apuž guļt un nuôgriēzs brūtam bruņčast un aizgāš. nu viņč nācs ritigi kāzs tāisit. uz baznic viņč paņēms viš tuōs mañts līz un rādiš mācitajam un teīcs, kuô tēs miřdams nuômāciš. un iznācs, ka tas tāisniņs, un viņč aizgāš āra pa durim pruôm.

* * *

viēnc karvīrs apreceš joūn siēu, bet tū liņ biš viņam jāiēt kara. nābuñks teīcs, vaļ šis uzgalvojat [= uzticoties] sou

¹ M. gulēt.

siēvam. viņč uzgaļvojat, un viņč actās siēvam vis darišan un pil. tuō nābuŗg soũcs pa Bik. tā žīvoš lab laik. nu žīfdeš, ka nāks vīrs māja. viēn vakar adbroũcs nabaks a lād un lūzs nakcmāi. lād nuōlics puōrūza, un tur bīš iēkša Bik. siēu gāš nakti uz atej. nābuŗks tikam nuōņēms kuŗp un grēzan un rezeš, ka siēu nēsa mēļ baņt uz plik miēs. viņč gāš vīram preti un sastāstīš. pa tuō kuŗp vīrs nau ticeš, bet ka Bik rādiš grēzan un teĩcs, ka siēu nēsa mēļ baņt uz plik miēs, ta palics traki sīfdiks. nu vīrs broũcs, un siēu skrēis preti. viņč šāus trīs reĩz uz siēu un nau vareš nuōsoūt. ta viņč adeus māi nābuŗgam — tā bīš nuōderec — un lics siēu beņdim nuōgalinat un atņest viņam sīfd, pluņčs un akņs. beņdi nau galinaš. viņi nuōkāus viēn sup un neš vīram pluņčs un akņs parādit, bet viņč nau pribeš rezet. beņdi istaĩsīš zēļt zārķ un iēlaĩds siēu žiņ ēzara. uōtra puse zveĩneki rezeš kuō spīdan un tīķl nuō pakaļ un vēļķ āra. šī lūzes un dabuš vīreš drēbs. nu viņč gāš pa ceļ un rezeš, ka vīrs iēber vis noūd uōzola un aizbroũc. viņč [= sieva] gāš viņam nuō pakaļ un lūzs daŗb, uzdeus, ka Jaņcs vārda. viņč skaldiš malk, taĩsīš ēden, un citi viņ nuōsoũcs pa ķēķ Jaņc. nu tur viēnam kuņgam meit palics slims. kuņks suōliš pus maņt tam, kas izārstes. ārsti nau vareš izārstet. ķēķ Jaņcs teĩcs, ka izārstes. meit tādām puŗkam istāstīš viš soņs vaĩns un nau koũnejes. ķēķ Jaņcs aizgāš uz aptēķer peĩc zālim un iēdeus meitam, un tas bīš vēsals. šīē brīnījes gan, bet maņt bīš jāduōd. viņč nau gribeš ne kuō vaŗrak, ka karit un tuō kuņg, kas viņam vīrs, pa kaĩcer. uz vēcō muĩz aizlaĩds žiņ, lai istaĩs milzīgs žīrs un saaicina viš vēcš, vēcš un jaũns. piē uōzol viņč lics apturet un izņēmt noūd. šīs duōmaš: „nu gan broũc a vēļ.“ nu viņi aizbroũcs. ka paeĩds piĩma eĩden, ta lics lai stāst pasaks. Bik istāstīš, kā viņč dabuš māi. vīram vaĩgi viēn saĩcs. ta stāstīš beņdi, kuō viņi dariš. viēnc zveĩneks bīš nuōmīrs, bet uōtņs teĩcs akal, ka siēu izvīķuši āra un palaĩds vaļa, nezīnat, kur nu ēsat. ta uz reĩz šī vērs vaļa tuōš krũts un teĩcs: „te i tas madām — agrak luk soũc pa madāmim — un tas i tas kuņks!“ tuō nābuŗg iēlik nēķļ muca un a žīfgim sadragaj.

* * *

viēnc nabaks ēsat gāš apat riņķi, bet viņč bīš diēs. viņč saĩmnecam lūzas, lai kuō duōd. saĩmnec paņēms maĩz un pārgriēzs sīpal uz trīs daļ un iēdeus. ta viņč aizgāš piē vīr un istāstīš un aĩcinaš vīr ciēma, teĩcs, ka būs laĩst žiņ. kad-reĩz mas sunic pīnes pa kājīm, un vīrs duōmaš, ka tas nu pat i tas žiņ. viņč gāš līz un rezeš, ka piē kuōķ stāu trīs siēus.

vienam bīs sloūcenc ruōka, uōtram maīz un sīpals uz trīs daļ,
 un trešas smēls ūden. ta nācs tukš glāž istaps. uōtra istaba
 bīs glāž boīmbi, treša istaba bīs vęčas vecic. nu viņ ēdinaš un
 žērdinaš ka pa kāzim. nu vīrs gāš pruōjam, un vecic prasiš,
 vai šis rezeš a kuō. tā un tā. ta vecic teīcs, ka tas, kas
 ūden smeļat, tas mērat cilvēkim grēks, tas a sīpolim ēsat
 viņam siēu, kas pa vis lažk tik douž tik ēsat iēdeus uōtram.
 a sloūcen tas ēsat raganet. tiē glāž boīmbi ēsat pērkonc.

g) Vecsalacas izloksne.

RKr. XIII, 66; uzr. prof. J. Endzelīns un K. Mülenbachs.

Kur, gaili[t], tu tecej	Es tecej meitu cēlt'.
mīltanam kājiņam?	meitam jāj precinieki;
Es meitam iskašaj	meitam galv neķemmet,
treju rītu mal'umiņ.	istabiņ neslāūcit.

h) Alojās izloksne.

RKr. XIII, 65; uzr. prof. J. Endzelīns un K. Mülenbachs.

Vienam tēvam bi trīs dēl', div' bi gudr' un vienc bi duīš.
 Tā mātē, tuo dumo dēl' izvadiš loūka, laj iēmācas gudruma; un
 ta māciš, kuō dabu, tuo la¹ nēm līdz. Bet ciēma viņam ticis
 duōc kumel'č; viņam nou biš apoūš, un tā viņ'č nou vareš vest
 līdz. Mātē sak: „ak tu duīš! kam tu neīēm apoūš līdz!“ Un
 ta uōtr' diēn viņ'č izgāš uōtra ciēma, tur viņam tic'is duōc smuk
 meit. Viīč bāz's meitaj apoūš's galva, bet tā meit nou nāc's
 līdz. Treša diēna viņ'č akal izgāš ciēma, un tur viņam tic'is
 duōc uōl's ēst, bet viņ'č piīmo reiz ēd's tuōš uōl's un ēd's ar
 vis miz. Mātē teic: „ak tu duīš! tiē' jou bi jāmizo“. Čętufta
 diēna viņam akal gadijas ciēma iēt; tad viņam duōc ziīn' ēst.
 Tad viņ'č ir nēm's un mizoš tuōš ziīn's. Māja viņ'č stāstiš
 mātēj, ka viņam tād' mazin apal' tic'is duōc ēst, un viņ'č vis's
 nuōmizoš pa viņam. Tā mātē teic: „tiē' jou nebi jāmizo!“
 Mātē viņ'č akal stelles, laj iēt loūka un māčas gudruma: kur
 div kuōpa, tur lai grūž sav dęgun a staīpa; būs tikt kād'
 vārd, gudraks. Bet gadijes, ka div suī plēšas, un suī sa-
 plēsuš viņam dęgunu. Viīč gāš māja un stāstiš mātēj, ka div
 gabal biš kuōpa, un viņ'č grūd's sav dęgun staīpa, un tiē biš
 suī un saplēsuš viņam dęgun. Mātē teic: „āk tu duīš!
 kapēc tu neīēm kuōk un viņ's neiškīr? ka tu vēl rēdz, ka div
 gabal kuōpa, ta tūlin nēm kuōk un vaza!“ Viīč gāš pa cel'
 akal un redzeš, ka div vīr runajas, tad viņ'č nēm's kuōk un
 sác's viņ's tūlin vazat. Bet tiē nēmuš un viņ' kriētni nuōpēruš.

¹ M. laj.

IV. Vidzemes augšzemnieku izloksnes.

a) Jaunrozes izloksne.

FBR. VIII, 21; uzr. doc. A. Ābele un M. Lepika.

vacis Trāis, mō^acītāis, racs grāvi, un bēis trokiski kofsts; nūmets biksas zemē un ōizgō^ajs grāvi ragdams tō^alāki prūm. nō^akuš gonu pūikas un sajāukuš vacā Trāija biksas. tis nava^arāis bikšu apvilkt kō^ajā, panēms biksas padusē un ōizgō^ajs tō^apat iz mō^ajām. nu tō^a lāika saka: sajucs kō^a vacā Trāija biksas.

vacis, ekūr, dzeivūis Oburūs. viņš piercs ziŕgu Sila tiergā. brāucs iz mō^ajām nū Sila tierga, padziērs (= iedzēries) un tod, ekur ita pat, pī Lōuša krūga... tam beī zēļļi treīs goboli. tī zēļļi redz, ka tis vecs snāuž un dūmā: nūnemšam tū ziŕgu un pō^ardūsam Opas tiergā. pīsiejuši tū ziŕgu krūga priškā pī latara stoba un skatīšis, kū nu daris tis vecs ar tū ziŕgu, vōi nešs, vōi nanēšs.

b) Mazlaicenes izloksne.

FBR. VIII, 22—23; doc. A. Ābele un M. Lepika.

Svⁱeša mūota man sūlija
tēiras māizas brūkastī:
nēi nu tēiras, nēi palavās —
sāulīta jāu pavakariē.
pistā groūstu, pāllūs captu —
tū viēl dⁱeva v^ookarā.

gon tu doūsi, es nanⁱešū
Dīva gōlda galiņā!

*

nēi var divi, nēi var tāvi
svⁱešas mūotas iskālpuōt:
stāvādama kūojas āvu,
tacādama joūstu joūzu!

*

turi, turi, svⁱeša mūota,
munu r^oosas bridumiņu,

Kuō vacūs laikās izdⁱeva pī vēira.

atnūoca divi mūotītas: vēira mūota un viēl lika ūtra; mⁱešs nazinām, ka viņas nūoks. atnⁱesa pusstupa brāndana, un tū brāndana pudali izlika iz gōda. tod tūos mūotītas sacija: moūsīm caūnīta pazudusa, mⁱešs tūos mⁱeklajam, vōi joūs esat rⁱedzaīši? tod suōka saprast, ka priⁱecanīcas ir un sāuca mans, lai es nūokūt šī. dagūoju es, tod prasija t^aus: māitip, vōi tod tu gribi nūeīt pī vēira? es nēikūo nazinuōdama pagrīzūs nūst, suōku rāuduōt: ka joūs mani tik jāūnu prūjuōm laīssat svⁱešā nazinamā vitā. tēi ūtra sīvīta nu sacija: bārnc mēilīs, tev tik grōuši jūostrūoduō, tev jūoeīt mūižas dofbūs; tur na-

boûs dasmitûos daļas doþba, kuõ ita ir. es nuþufdaju, tod juõeit jau boûs, a tok es brõugana našu riedzaîsa. g^uon jau ka puõtaru skaititu eîsi, to i riedziêsi. liêja vèira mùota brãndanu gluõziê un tod sacija: tu esi tòi caunîta, kù mies mieklajam, tod dziefam iz viesalîbu, iz lobu laimi. nu tod man beî pifmie juõdzer tòi brãdana gluõza ar vèira mùoti iz pusiêm. tod izdziêram tû vusu pusstupu, pamilâm, un kod guõ prûjuôm, tod nûrunâm, kod eîsam puõtaru skaititu. tod beî ikveinai juõdoûd pa puõrai cimdu un joûstas kluõt. ûtarnik beî priecanicas un pigdin beî juõeit puõtaru skaititu. nu piêdã gola beî juõisuõk un juõnuskaita vuš atspriekliþ da pifmîem bâuþlam. man mietãs veina zilbîta, un man beî juõskaita ûrtru rãizi — tik blãgs beî vacis Trãis... pi skûlas ustabas durîm stãvã ti divi brõugani, bet es nazinaju, kuris muns brõugans. Suõkam eît iz muõcîtaju. tis ûtris brõugans niêma savai brõturai õiz rûkas, es guõju tuõpat bez ziņas, stuõjûs vin tam puîsam sùnûs, muõcîtãis prasa tam puîsam: voi tu griþi viþu niefmît? puîs saka: jã! man prasa: voi tu griþi pi viþa eit? — jã! un tuõ ir bãigts. kod nuõcam prûjam, tod veîns nu ûtra par gabaliþu, nuõcam cãur Rûomaþu mùizu cãuri, tur beî iz p^uogalma çetri kùortu zuþi. tod palikãs þis stãvãtu, kamar es lèidza tiku. tod izgûom tai mùizai cãuri, tur natuõli beî mozs krûdziþš — tad guõjam jau soûþus treîs veîns nu ûtra da tam krûdziþam. tur isþirka stûpu õls un sadziêram. tãvi beî lèidz ar juõþu zifgîm; nu krûdziþa tod þkèiramiês.

c) Veclaicenes izloksne.

FBR. VIII, 22; uzr. doc. A. Åbele un M. Lepika.

nadûmuõ, vèira mùota,
tava tîsa nazudîs;
jau munã puõriþã
îvas vãza issãutãta.

*

kur liksam, mies mùosiņas,
tû bofgaju vèira mùoti?
sasîsam tã kùojas, rûkas,
kãrsam nama cakulã!

*

kur liksam, mies mùosiņas
brûõļa sîvas dievumiþu?
puõrã likt navaraî,
sãtmalî-cõukas raka.

timsa tãutu ustabiþa,
timsi tãutu svieca dag;
nuõc iþkã kamarî,
vusjaunîs buõlaliþ!

*

jau tãutîts naûdu skãita
par mùosiņas vaiþuciþu;
situ dõuri iz galdiþa,
kuõ atlieca sk_uobaþga.

*

tãutîsam goîda žãl,
viêl žãluõk man saþ mùosin';
tãutîsam goîd adûs,
kas mùosiþu man adûs?

271
d) Jaunlaicenes izloksne.

FBR. VIII, 21—22; uzr. doc. A. Ābele un M. Lepika.

bitīt lila, bitīt m^uoza,
bitīt mada nazaīņ; *zades*
mūosiņ lila, mūosiņ m^uoza.
mūosiņ kūorpju vōlkuōtā.

*

es pazēistu tū pūisīti,
kuris šūgod sīvu niēms:
iz actīpuōm capurīta,
kūojas pa z'emi vālk.

*

grōuši pōuta sila prīda
smolku lītu pilejusa;
gāuži raūd tī biernīņi,
kam nav tāva māmiņas.

*

sviēša mūota r^uoganiņa
par gūntīņu māizi dīeva;
t'ec būoranīt ap gūntīņu,
lāi rūciņas nasadag.

*

vusu dinu bitas dzīnu
garam vusai sila molai;
tur sadzinu, tur satrinču
kōlla mūižas ūzulā.

*

suņam dīevu zač'a lāpu,
lāi dzan pūišus klajumā;
tur izdzina vacu pūisi
nūpleišusuōm biksaniēm.

*

migla, migla, lila rosa,
muns būolaliņš pigulā;
c'elis, māitiņ, āun kūoīņas;
āi būoliņa pakaļā.

*

samoksāt sviēši ļauc
munu rēita takumiņu:
treiš rāizišu klietiņā,
picu rāizu niemiņā. *)

*

paga, paga, dālu mūota,
ka es īšu namiņā *)
vāi boūs kūoši, vāi pagala,
tis īs tavā mugarā!

*

š'ē, kūndzīta, tavas bitas,
dūd man vīnu z'eltanīti!
āi, pūisīti, ustabiņā,
n'iem nu pūlkas kuru grib'

e) Lejasciema izloksne.

FBR. IV, 50—51; uzr. doc. A. Ābele.

I. 1. Vēira m^oāte bādajās
mozu pōuru irāugūt;
nabādajīs, vēira m^oāte,
tava tīsa nazudīs:
pošā pōura dibanā
dr^oātēm veīta pātadziņa.

2. nabadaīīs, vēira m^oāte,
tava tīsa nazudīs:
lāi boūs k^oāši vāi pagales,
tī boūs tavā mugurā.

3. es pīsaku tev, m^oāmiņa,
k^oā lobam cilvakam:
boūs Minnīti agri celt,
naboūs agri nicināt.

4. kod Minnīte māizi ceps,
nas^eēd mūldas galiņā;
nas^eēd mūldas galiņā,
kukulišus skāitīdama.

*) Vienas un tās pašas personas izrunā.

<p>5. ādat gaļu panaksnīki,
padusēs žņaudzīdami;
lāi tak zupa gar vādaru,
z^oābakā čūrkstādama.</p> <p>6. mōusu pūiši bādajās,
kur boūs āitām redeles:
panaksnīcām rati zūbi,
tur boūs āitām redeles.</p> <p>7. mōusu pūiši bādajās,
kur boūs šķelt lemesnīcas:
panaksnīcām plotas m^eēles,
tur boūs šķelt lemesnīcas.</p> <p>8. kù tì mōusu kaķi ņaud,
par pogaļmu stāigajūt:
panaksnīku maītiņām
peļu kūorpes k^oājiņā.</p> <p>9. panaksnīki dasu prasa,
kur bej man dasas ņemīt;
rāiba kuce gubenī,
tāi(=tā) dasiņas ritenaj.</p> | <p>10. kas tur speīd, kas tur miřdz
k^oāzu m^oātes ustabā.
k^oāzu m^oātei zālta āube—
t^oā speīdeja, t^oā miřdzeja.</p> <p>11. dūmajam, minejam,
kur t^oāduš redzejam:
C^eēsu (ne Cāsu) d^oārzā.
kacanus krāmšut.</p> <p>12. atsas^eēdās brōutes br^oāls
sveķainā sūliņā;
k^oā c^eēlās — švierksteja,
k^oā s^eēdās — plēiškeja.</p> <p>13. brōutes br^oālam gari moti,
navar labi izsukāt;
peles bārņus patāisījšas
pošūs motu galiņūs.</p> <p>14. kù t^oās mōusu vistas lasa,
par pagaļmu stāigajūt:
panaksnīku m^oāmiņām
utu kules pabirušas.</p> |
|--|---|

II. p^oārsaka: 1. vēiram bejse mulļa siva. viņam bejs pūlka naūdas. viņš dūmajs, k^oā nu šis tū naūdu varātu paglobāt. lics tū sīvu dūbē, un kl^oājs ^oādu viersū, un kāisijs labību viersū, un sasāucs pēiles un zūss, un vistas — lāi nu tū ād. tì kasa un ād, un nu ir lils trūksnis. pa tū stofpu, k^oāmār siva dūbē, t^oāmār šis nūglobaj naūdu. nu dzan putņus nūstu, un ņam ^oādu nūstu un saka: siviņ, n^oāc nu, nu ir kari p^oārgajši. siva saka: vōi itī bej gāganu kari? tū naūdas pūdu vēirs tikmār nūglobajs.

2. vīna siva nam^oācejse k^oāpustus v^oārit. pibraucs žēids, un viņa prasijse, k^oā lāi šāi (=šī) izv^oārut k^oāpustus. žēids sacijs, lāi likut gaļu pī k^oāpustīm kl^oātu. siva likuse gaļu d^oārzā iz k^oāpustu galviņām. suns juts gaļas smoku un n^oācs gaļas āstu. siva redz, ka suns ād gaļu; ņāmuse suni cīti un vaduse kl^eētī. kl^eētī bejse ols muca. siva s^eējse suni pī ols mucas topas un s^oākuse sist tū suni. suns rāvs (=rāvis) ols mucas topu ^oārā un prūjam ar visu topu. un ols ^oārā, un visa kl^eēts pilla ar oli. ņāmuse puspōuru kvišu miltu, puspōuru rudzu miltu un bāruse tai kl^eētī iškā. vēirs brāucs m^oājā nū dziernavām, un siva sacijse, ka suns šāi ap^eēds gaļu, un ka šāi s^eējse suni pī ols mucas topas, un iztecejs

viss ols; un šai bāruse kvīšu miltus un rudzu miltus. vērs nazinajs, vāi smītts, vāi dusmūtts.

f) Vecgulbenes izloksne.

FBR. V, 157—158; uzr. E. Hauzenberga.

I. Kuōds cilvēks nakti brāuca nū Kēigas ar līnm. meža vidā tam uzsiēdts svešs cilvēks iz vazuma un narunājs nīj vūorda. rēidzinīkam tis izlicis gluži ērmūti (ar e!), tūopiēc prasijs: „kū tu iz muna vazuma siēdts?“ svešis sacijs: „brūol, tu jav pa munu ceļu brāuci.“ — „kuō pa tavu ceļu? — ceļš visīm pīder.“ — „tisa gon, brūol, — pīder visīm, bet man itis ceļš jūovaktei un desmit vērstis tūolāki viel naūdas kotlis zam ūzula; ja tu, brūol, zam ūzula paroktu, tad tev naūda tīktu.“ — „viss labil rokšu gon tū naūdu,“ rēidzenīks sacijs, „bet soki man, kūopiēc mani vīnumier par brūoli sāuc: tu esi svešs, i es ešu svešs.“ — „nī'kūo, brūol, nāsam vis sveši: kod tava mūote viēl maīta bej, tod es viņai pīdzimu, bet viņa mani aproka dzeivu zam ūzula; un nu man nū tūo lāika ir izdūts tū naūdu zam ūzula un itū ceļu apvaktiēt. bet kad muna un tava mūote mīerss, tod tīkšu vaļā: viņa munā vitā palīks.“

labi, — rēidzenīks izrocis naūdas kotlu un aizbrāucis Rēigā. un šūrāizi viņam pīlsātā brēinum labi vāicis — līni varen dāudz sviera un līlu canu dabuja. mūojā atbrāucis, tūlīt izstuostijs mūotei, kū ceļā pīdzeivājs, kuō naūdu rocs, kuō līnus pūordevs. bet mūote, tū visu dzārdādama, krita zemiē un nūmīra.

II. „lobdīn, Māisi, nu, voi tod tūos plōumes ir mikstas jōūsīm? — „cīnīgs tāvs, mikstas kuō sōudi.“ —

bet nu aizīt Māiša tāvs pūolmēlders pī cīnigtāva. cīnīgstāvs soka: „voi, Māisi, kas tavs dāls dūms. es viņam prasu, voi plōumes mikstas, viņš man atbild: mikstas kuō sōudi.“ — „nu cīnīgstāvs, ka es aizīšu mūojā, es viņu pašu pataišīšu mikstu kuō sōodus.“ — ōi nu, Māisi, tu pots esi dumāks kuō tavs dāls!“ —

- III. 1. šōupaī mani, mūomuļiņa, 2. ai dzīsmīņu sierdīnīte,
lakstīgalas šōupulī,
lai es lūku volūdiņu,
kuō lūcija lakstīgala. tu dzīsmīņu daudz zināji,
ni tev tāva, ni māmīņās,
dzīsmīņās vin rēmdejis!
3. mūote mani rūojin rūoja, 4. kū jōūs dzīdet, bezdvīeš-
kad es līla dzīdātāja; jōūsīm nava dvīešēles; [les,
kū, māmīņ, man darīt: juu(=juo) tei jōūsū dvīešē-
līksmīs beja munspruōtīņš. dīga golā korājas. [līte

5. akmins stāv kāliņa
palāku villēnti;
tāvu dāli nūbučaja,
par maītiņu dūmādami.
6. olutiņa putiņām
vairāk gudra podumiņa
nakuō tāvu diēliņim,
olutiņa dzārajim.
7. cīrs bez kuōta, pūiss bez
stāv pīpridessiliņa; [prūota
cīram kuōtu gon iliku,
pūišam prūota nailiku.
8. šūrudeni zaķīts lieča
nū droviņas droviņā.
tuō lakstija dālu mūote
dālam sivas maklādama.
9. voi diviņ vokarā,
voi diviņ reītiņā,
voi diviņ visu moūžu
bez oraja nūdzeivāt.
10. pīci, seši tāva dāli,
vīns pots tāva kumēliņš,
tam pošam stāļļa dur(i)s
vakareju vīerumiņu.
11. vilks iz munu kumēliņu
paegļūs lūkojās,
vilkam devu svina lūdi,
juōju mūojās kumēliņu.
12. kas tei tuōda suņa bōuda
viņa ceļa maliņā, —
tei nabeja suņa bōuda,
tei tautiša ustabiņa.
13. grīzet ceļu, grīzet ceļu,
līlu vēiru dāli brāuc,
trim kūojām kumēliņš,
vīnu slīci komanas.
14. panaksnīki zīvu prasa,
kurboūs mcūsīm ziv(i)snefīt;
moūsu upiē tuōdas ziv(i)s,
škedēr kūojas, platviedēres.
15. mali, mali, tautu dāli,
kad tev pīci kumēliņi;
es redzeju aizvakar,
kad ar uōžīm eceji.
es sacīju: dīs palēidz,
tu ar uōžīm krōdumiņūs.
16. dālu mūote, kūortu kuce,
kūojām skrieja baznicā;
maītu mūote, iraudzijsē:
„vei, kur vacū vāllu tranc!“
maītu mūoti kuō gaspažu
znūti vin vizina.

g) Liezēra izloksne.

Piezīme. Še apzīmē kāpjošu intonāciju.

FBR. XIV, 195—197; uzr. E. Hauzenberga.

No Liezēres;

visas munas skōistas dziēsmas
sōtēcēja vītūolā;
sāk vītūols lūocīties,
sāk zēriņi vīvēnāt.
āju, munu skoņu bēlsi!
ōiz pūrviem nūoskēņēja,
vōi tādēļ ōiz pūrviem
nūocēls munu vōineciņu?
pēlidz, pūisi, mun dziēdāt,
pēlidz dziēsmu dorēnāt!

ēs teu būšu pēlidzēt
ru¹dziem list līdamiņu.
ik rītiņa, vōkarā
kolnā kā^opu, govalēju,
lēi dzirdēja tāutu dāls
ku¹meliņu saglūodams.
sōka mēni nīknu, bōrgu,
sōka mēni nētiķušu.
nīkna, bōrga gon es biju,
bēt nēbiju nētiķu¹šē.

speru kaju, zemē dīnd,
sōku vārdu, meži skon.

mīrdzāt mīrdz ezerinč
sīkajām rāudiņām,
tā mīrdzēja brāļa sāta
sīkajām māsiņām.

trūcēn trūka teu, māmiņ,
uz trijām vietīņām:
klētie pūra, kūtie guovu,
kōmberie meļējiņu.

pa celiņu, pa celiņu,
kūo, kājiņas, nuļ dēriet!
nuļpot dziēd ciema goļi,
nuļ azara gōigelitē.

iētān mun tūo celiņu,
kur es biju nagājušē;
āstān mun tūo mōiziti,
kūo bāliņi naāduši.

ās škitūos šūovasar
moļgu vīt vōineciņu;
aūgsti klēvi nūoziēdēši,
naūar moļgu sēļēsīt.

kā vor meīta meītu pālt —
ēbām ziļu vōineciņi;
kā vor siēksta siēkstu vālt —
ēbas guļ ūdenie.

cītas meītas izplāpāšas,
kad as rūpu dziji sprēžu.
timsā sprēžu, nērdzēju,
kāds vilkāš, tādu loīžu.
klūs, kūo plāukšķi, tuīri mut!
gon vāelite lidzanās.

kās nūo gera rudzū sōlma,
ka naū loba briēdamiņa!
kās nūo dōila tāva dāla,
ka naū loba tīkamiņa!

pirc mun, tāvu, sīrmu zīrgu,
pirc palāku mēteļiņu,
lēi es voru miglas rītu
lidz vonagu lidēnāt!

sprēžu, sprēžu, šlūču, šlūču!
deviņiem skriemeņiem,
ij tādēļ krākla trūka
devitām dieverām.

nēsēkies, ligeviņ,
muna grūsta oizkrāsnē,
sōkies pēte pōkritušē
skōngelišus lēsīdama!

kōķits peļu jūnkuīrinč
brāuc uz Rīgu sievas nāmt;
nuļ ir lōiks pelitēm
līpas griezt grodzonā.

vokar mātu globājām,
šūo dien mōntu dēlisam:
citam cīndi, citam zēķes,
citam vācas sieteviņas.

grūt munai māmiņai
pīrmūo nōkti smiltē:
kas tāi tōisa mīkstas cīsas,
kas klāj bōltu poledziņu?
dievinč tōisa mīkstas cīsas,
lōimē klāja poledziņu.

mīrstiet vēci, mīrstiet jaūni,
pusmūžiņa nēmīrstiet!
pusmūžiņa nūo mīrstūt
gāuži raūd pōkaļā.

nēmīrstiet, nēmīrstiet,
nava vietas kopsātā:
ās ieliku sov māsiņu
pošā vārtu pōsliēksnē.

No Lubejas:

cūka rōka aūgstu kōlņu,
zoļa vēra meklādama.
tik, cūciņ, zoļa vēra,
kā munā vōinagā.

duōdīet mun pōsmēķēt,
svešas zemes brōndaviņa!
svešas zemes brōndavinč
cāur sōkarni tēčēnāts.

ku'ra smilga kūpla aūga,
tòi rēšīna ilgi stāv;
ku'ra meīta stolta aūga,
tij ōtraitņa lijgaviņa.

ugu'ntiņa, dzirkstelīte,
peļīdz olu izdērijt!
lijgaviņa, mā'etes meīta,
peļīdz mūžu nūo'edzīvūot!

nūo tā'ienes eš redzēju
zoļu rudzu gobeliņu;
kau mun būtu tie ru'dziši,
tūo ru'dzišu orājinč!

liezērietes velējās,
gū'lbērietes gerām iēt.
„dievs peļīdz, liezērietes,
ūogļu mōisus velējuot!“
„või tu trōka, gū'lbēriete —
tie jau muni pūgra krēkli!“

No Gulbēres:

vežu, vežu vedekliņu,
viju ōsu pātedziņu:
būs vēdēkla nēklausīga,
klāusīs linu pātedziņas.

vira mā'ete, kvēpu tōša,
prosa bōltas vilnā'nites;

— nāc ārā, kvēpu tōša,
segšu boltu vilnā'niti!

nēbēdā, vira māt,
tova doļa nēzudis:
või būs kāši, või pogeles,
būs tovā mugurā.

vira mā'ete, vēlna mā'ete,
otduō munu vōineciņu!
eš otduōšu tovu dēlu,
ku'ru dienu gribēdama.

No Mēdzūlas:

munas miesas, mēni kauli,
kūo bijāt dērijuši?
dvēšlītē gāuži raūd
dieva dūrvu doiēdama.

sirmi zīrgi, bēri zīrgi,
vediet mēni smiltienā!
sirmi, bēri, ottecēja,
mēn otstāja smiltienā.

eš rēdzēju ciema pūišus,
cūk or kozu ecēžuos.
cūkai liēsa, kozai strēlā,
pōšam sīkas vivelitēs;
cūka kvieca, koza vēkša,
pōts ieskrēja krūmiņuos.

h) Saikavas izloksne.

FBR. IV, 70; uzr. prof. J. Endzelīns.

Piezīme. Še - apzīmē kāpjōšu intonāciju.

Sāimnieka prātuojums agrā rīta stundā.

Val divas nedēļas, un Jūrgis klāt. Bat man nav ni pūiša,
ni meītas. Lēbi, jā tis ādmenijšas Jēnts atnāks par gonu.
Padūomāt, cilvēciņ, ij Gerās Māras Jēzups tev samona etcirst,
ka šis ni par kuō nanāksūot. Ni oklis nav debijams! Kur
tu, pūisit, tūos tūkstuošus nēfīsi, kūo gāzt? Ted ted lāiciņi
ir uznākuši: tu vēri izstieptiēs ar sovū mōntu, visi kūngi,
ni'viēnc tev nagrib strādāt. Nuv gon ir svalūoši jāklēdz: ak
krusts un mugura! Skriēn viēn pots aiz'ēlsiēs cāurām diē-
nām un naktiem, aūdžē viēn pasāulai māizi, kūo rijt. Moz

gudribas: drīžāk nūsprāgsi, bat šie ted nū priēka zvēgs: „Viēnc palākais baruonc mozāk.“ Man nuv'pot pēliks jaū piecdesmit pieci. Būtu lāiks nēmt pamatigu sievu. Bat tij Modola kā našķijstāne visur kuļas vidā. Tu nēsi vāl kājas pēspērs, jaū viņa ar sovu mēli priēškā. Sēdzer tu ar viēnu mēitu precas, sēdzer ar ūotru, bat ni-viēna rogonā golu golā pie tevs nanāk. Jā, tā viņč ir. Visi mu'ni rēdenieki ir pa kēra lāiku nūopu'tējuši. As viēnc turuōs kā stobs. Šituo trokuo mēitieti Modolu as jaū viņdien gribēju izsviēst. Bat viņa kā zebieksta tev atpārdz: as naiēšu ni-viēna suōļa pruōjām. Tu mēni suōlijjēs nēmt, as septipus godus tev kā su'nc bez ūlgas skrienu. Nu brāuksam uz bēznicu, vēi otkon tu man atskāiti piecdesmit tūkstuōšu. Bat gluži troks un nagudris mēitiets! Šitādu vacu grabažu lēi as precējuot! Lika drusku pagāidit! Man vāl nav izaūgu'se. Jā tik pa priēšku parakstišu māju, kotra nāks dōncuodama. As ešu vāl stipris; lēi padora tūrumā jaūnie tūo, kūo as. Nu bat nūo ūotras pušes nēmuot, tēiksam, šitij Modola nav vis gluži slikta: strā'dnieca brānga, kraklu tev kārtīgi izmozgā, zeķas salāpa, ēst paduōd. Un jā tevi bēltenc kot ap četriem rītā (un tis bieži godas) atvālk nūo krūoga, Modola priēškā, ziņgu nūojuōdz, gūltā tevi ieliek. Bat pots svērīgākais: brāuc tu kur brāukdams, māja tev stāv uz vietas un Modola viņā tevi gāida. Gon'drijz bez Modolas būtu vāl prēstēk: kūo as viēnc iesāktu ar šitā lāika briesmīguo pasauli. Man dzīvam tij ādu par āusiem nūoraūtu. Lēi dzīvuo viēn Madalīpa. Pēds as ešu, svārki mugurā ir, ētsper viņu vālc tūo zemi. Kad navar strā'dnieku debit, lēi stāv naofa. As tik gribu zināt, jā pietrūks māizas, cik ilgi ted šitie spitāgi ķeltēsies. Uz ceļiem tē rāpsies pie mēnc, sak, lūdzams, duēd māizi un dofbu. Un tis būs, nu'die kā svēti, lēi tur kot vālc par stēnderi pēliek. — Bat nu jā'ceļas aūški. Pūlkstinc jaū nūosita seši. Mērkšu mēizus, lēi uz Jūrgiem izdēritu viēnu glaunu olu. Man iznōks viņč vāl labāks kā Alderu Ēndrievam uz Liel'dienām. Tis ar bij lobs ols: saldinc un stipris, bat tikai izskētijās pabāls un putu lāgā naturēja glāzē. Kūo niēkus, tis navar būt, ka as sovā mūzā vāl lēbi nēdzīvuošu. Lēi stāv naofa, viņa nūo mēnc ēst naprosa. Bat gon jūs, kū'ndziņi, mēni rēiz lūgsatēs!

i) Lubānas izloksne.

Lett. Leseb. 131.

Piezīme. Še ~ apzīmē kāpjošu intonāciju.

1. bōlta vūška jūuru brīn
dzaltanīm radziņīm ...	vēļ (= vėl) da vūortu nada-
guoju,
2. ka[d] man byūtu tei naūdiņa,
kas gul zemis dybynā,
as nūpierktu Rēigys pili
ar vusīm vūocišīm.	tak mūsosīņa raūduōdama.
soki, mūsosīņ,
kū tev dora sveši l'aukc
(<l'āudis);
3. mālņa čūkska mylt[uj]s mola
vydā jūrys iz akmiņa;
kungīm ēst tū māizi,
na munīm būoliņīm!	7. siermi ziņgi āuzys ēdē,
mugariņis sagrizuši;
gudri veiri olu dzēre,
kungīm tīsys atdavuši.
4. kū, kūndziņ, tu dūmuoji
zūbynā atsaspīdījs?
kaī man be (= bija) nadūmuōt!
mozi vin (= vien) kara veiri!	8. kur, māmīņ, mejtys tovys?
krāsli vin ustobā!
kur, prīdē, viersi tovi?
calmi vin siliņā!
5. dzīt (<dzīd), mūsosīņ, ar
manīm!
man ir dāudz skāikstu
dzīsmu ...	9. as izguoju tū kalniņu,
kurgul munc tūks un mūotē.
celīs, muna māmul'īņ!
as tev teļksu raūduōdama,
kū man dora sveša mūotē.
6. kur tu īsi, būolēliņ,
bōltys kūojis āukdamīs?
īšu pi (= pie) mūsosys:
dzieržu tāuktys nycynam.	10. kur tu aūgi, skāiksta mejta?
as izaūgu pi māmīnis
skāikstu rūžu dūorziņā.

V. Augškurzemes izloksnes.

a) Sunāksts izloksne.

FBR. XVI, 61—62; uzr. I Viksne.

Piezīme. Še ~ apzīmē kāpjošu intonāciju.

Tūo priedēiti sveķiem ciertu,
Kām sōrkana viersoūnēite;
Tūo maītiņu brōļām vežu,
Kām sōrkani vaŕgu goli.	Es rezēju sapinā
Div' sūlēites izlacam;
Bus munā moūziņā
Divi miežu orōjiņi.
Es atrodu ganēidama
Rosā skōbu ōbūltiņu;
Voi, Dieviņ, nōu es boūšu
Bōrg' orōja lēigaviņa.	Iz rūobeža ganēidama
Lēpā kōru vānaziņu;
Rūobežnieka dēliņam
Sīrdi viēn ādinōju.

Gòju ceļu ziēdòdama,
Kò cielava dònçùodama;
Dievs, duòd mán sasatikt!
Ar gùodēigu tàva dālu.

Gòju uòšus škùorstēidama,
Uòzaliņa maklādama;
Gòju kòlpa bròķādama,
Sàimenieka maklādama.

Vilkam loba tēi kaziņa,
Kura tōli mežà gòja;
Pùisām loba tēi mažiņa,
Kura pate klòtàn gòja.

Dòbulaina tēi pļeviņa,
Zòbakainc pļòvējiņč;
Kad man boūtu tēi pļeviņa,
Tòs pļeviņas pļòvējiņč!

Ar kaķēiti mālti gòju,
Ni ar bròļa lēigaviņu;
Kaķēišam gara aste,
Viegli rōva ziernaviņas.

Sveša mòte borenēi
Sviēdin sviēde vilnònēiti;
Sajem mēiļi, borenēite,
Zinies gròuti pēlnejuse!

Lòuzin lòuzu bòliņām:
Sēj pie dūoru kaņepēites;
Kad tàutieši pa dūoriem,
Es pa luògu kaņepēs.

Naràuzeju linu kraklu,
Kad tik linu apeklēite;
Naràuzeju moūža loba,
Kad tik lobs moūža draugs.

Nav ni'viēna uòzaliņa
Skròuzàinam lapiņam;
Nav ni'viēna tàva dāla
Pa munam pròtiņam.

Ak, pàldies, tō vajag
Visiem mažtu bròķeriem:
Tōli bràukt, dōrgu pierkt,
Snàudulēiti vizinòt.

Bòlti lini bolùojàs
Ezeriņa maliņa;
Rēibēt rēib mán aūžùot,
Skan vòlēite velējùot.

Nòc pie mani, tàutu mažta,
Tu lobòka nadabēis;
Tu lobòka maklādama
Pate bràuksi žogarùos.

Nòc pie mani, tàutu mažta,
Tu jòu boda narezēsi:
Ciemā ceplis, mežà mōlka,
Rēigà ruzi spēķerie.

Bròleliņ, bròleliņ,
Mòsa tak kòjiņam;
Kur tie tevi siermi zīrgi,
Kur rakstēitas kamaniņas?

Ēs mažiņa kò smīlziņa,
Kò rasiņa vilnònēite;
Ni nùo krāsla nasacēļu
Vòju ļàuzu zodinòta.

Izpraūlējs uòzaliņč
Gàida bites ielēinùot;
Izvecējs tàutu dāls
Gàida mani izaūgùot.

Šaīpus pùora es ziēdòju,
Viņpus pùora ackanēja;
Vòi tòdēļ àizpùorieši
Nùojēms munu vàinaciņu?

Pūrvi viēn, vēri viēn,
Kur mamiņa man' iedeve;
Nav ni'viēnas òra pļavas,
Kur teleišu paganēit.

Liēla pļava, rata zòle
Liēla ceļa maliņa:
Liēlu rodù bròļa mòsa
Kòlpa vèira lēigaviņa.

Kam mòsiņa siētà mola,
Kam sunēiti nabarùoja;
Tùo dieniņu ležiņč leja,
Kad àizvede tàutiņàs.

Gudra beja tàutu maīta —
Diēgus viēn šketerēja;
Bus munām brōliņām
Šķatarāti linu krakli.

Pate guļu lōviņā,
Kūodeliņa palōvē;
Kura viesņa ienōkdama,
Pavērp munu kūodeliņu.

b) Aknīstes izloksne.

FBR. XV, 192; uzr. Kr. Ancītis.

kur tu teci, rūtu pelē? rūtū,
rūtū.
pupu zakl', zieņņu zakl', rūtū,
rūtū.

koā ta tevi nanūķēre? —
eš iskrēju aliņā.
koā ta tu tur nasasoli?
sasakōuru kàuļa guni.
koā ta tu tur nasadagi?

sasaspraūžu adatiņas.
kur tu jēmi adatiņas?
vacas mōatēs adīklī.
koā ta tev(i) nasoāpēja?
apšmērēju vacu švistu.
kur tu jēmi vacu švistu?
vacas mōatēs tēineitē.
kur ta jēmē vaca mōatē?

rēibas gūs ciceitī.
kur ta jēmē rēiba gūs?
zaļas zoālēs galiņā.
kur ta jēmē zaļa zoālē?
tur izleja smōks leitīnis.
kur pałyka smōks leitīnis?

satecēja upeitē.
kur pałyka tēi upeitē?
tū izžēre Diva vērsi.
kur pałyka Diva vērsi?
tī aizgōaja garus ceļus.

kur pałyka gari ceļi?
tur yzaūga leli meži.
kur pałyka leli meži?
tūs nūcierta Diva dāli.
kur pałyka Diva dāli?
tī yzkoāpē debēsīs,
tī yzkoāpē debēsīs
pa zālta [sudraba? Kr. A.] t're-
peitēm.

*

kryta pride, kryta eglē,
cyta aūga vitiņā;
kryta mana mōamuliņa,
ni moūžam narezēt'.

*

āunit' mañ bōttas kōajas,
išu taī cimiņā,
išu taī cimiņā,
kur moūžam naatīšu (parasti:
natīšu).

*

tē šķitiņi, tē neitiņas,
kur tēi poša aūdējiņa?
aūdējiņa aizgōajuse
vysu moūžu dinavydu.

VI. Latgales izloksnes.

a) Domopoles izloksne.

FBR. IV, 72—73; uzr. prof. J. Endzelīns.

maņ māmēņa taī āukīeja,
kaī sauleit'ē žierņu drivu;
taī samyna šveši ļauds,
kaī dubļōju kūojiš āutu.

āup, mūošen, ļīpu ļopys
zam sovom kūojepom!
divs zyna tàutu žēmi,
voj ir t'ēira, voj nat'ēira.

*
škirás rùžę nu mogonom
ar sovom łapeņom;
tai byuš maņ jūozaškir
nu sovom mūošęnom.

*
skudru pýuļi as pajàuču,
tàut'ępuošs izídama;
kab i maņ cık t'eļeišu,
kaļ skudreišu pýuleit'i.

*
šķeirę maņi mūomuļęna
div rēizeit'is myžęna:
vīnu šķeirę šeiku, mozu,
ūtru lytu izaūgušu.

*
głudu gaļveņu sagłaudu,
pi māmeņis džeivuōdama;
irāudzle šveša mūt'ę,
kaļ roģona izplýukuo.

*
mūt'ę mēģitu izdūdama
dzid ruceņis pāt'eidama.
ka igūoja mōltuvę,
raūd gaļveņu sanāmušę.

*
trýuka, trýuka māmeņai
rēizę treju gabaļęnu:
kļiet'i pýura, kļāvā gūs,
kāmbari maļjeņis.

*
nūoc, divęn, nūoc, ļaimęn!
mūt'ę ar mēģitu daļļejās:
pušu grīžę kukuļeit'i
t'eirumeņa gaļęnā.

*
vysta cūoļeišus atšķeirę,
maņ atšķeirę mūomuļęna;
cūoļeiši tak drāudzeit'ę,
kur, māmeņ, maņ t'ecēt'?

*
ņęm, tàut'it', vāņuceņu
vīgļejom ruceņom,
ļai gaļveņa nasuōpēja
vusu myžu džeivojūt'!

*
pi durovu vītu tāisu,
zynu boģu švešu mūt'i;
ļai jej maņa napačęļę,
koč kūoģęna dasadyuřę.

*
klāuš, mūošęn, tàutu gaļļa,
naklāuš tàutu picātuma!
tāutys cęļę sauleit'ę,
ģrībādami nycynuōt'.

*
šýupoj, mūt'ę, āukļej, mūt'ę,
naģēt' maņa yūd'ņi!
voj t'ęv maņa žāt nab'ēja,
ka as gūoju raūluōdama?

*
ej, mūošęn, naatsoķi
pyřmiejom tàut'ęnom!
pyřmiejom tàut'ęnom
pat'ę ļaimę vūortus ver.

*
voj t'ej muna ļaimę b'ēja,
voj t'ej muna naļaimēit'ę?
lobļejam atsačieju,
ar slyktū sadarieju.

*
vīgļi gulšs, vīgļi ciēļš
uz būoļęna eģļiš sūļa;
ģona grýuši tāut'ępuošs
uōbuļęna cīseņušs.

*
maņ būoļęņc lynus d'ęvę,
pūda šķižņis skait'eidams;
kam, būoļęn, naskait'leji,
cık sūļeišu vosorā?

*

švīdiņ švīdu tynu kraklu
sovā p̄yura dybynā,
ka natyka orūojeņa
pa munam prūot'epam.

*

gonūs gūoju, kānci grīžu,
skāista aūgu nat'ikļeīt'e;
taī pat n̄ēmē čīma pūiši
uz skāistuma vārdaīmīs.

*

škīrit'ēš, zūsu pūlki,
laid'it' gūlbus azarā!
škīrit'ēš, būoleļeņi,
laid'it' mūosu tāut'epuōs.

*

as, tāut'it', t'ev pīdzīžu,
kaī runuōt' pīrunōju:
byūs mūošeņa agri čēļt',
nabyūs agri nycynuōt'!

*

oi svaīņeīt, mygļaceīt',
kab mūošeņa naraūduōtu!
rauduōš muna mūošeņa,
put'ēš tovs cakuleņč.

*

as mēit'ina gonūs gūoju,
it' pī vēira nadūmūoju;
ka atgūoja mārģu god'i,
ap maņim pūlki, kaī strodi.

b) Varaklānu izloksne.

FBR. XI, 118—119; uzr. L. Latkovsk.

Pasaka.

Sēnuōk dzeivūojs grafs. jām b'ejušē šmuka pīl's upīs
molā. jūo šīva nūmyrušē, pal'icšš t'ik vīņč dāls. jis b'eid'is
pīl'i dzeivūōt', pār tū jis pīl'i i mūizu ad'd'eus iz rēūt'is kai-
dām kāl'vām. ļauc izrunūojuši, ka pīl'i b'īdāk'l'i, dzīe, vīņ
asūc, dzeivūōtūoju nāsūc. pār kaīdu lāiku jaūnais grafs,
byūdāms švešuōs moluōs, atraķst'eis kāl'vām grūomotu, ka šīs
brāukškys apsavārtu. Kāl'us dūmūojs, ka pīl'i vajagūc ist'eireit',
jeī b'ejušē pīput'iejušē. vīši b'eidusīs it' vydā, i pač kāl'us t'i
nat'icšš nī kūojis īspīēšs. tot acarodušē d'īva baīl'eīga mēit'inē,
kas b'ejušē ār mīru pīl'i isslāuceit'. jeī nīkūo nasab'eīdušē.
ist'eirejušē vyss ustobys, kamā jaū pīsašt'īpuši stāipiknī. vīnā
ustobā jeī atrodušē vacu vēceit'i, kas siēd'iejušē iz b'enčēiša i
sprādušē kūd'el'i. jeī b'ejušē grapa šīva. mēit'inē padavusē
d'īpal'eīgu. vēceit'e isstuōst'iejušē vysu sovū dzeivī, sačejušē,
ka šai nāsūt' mīra pār tū, ka dzeivūōdama b'ejušē natāišneīga,
krjūd'ejušē sovys sprādūojis, t'ykušē agrī čēļt'is, dāuc strū-
duōt' i namoksūojušē pār dořbu. jeī pastuōst'iejušē mēit'inē,
kaī šū varūt' at'pešt'eit' nu sprieššonys, — lai nūskāitūt'e pār
šū pūotōrs, pī Jūmprovys Maņejis ōltura i lai nūl'ikūt'e upeři,
a mōntu lai izdolūt'e ubogīm. mēit'inē taī padaņejušē. t'iu'leņ
vēceit'e izgāisušē. pār nalyu lāiku adbrāucšš grafs, vysu tū
dabūojs zynuōt' nu ļaužu. jis kēitnū i d'īva baīl'eīgū mēit'ini
pajiemš pār šīvu i pal'icšš ār iū pīl'i lāimeīgi dzeivūōdāms.

Tautas dziesmas.

As b'eju t'yt'uo l'eimaņa m'eita, t'otkys v'ij' i t'otk'uo
maņ' b'eja t'yt'uo sudobra sokta; muņi b'ol't'i b'ol'el'eņi;
kuņi v'ieji p'yt'e, t'i zvadzyn'uo. t'otk'ā p'ļ'uoņ'e rudzus m'izus,
kuryš tautys juoņa, tuoš zadyn'uo. t'otk'ā l'eida l'eidum'eņu.

kūr v'ij' as n'asu b'eis, uo'd'it' munys uo'd'eit'uojis,
kaidys m'aizis n'asu i'eč, kaušu uoži vokorā;
kuryš upiš iūd'is'neņa eļ, uožeit', gaņeņūs,
nadžer munc kuņel'eņč. as m'eitoņi pam'uoņeju.

svešu z'eņi as st'aign'uoju; t'otka muna nadžidoj,
iūd'inc d'uorks na m'aižeit'e — g'rip ar madu m'ilojama;
st'upu p'ierku, m'uorku d'evu, jamu k'reja vuočel'eit'i,
t'ik r'uceņiš n'umozg'uoju. taku b'išu d'uot'eņā.

jaņ as b'eju d'audži g'uois, kas b'ejat'i or'uojeņi,
d'audži loba as redžieju; pačel'it'i capu'eit'is;
jaņ as i'ežu skuju m'aiži, ņiu adg'uoja ošs kaņeņa,
iūd'ini m'arcādams. p'ar t'eirumu l'eiguo'dama.
as b'eļ m'izu p'ļ'uoņejeņa,
as pačieļu v'auņeņeņu.

sag'uojuši t'otkys b'arņi, g'ul', b'ie'nefi, m'ie'igi,
sasag'riže pogoumā; at'neš, kačeit', m'idzeņu
sag'riš, d'is, rudzus m'izus dzar z'ie'ņu z'uo'd'eņu.
t'ylajā i t'eirumā.

c) Vārkavas izloksne.

FBR. IV, 71; uzr. prof. J. Endzelīns.

izdum'neica, izg'uo'dneica kuņel'am b'oltys k'uojiš,
muna vaca m'uomuļeņa: nasagrib dubļu brišt':
maņ krekļeņiš š'udynava pat'i dubļu čimeņa,
nu d'eveņu gabaļeņu. tur aūg muna ļaudaveņa.

*

vaca muna m'uomuļeņa; briņ, kuņel', da čel'im,
lāiks, maņeņ, vacai beūt': v'eč maņ skāistu ļaudaveņu!

dālu dāļi or'uojeņi, *
m'eņtu m'eņtys g'uvu gapiš. t'eči, t'eči, Dālgaveņa (=Dauga-
šejuo'dama, ņikuo'dama; [viņa],
t'eči z'altu šejuo'dama,
sudabreņu ņikuo'dama!

*

eš, maņeņ, gonūs g'uoju *
i s'eutama, nas'eutama; t'eči, t'eči, Dālgaveņa,
kū gonūs padareju, soņkonom put'eņom:
tū atrodu p'eureņā.

maņ ikryta šūvosor
sofkonc rūžu vāinačēņč.

zynu, zynu brūoļa sātu,
navajag rūod'ēitūoja;
pi vūort'ēņu ūzuleņč
mašt'ēit'im zareņim.
pa zorim strod'i džid',
vīerseūpi lakst'eigola.

soka strod'i džīduōdāni:

— kas tur brāuc? žēme rēib'
— atbrāuc mēusu tāva mūsos!
ar d'ēveņi kumeļeņi.

žid'im kaisu pagalmēņu
lobu ļaužu gaid'ēidama.
īsavīeru naļit'ēņis,
saslaūčeju maļeņā.

ka beūtum zynavušē,
kuru d'īnu tāutys juōja:
ēš beūtum tū d'īņeņu
zam egleit'is gulējušē.

ka beūtum zynavušē,
kuru ceļu tāutys juōja:
ēš beūtum tū ceļeņu
odotom spraūd'ejušē.

ka beūtum zynavušē,
kuru ceļu brūoļi juōja:
ēš beūtum tū ceļeņu
žid'eņim kaisejušē.

īšu, īšu, kuō naišu,
dālgaviša prečejava:
žim eš brāuču komonuōs,
vosor žīdu laīveņā.

stāigoj mudri, runoj gudri,
muna jaūna ļaudaveņa;
t'ēcīt' vīgli, maļit' smaļki,
munys mozys džīernaveniš!

džīernaveniš raūdavuōs:
navīnuōdys maļjeje/īis;
vīna maņi drēizi ruōvē,
ūtra ļieņi ritynava.

d) Dagdas izloksne.

Lett. Leseb. 141 + 139.

turieja sajminiks winu win wistieniu wyss kļawā īspid's,
naļajdia jos ora. it gajlejts pa cielu i riadz, ka jej tup iz luga
i soka taj: „izsit', wištienia, styktu i ej ar manim pa cielu,
diel tam ka ziamia dag, (<deģ)!“ jej izsyt styktu i it ar
gajli, i satiejk ji dziarwi. dziarwia wajcoj: „kur jiūs ejat?
gajlejt ar wištieniu!“ „imam pa cielu, pa tam ka ziamia dag.
ej i tu ar myšim (= mums) leidza!“ jej it ar jim, ... ļaū ji
i trejus (= lok. trijuōs). — it, it ji otkon, satiejk wucynu, —
soka wucyns: „... kur jiūs iszkusysz?“ „... isim pa cieliu,
ziamia dag, ej i tu ar myšim!“ nu, ļabi! ... i wucyns it ar
jim, nu i czetrus ļaū ji. otkon ji it i satiejk wiersi, — wajcoj
tys wiersš: „kur jiūs ejat?“ gajlejts atsoka: „imam pa cielu,
ziamia dag; ej i tu ar myšim!“ tys wiersš nugoja riejzia,
ļaū ji tagad picus! i dagajda ji zimys; sōtts ļajks. taj soka

jaŭ gajlejšs ar wistieniu: „sołts łajks; palejdzit tajsiat (= tajsît) ustobu, kymâ dziejwot par zimul“ atsoka dziarwia: „szej napalejdzieszkutia (= nepalîdzêšuoť); szej palikszkutia (= palikšuoť) galwieniu zam spornieniu...“

1. Jùoñeit' [i]š sêt' (< sêd) ka]ñeñi, 6. soła mañ rùkys, kùojis zuôlu nosta mugorâ.
kas Jùoñeit'i irùtova?
pyřma gony, pigul'niķi. tai tu drêb'is vel'êjût';
sytu rùku ap rùceñi,
lai skañ zâłta gredziñeñi
(= gredzeniñi)!
2. pal'd'is soku tãvam,
ka Jùoñeit'i (mañi) nùkrišt'eja;
ka[d] atguoja Jùoña d'ina,
viši jù pimiñēja. łai dziert' (< dzird) muñi
bùol'êl'eñi!
3. łakšt'eigoła trycynova
treju vogu gal'eñús:
„vyss por łobu, vyss por łobul
švešu žęmi izstaigovu.“
4. aizad'edžu (= aizdedžuš)garu
šęžu il'gi vokorâ; [skołu,
gaidu sova mêtamuo
nu (= nuo) dařb'eña at'êjût'.
5. munc miłais,
munc jaũkais!
kur gul'ęji šũ nakšneñi?
zam prid'eit'is, zam agl'eit'is.
7. svâta Mùora t'iergu gùoja,
mañi l'eidza vadynova;
šęu (= sev) apjûžę zâłta jũstu,
mañ apjûžę — sudobreña.
apjûzdama pisaćeja:
„nosoj (= nasâ) skâiški
(= skaisti), bùoriñeit'ê!“
8. špêru kùoji duôbutâ,
isašpêrę rùoveñi;
d'evu rùku bùol'eñam,
pasad'êvę — tãut'eišam.

e) Pildas izloksne.

FBR. XIII, 58—59; uzr. H. Tichovskis.

1. Ai Laimēņa, par laiņeñis, 4. Laima mañ myžu lyka
Naiķreit upeit'i!
Dût' rùceñi, aš porveššu,
L'ic mañ' ļaužu kùort'eņi. Liņeñi sãdãdama.
Kai l'ipai mañ izaugt',
Kai pućeit'ei nuzid'et'.
2. L'ic Laimēñ mañ myžeñi, 5. Vysi soka, vysi soka,
Napamēt' nalykušę.
Ka l'ic lobu, to l'ic garu,
Ka nalobu — diņeņai (gade-
[ņam]). Muna Laima nùsl'eikušę. —
Muna Laima sêd' kal'neñi,
Sudobreņa kriesl'eñi.
3. Cik munc žeiļu vaiñućeņč
Upeit'i nanùsl'êika;
Kap Laimēņa naiĵmatušę
Žuburoju žagareñi. 6. Ai Laimen tu ai mañi,
Kaĩdu žęmiš gabal'eñi;
Da êl'eņu napabrissi
Munu gaudu asareņu.

7. Īt Laimēņa ai māmēnī
Par pogoūmu runuōdamys.
Proš māmēnī nu Laimēnīs
Mēit'ēņai lobu myžu.
8. Ūgis, ūgis, rīksty, rīksty
L'ela čēļa mal'eñī.
Ni da ūgu, ni da rīksty
Tautys dzanās pakal'ī.
9. Nu lazd'eniš rīkstu rūovu,
Lozda munu vaiņuceņi.
Ša, lazd'eņ, tovy rīksti,
Atdūt' munu vaiņuceņi.
10. Bāgu, bāgu nu taut'eņu,
Krytu lozdu kryūmeñī.
T'ēņu lazd'eņ plotys lopys,
Apšēc munu vaiņuceñī!
11. Kūo jiuš puišy (mēitys) tos-
[nojit',
Ka dzīsmēišu nadzīdit' ?
Kap aš jiusim nadzīduōtu,
Kai piert'ī sādātuļot.
12. Kvaku, kvaku raudivēit'ē
Ai tū kāula daguñeņi;
Tu kvakūoji azarā,
Aš azara mal'eñī.
Tu kvakuoji šēņu draudžeitīs,
As šēņu kara kuñel'eņa.
13. Raudivēit'ē nīdryš škūrsta,
Vaicoj sovu raudišanu.
Škūrst' mūošeñ svešus ļauč,
Vaicoj sova buol'el'eņa.
14. Pylņy pūry boltu bāru,
Navā uōru ūzul'eņa.
Pylņ' ustoba svešu ļaužu,
Navā muna buol'el'eņa.
15. Škir Dīveņ l'eīta tyuci
D'eveīnim gobolym.
Tautys mūošeņi atškeira
Nu d'eveīņu buol'el'eņu.
16. Gonūs gūoju, kañci grīžu,
Skāista aūgu natīkl'eīte.
Tai pat' mañi veirs pajēmeņ,
Iz skaistuma vārdamīs.
17. Gaida mañi taut'eņuōs,
Gaida mozy, gaida tēly.
Na tai mañi pošys gaida —
Gaida pūra nūvadūt'.
Vysi tautu sātmal'eišy
Gaida mani puškojūt'.
18. Škeira mañi mūomul'eņa
Dīu raīzcītis myūžeņī:
Vīnu raizi mozu, seiku,
Ūtru tētu izaugušu.
19. Gryuc maņ b'eja atsastuōt'
Nu bogotūs buol'el'eņu;
Stykla lūgi, vara vūorti
Pošy verās naveramy.
20. Odu cymdus, odu zēčys
Navar pūra piad'ēt'.
Pynu vēiziš, vynu aūklys
Lyku pūra dybynā.
Kam pītryuka cymdu, zēču,
Tam vēizeitīs ai aūklom.
21. Kur būs l'ikt', kur nal'ikt'
Jaunys māršys dāroveniš.
Pūrā vīt'enis nab'eja,
Iz sātmaļa — šuñi rā(ja).
22. Tričēt' trič t'ei pušeit'ē,
Kur māmēņa mēitu dūd;
S'uņi rej, gail'i dzīt',
Zvāigoj tautu kuñel'eņi.
23. Vysi muny gosty b'eja,
Kas munā i iustobā.
Cytam d'evu sūol'i, maiži,
Cytam jauku volūd'eņi.
24. Tī b'ej' labi gostym byut',
Kur l'ust'eīga saimīneīca.
Ap sovym i gast'eñim(i)
Kai b'it'eit'ē vēibynūo(ja).

25. Tīvu spriežu, garu vylku, 27. Vysu dinu Jumi givu
 Vairumeņa grybādama. Pa tū l'elū teirumeņi.
 Kas nu tīva, kas nu gara, Tī sagivu, tī sadzynu,
 Ka jis ilgi nastuovē. T'èirumeņa gal'enī.
26. Anel'eit'ei raksny piersty, 28. Kur Ju-meit'i tu gul'ieji,
 Pubuļoju džeji sprād'ē. Taīdu garu vasareņi?
 Kai izkuōpē iz pubuļa, Teirumeņa gal'eņi,
 Iraudzē brūoļa sātu. Zam palāka akmist'eņa.

f) Ludzas izloksne.

Let. Leseb. 138.

1. plota, plota kl'ova ņopa, 4. orūojs ar kal'neņā,
 krēit žēmī (= zemē) grizda- olūts (= avuots) tak l'ejeņā.
 muōs; 5. smuks bierzeņč, šaurys ņopys,
 gon bogota brūol'u mūosa tys rašeņi iugi tur;
 it tātuōs raīduōdama. smuks puiseit[ijs], šaurys ac[ijs],
2. cik putneņam dzīduōšonys, tys osoru dzāruojeņč.
 kai nu (= nūo) poša pavasara; cik meitom ņobys džeivis, 6. aizamersa maņ dzīsmēit'ē,
 kai nu gonu da tāut'eņu. izajudze kumiel'eīč;
 pasokit maņ dzīsmēit'īl
 3. kupla l'ipeņa izaūga pats aizjuģšu kumiel'eņi.
 muna brūol'a pogomā.

g) Viļakas izloksne.

Let. Leseb. 138.

1. seše brūol'e, vīna mūosa, muna lāimeģ aiz kaļniņa
 kur dūšēm, nadūšēm? siēd sudabra kriēsliņā.
 tī meš dūšēm sovo mūoso, kur ugdēņa dzirnovas.
2. kura meita gūda gēida, 4. divam diniņa pal'ika
 tai lāimiņa krūne koļa; ai (= ar) lāimiņo runajut.
 kura gūda nageideja, 5. dzīdo smal'ke, dzīdo rešne
 tai izl'ika dadža ņopo. tūtūs (= tātūs) nūguojse,
 tai mūtē napazina,
 3. vuse soka, vuse soka: tai jei gūži naroūdova.
 muna lāimeģ pazuduse.

h) 1753. g. evaņģēlijs.

Voltera L. Chr. 145—147.

Tu ņayku ņacyja Iezus Moćieklim ņowim; byus žeymes
 uz ņaules un mēneļza un zwaygznu: un wiers žemes apņpi-

szona cilszu, del fajaukszonas jiures szalts, un yudenia wilnes; kad kaltin kals lauds nu bayles un gaydiszonas tūs litu, kotras atnòks uz wyßlu Pafauli. Ayssto ti Dabassu stiprumi kustinofis. Un tòd iraudzes Cylwaka Dàtu atiejut ikszan Padebefim, ar leßu spàku un gùdu. Un kad tis isokfìs nutikt, werities, un paçelìt goßwas lowas, ayssto klotu nak pestiszona jùßsu. Un paçacyja winim liidzibu: paliwerities už figu kùka, un uz wyßlim kukim: kad jau isplaukst, zinot, kad jau klotu ir woffora; tay und jùß radzadami, kad tis nùtiks, zinoit kad klot ir Diwa wallstiba. Patisß foku jums, kad ne porjis tiey çilts koley tis wys nùtiks. Dàbassì un zeme porjis, bet wordi muni ne porjis.

Dominicà 2-dà Adventùs. Evang: S. Matth:
Winpacmyta goboła.

Tu sayku: kad Joñs çituma byudams isdzierda dorbus Chryßta, nufyutiis diwejus nu Moçieklim lowim, sacyja winiam: way tu efi tis, kotram nakt byus, way cyta gaydom? Un atbildodams Jezus sacyja winim: nuidami atfokat Joniam ku effit dzierdiejusz y un redziejusz y. Okly redz, klybi staygoy, spitaligi top izkiltinoti, kursly dzierd, numyrusz y çelas nu myronim, ubogim Ewangeliums top studynots: un swetigs ir tis, kotris nu manis ne ifyłaunofis. Un kad wini ir nugojusz y, isoka Jezus runot uz laudim ap Joni: Ku effit jus isgojusz y tukznesi redzet? way niidru wacynotu nu wieja? Bet ku effit isgojusz y redzet, Cylwaku ar mieykstom drebiem aptartpu? Sze ti, kotry ar mieykstom drèbiem apsiwaßkas, Kieniniu Mojòs ir. Bet ku effit isgojusz y redzet? way Profetu? Patisß foku jums, un wayrok ne Profetu. Ayssto tis ir, ap kotru ir paraktis: sze es syutu Engieli munu priksß waygu towu, kotrys fatayßis çeli tówu pret tiwym.

Dominica 3-tià Adventùs. Evang: S. Jonia
pyrmajà goboła.

Tu sayku: nufytija Žydi nu Jeruzalem Bazniickungus un Lewitus uz Joni, kad winia pawaycotu: kas tu effi? und winßz isfacyja un ne ayziliidza: un isfacyja, kad es na asmu Chryßtus. Un waycowa winia: kas tod? way effi Eliaß? un sacyja: na asmu. Effi tu Profets? un atbildeja: ne. Sacyja tod winiam: kas effi tu, kad mes atfacitubem tim, kotry mums syutija? ku foki ap tiwi polzu? sacyja winßz: es asmu boßß to kas kliidz tukznesi: Taylot çeli Kunga, kay sacyß ir Jziaß Profets. Und ti kotry byja syutiiti, byja nu Faryzeuszim.

Un waycowa winia, un facyja jam: Kopec tad kryfti, kad na effi tu Chrystus, ni Eliafz, ni Profets? atbildieja Jo^hs, facyidams winim: Es krystu ar yudeniū: bet ūtorp jums ūtojos ūis, kotra jūūū na pafyiftat. Tis ir, kotrys pec manis atnoks, kotrys pyrma manis byja: kotra es na afmu godnys, atraylit likfnini jo kurpiu. Tis nutika ikfzan Bethanias winia pufe ūordanupes, kur Io^hs kryftyja.

i) Latgales periodika.

α) Drywa: 1908. g. 5. nr.

Nu Leiksnas. Sina pliowes laikā nu Muncišku solas kaidis zemniks nese nu Kirupa Grapa meža slutu nostu. Gadejos, ka, kaireiz' tymā ūaltī brauce pa celiu Kirupa Graps ar sowu wacokū meža sorgu. Kai tik zemniku pamanejs, tai meža sorgs nu rotu, da ipakal' pec zemnika. ūis gribeja nuswist nu mugoras sowu nostu, bet tys nabeja wigla lita, jo jej beja itaisita, kai ūeidu kroms golā jam laimejos krōmi nuswist, un isalaist begt. Sprucis nu nostas walia jis бага par growim, rudzim, un kur patyka, wasalu werstes gobolu. Sorgs ari nanaude. Bet golu golā obi pikusa, un kad stojas tys tam preti, nawareja izrunot ni wōrda. Pec loba breiža meža sorgs atsawēzeja sist ar kuloku, bet zemnikam rukā beja nabs, un jis druši pasaceja: „Nasit, nawa breiwi kautis.“ Tad sorgs aizraksteja zemnika wordu un pawōrdi un lyka jam aizit uz muižu. Nu sorga graps waicoja, wai tur bejuši zori, wai bērzeņi. Sorgs atsacejis, ka zori. Ka zori, to ūite towa darišona sacejis graps sorgam. Nokušu dinu sorgs lik zemnikam samoksot trejs rublius stropes, bet golā sasamirej uz 60 kap. Kad zemniks badojis, ka strōpe lela, sorgs sacejis: „Kōpec tu bagi, man wadars sopeja nu dzeišonos pakal!“ „Man i ūudin wel dur sonā,“ atbildeja zemniks. Ugōs un senēs pi mums ari nawar it, jo wacokajs meža sorgs dzonoj.

O. R.

R. p. Mums ir zynoms ka Kirupa Graps bez moksas dud zeimites liuti bedigom personom, — tos jau war lasit ugas un sēnes. Mums likas, ka Graps labi dora, kad ūos tisibas atstoj wysu bedigokim cylwakim, wysom tak apleicejom solom nabytu kō lasit.

β) Zidūnis: 1921. g. 1. nr. 22. lpp.

Izausa smuks zimās reits. Nu wokora beja wolgons laiks, par nakti myrdzynoja, wysleidzi kai caur situ sejojams, smolks

leitīnš, bet zam pošas dinas ausšonas brangi pasola. Wyss — i snigs, i lads apsola ar plonu slydonu plewiti... Barni nazy-noja pricai gola. Kai tik paspeida caur aizsolušim lugim dinas gaisma, wysi kai wiņš pabyra orā. Apsagerbuši uz dreizas rukas, dizgon wigli, wysaidim bolsim čipdami, laksteja un don-coja, dumot ka jim kas padajeja daudzi gordu un soldonu do-wonu. Lakstidami un wins utru gryustidami, skreja uz prišku caur apsolušim ar plonu ledēnu kukim un steidzes tys par tu dreizok da tywokam morkam słužinetu. Cik te barnim beja pricas, jautruma, dzeiwibas?!

Laimigas bernibas un nawainibas dinas!

Uz lada sasalaseja prows barnu skaits; sagoja gondreiž wysi kaimiņu barni. Četri Meikulani, Raugani, Winculāni, treis goboli Klimcānu, atskreja lauzdami wins utram golwu Bartuļani. Te tylen ji sasaplese ar Raugānim un acim radzut otkon sasamireja...

γ) Zidūnis: 1934. g. 11./12. nr. 22. lpp.

Kūču dinas vakareņas beja paāstas. Uz golda vēl stōvēja blūda ar auzu keiseļa atlikom un krūzeite ar soldonū yudini.

„Byutu lobōk ēdis keiseli ar pīnu, kur tev tys yudins tai pateik,“ isa-runōja mōte nūvōkdama traukus. Tys, kuru jei uzrunōja, pacēle golwu, nūsauceja ar rūku ūsas un smeigneidams atryuce:

„Kū nu pīnu dzersi! Jōpagaida, dreizi byus jauns pīns. Tev, Jōņ, vajadzēja ilgōku laiku palikt mōjōs. Redz, dreizi gūvei attecēs telenš, arī puscycuci pēc jauna goda nūmīgšu. Byus aizlejs leidz gavēnam.“

„Nui, tāvs, labprōt palyktu ilgōk, bet dorbs mani gaida. Nav laika nivīnas līkas dinas kavētis.“

„Kod ta tev byus laiks!? Skūlōjom, skūlōjom, dūmōjom, ka tik Jō-neišam vīglōku dzeivi sagādōt, a nyu pošim žāl, nabyutu tik daudz mōceits, dzeivōtu sātā,“ pōrklōdama goldu ar boltu goldautu un sagatavōdama sīnu kaladom, pōrtrauce dāla runu mōte, „tik vin ir tōs pricas, kad vinu, vai divreiz godā ibrauc uz pōrs dīnom.“

„Taida ir dzeive, mōt!“

„Jā, dāls, zivs meklēj dziļumu — cylvāks lobumu!“ smogi nūsapyus-dams nūteice tāvs un pajēmis vējlukturi gribēja dūfis pi lūpenim, kad pi durovom nazkas pīklauvēja. „Izej, Onton, atver! Varbyut gosti atbrauce,“ mōte raideja orā tāvu.

Piezīme. FBR. = Filologu biedrības raksti; Lett. Leseb. = prof. J. Endzelina Lettisches Lesebuch; RKr. = Rīgas Latviešu biedrības Zinību komisijas rakstu krājums.

2368

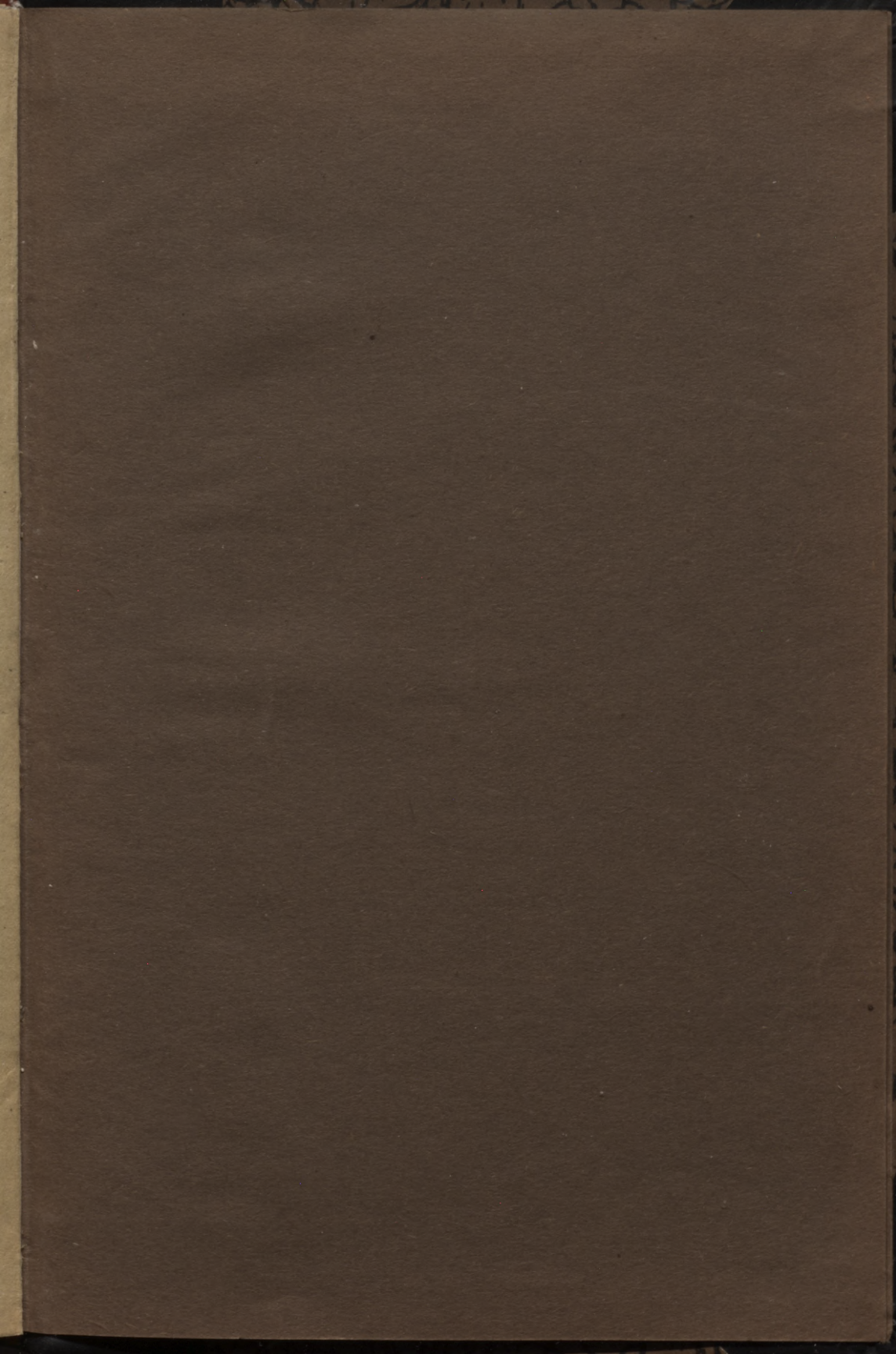

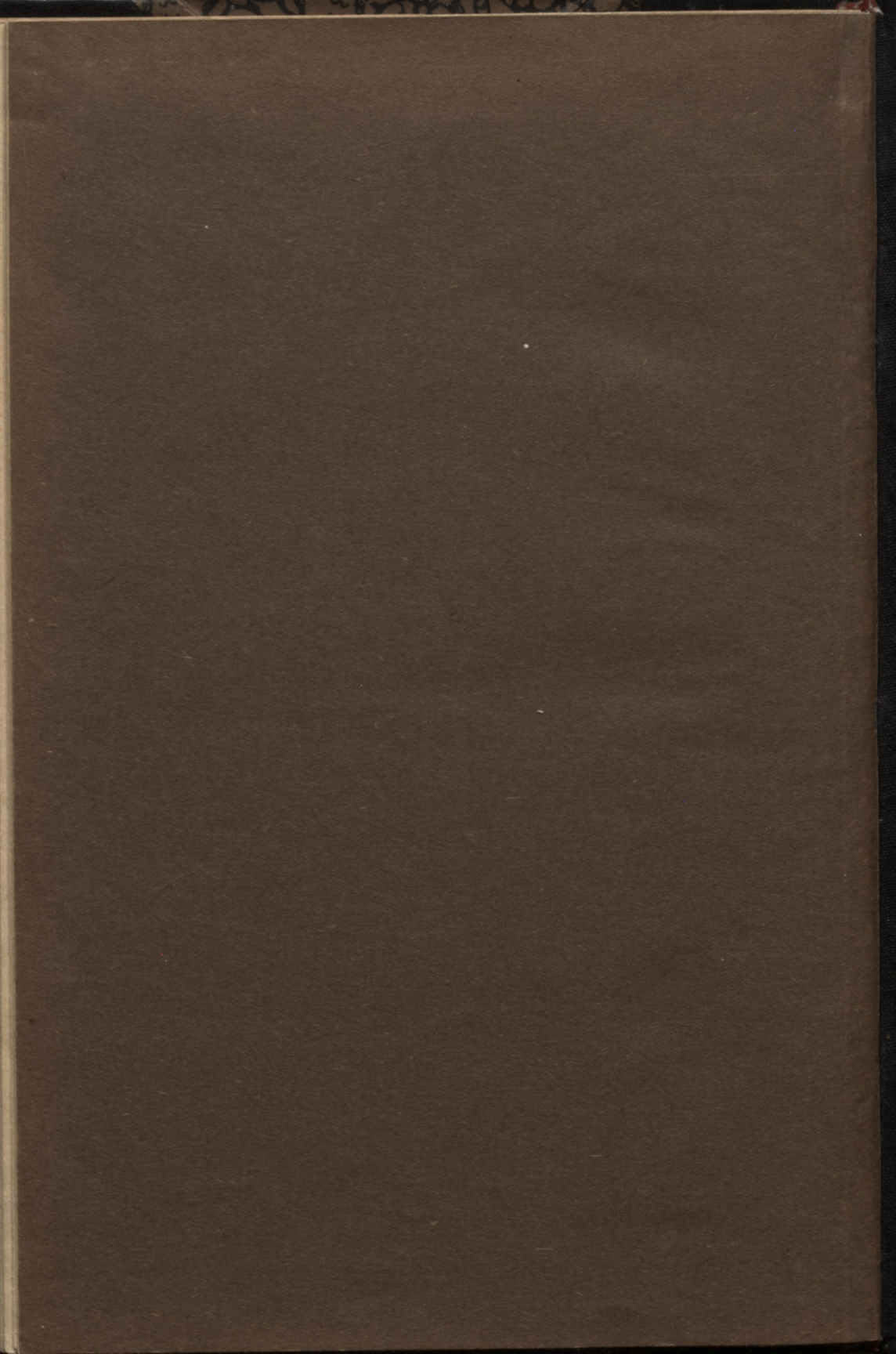
Ramaves izdevumi:

1. **Ceļi.** Rakstu krājums docenta L. Bērziņa sešdesmitās dzimšanas dienas pieminai. Rīgā, 1931. Ls 1,50
2. **Filoloģijas materiāli.** Profesoram J. Endzelīnam sešdesmitajā dzimšanas dienā veltīts rakstu krājums. Rīgā, 1933. Ls 7,—
3. **Ceļi.** Rakstu krājums. II. Rīgā, 1933. Ls 1,30
4. **Ceļi.** Rakstu krājums. III. Rīgā, 1933. [Veltīts profesoram J. Kaulīnam septiņdesmitajā dzimšanas dienā.] Ls 3,50
5. **Ceļi.** Rakstu krājums. IV. Rīgā, 1934. Ls 1,50
6. **Ceļi.** Rakstu krājums. V. Rīgā, 1935. Ls 1,50
7. **Ceļi.** Rakstu krājums. VI. Rīgā, 1935. [Veltīts Kr. Barona simtās dzimšanas dienas pieminai.] Ls 6,—
8. **Alvils Augstkalns. Leišu valodas elementi latviešu ģimnazijai.** Rīgā, 1935. 2. iespiedums 1936. Ls 0,65
9. **Valodas prakses jautājumi.** Red. prof. J. Endzelīns. Sakārt. stud. phil. P. Ozoliņš. Rīgā, 1935. Ls 1,50
10. **Prof. P. Kļauka. Starptautiskās valodas problēma.** Rīgā, 1935. Ls 0,50
11. **Jānis Straubergs. Latviešu pirmās dziesmu grāmatas.** Rīgā, 1936. Ls 0,70
12. **K. Ieleja, Kas ir technokratija?** Rīgā, 1936. [Pirmā Ramaves mazo grāmatu virknē.] Ls 0,25
13. **J. Kalns, Suminājums.** Dzejoļu krājums. Rīgā, 1936. Ls 1,20
14. **Ceļi.** Rakstu krājums. VII. Rīgā, 1936. Ls 4,—
15. **Prof. J. Endzelīns, Baltu valodu teksti.** Rīgā, 1936.
16. **Ceļi.** Rakstu krājums. VIII. (Sagatavošanā).
17. **J. Misiņš, Jēkabs Zvaigznīte.** (Sagatavošanā).

8. OKT. 1936

YB 2368

129

LATVIJAS NACIONĀLA BIBLIOTEKA

0305031201